

Yerusalemu (*Jerusalem*): [Yèrusàlémù] {Luka 2:22}

Yerusalemu ni àkú áyo 'bà Isirali nì 'yoo vi-i. Ori-jó
ìngbélé vi pàbaa Yerusalemu-a.

Yohana (*John*)

'Bà ò'bí omvelé Yohana i vi ini drì-a 'bà sí e'yò E'yò O'di
alì-a. Yohana ìrì, rú ku'ba tù vi ini, Yohana Bàbùtízì fée vi
ini Yohana Tì Pèlè vi i be.

Yohana Bàbùtízì fée vi (*John the Baptizer*) [Yòhanà] {Luka
1:13, 7:20}

Ìrì nàbí Yesu yí létì idée vi i. Ìrì nàbí e'yò o Eliya lé vi vi
i. Iga ò'bí drì-a así ojajú drì kajù àva Ori bu.

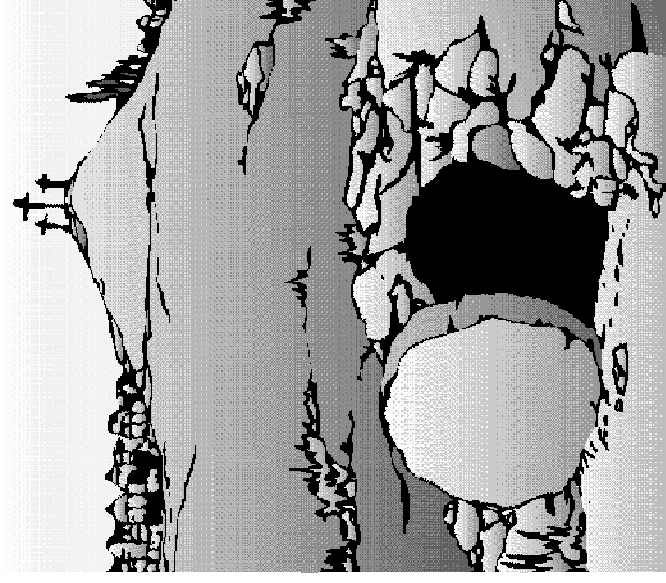
Yohana (Tì Pèlè vi i) (*John the Apostle*) [Yòhanà] {Luka
5:10}

Nìi Zibidayo mvàpi, Yakobo adripi drù vi i. Ìrì 'Bà tì òpèlè
mùdrì drì-a ìrì vi ini ìsilè àlu-a i. Sì E'yò Ba Yohana awo,
àlòo waragà ìrì awo naa vi ini, bákù Ìcètää ni vi be.

Yosua [Yósùà] (*Joshua*) [Yosùà] {Luka 3:30}

Giriki tì yì, rú “Yosua” vi ìrì “Yesu” i.

Luka

Ma'di Okollo tì

Uganda

The Gospel of Luke
in the Ma'di Okollo language,
Uganda

© 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.
(trial edition January 2014)

Cover: clip art from

<http://www.biblepicturegallery.com/free/Pics/Resurrec.gif>

Illustrations on pages 5, 20, 31, 52, 62, 63, 75, 87, 96
and 103 are by Horace Knowles.

© The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.

Additions and amendments by Louise Bass

© The British & Foreign Bible Society, 1994

Used with permission.

All other illustrations are by Graham Wade.

© United Bible Societies, 1989, Nairobi, Kenya.

Used with permission.

Printed at Kampala

Ma'di Okollo Translation Committee

Ma'di Okollo, Uganda

alatará Ori ni ìnzjìù 'bàlè alé-a vi ini 'bà ojà ò'bà jó ndée ali-a. I'dojù sawà nàa yì mujjù drìlè jó ndée kara àluà 'dì'di 'bà Yahudi ni ni Ori ìnzjìù itètää yì vi i. Tè víni 'bà Yahudi ni àdrí mụ Yerusalemu-a ọ'dú òmù ni imgbelé vi ini ìnzì díká itètää itè àfa fèjù Ori yí vi i be.

Patí alazà (cross) {Luke 9:23; 23:26}

'Bà ni àni 'bà e'yö önzì oo vi dijù sí-a vi i. 'Bà na i patí nde jì àni-i, kara ini opajù naa-a. Di vi dririma ba 'bà ndepi kijù àlöö 'bà afa opa'bà òkpò yì vi i. Patí Yesu ni dijù vi, Simon Kureni nì vi òjù jì de Yesu yí ni.

Sàbatù (ọ'dú Sàbatù nì, Sàbatù Yahudi 'yoo vi) (Sabbath)

{Luca 4:16}

“Sàbatù” ìkí Iburania tì yì “avä lizà” ni. Ori sị wúdríkúrù ọ'dú azia ali-a, ọ'dú azìrì vi yì lị avä. Acete kìnì 'bà ndepi i lị pàbaa avä, ọ'dú 'dà nàa yì. Tè víni, 'bà Yahudi nì 'bì àzítää vi buti-a kílfí. 'Bà léé ini ngà àzì ọ'dú nàa yì ku, i nzí dukànì tì ku, tènìku i jé àfa ku. Lè lù ì ìnzì Ori ni i. Ọ'dú Sàbatù ni i i'do ìtù nì zòria ọ'dú tòwí yì òndròti, díká i nì dè ìtù nì zòria ọ'dú azia yì.

Samariau / 'bà Samaria nì (Samaritan): [Sàmàriau] {Luca 9:52}

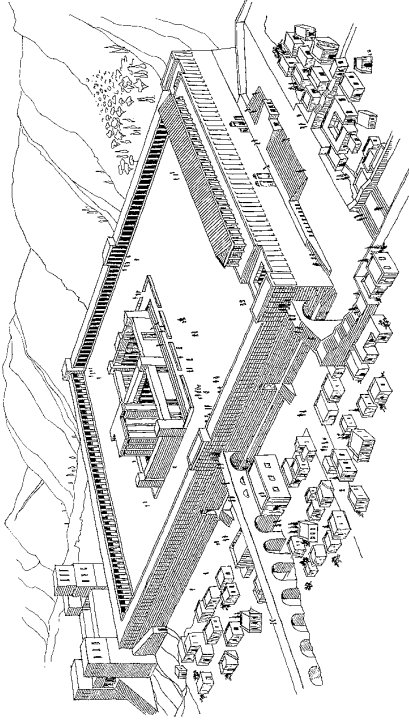
'Bàruu ngaa Samaria-a vi i. 'Bà Yahudi nì vi í ini ìdè ìde.

'Bà 'wàrà Ori-itè'bà vi ini : (*chief priests*) {Luka 9:22}
Ori-itè'bà drìlè omvelè “'Bà 'wàrà Ori-itè'bà vi ini” i. I itètää o Ori bu alöö i itètää alöö oo Ori jó-ìngbélé vi-a, alöö ini 'bà kesi ìngbelé lì'bà ni vi ini i.

Ori-itè'bà Drìlè Ùrù Tù vi : (*High Priest*) {Luka 3:2, 22:50} 'Dì vi Ori-itère ìngbélé ini drìlè drù káyì vi i. Ori-itè'bà Drìlè Ùrù Tù vi ìrì 'bà fèlè fii kara Àlátará drù Tù Ori jó-ìngbélé vi-a Ori-itè ili àlu vi ali-a, önzì ni awo vi yì díká 'bà alöö ini olè vi yì vi i.

Ori-itère Ùrù Tù vi ìrì Drìlè 'bà Ori-itè'bà Yahudi drù káyì 'yoo awo ni. NT sawà-a ìrì pàbaa Yahudi 'yoo wo kòti ìngbélé vi drìlè-a i. Ìrì e'yò lizà drìlè ni, òkpò osè be díká e'yò ojajù.

Ori-jó ìngbélé vi (Temple) {Luka 1:9}

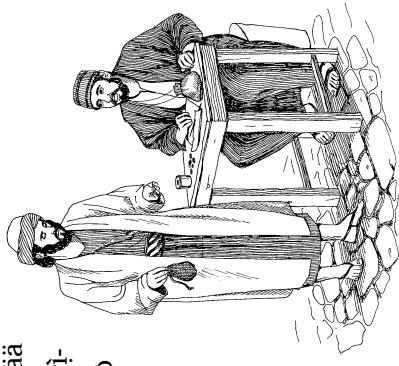

Yahudi 'yoo jó Ori ni ìnzìjù vi Yerusalemu-a àkú ìngbélé Isirali 'yoo wo vi-a. Sulumani sù jó ndèe òkò vi díká àfa

'bä Yahudi drü vi ini òmi mùsorò fèjü arumadri Rumi-a vi ini yí. Naa drì-a ale 'bä mùsorò òku'bä vī rí séndè à'í igàti 'bä nī lèlè i òku vī rà, azílá àni ká alöö tì-a àni yí benì. Àni 'bä Yahudi nī vi idé 'bä mùsorò òku'bä vī ini, díká 'dú ini “'bä ònzi o'bä” ni.

Ònduou àzítää nī (expert in the Law) {Luka 7:30}

Ònduou àzítää nī imba'bä àzítää ni imbá díká òlù e'yò àzítää drì-a silé Musa awo búkù tòwí òkò Iburania tì yì (E'yö Òku-a). 'Yoo wo àzì vi àzítää ndée ini tà mbajü ini ojajú mgbi ku, díká 'bä drì cejü ini tà mbajü. Dínì drìlè Yudia 'yoo wo vi rí àzítää alöö ini ò'bä ngajú àni drì-a. Mi nè *Imba'bä àzítää nī*, Àzítää àlöö *Musa*.

Ori-itè'bä Drìlè Ürü Tù vi (High Priest) {Luka 3:2}

Mi nè *Ori-itère* .

Ori-itère / Ori-itè'bä (priest): {Luka 1:5}

Ori-itè'bä ini 'bä òpèlè Ori itèjü Ori yí 'bä Isirali ni kara-a vi ini i. Ini 'bä Ori itè'bä Ori jó-ìmgbélé Yerusalemu-a vi-a. Ori-itè'bä ndée ini 'bä òpèlè ngajú soti Aroni awo vi-a vi ini i, díká ngajú yila Levi awo vi-a. Mi nè *Aroni àlöö Levi* .

Màlàikà (*angel*) {Luka 1:11}

Orindi i ovu Ori be bu-a, Ori i ini ti e'yö be 'bä nyawú-a vi ini àzà kojü. Icoo àni i'da 'bä yí, teniku i ca orobi drü. Màlàikà ini 'bä Ori awo tjä pèlè ovu'bä ìri be vi ini i. 'Bä ti-a òpèlè ò vi ini orindi ni, ovuu 'bä rua 'beni ku. 'Bä icoo ini nèe ku, í fè àni nè ni ka. Ori i ni awo màlàikà ti pè àzì oo ni yi 'yoo wo àzì Ori awo 'bä àga tejü. (Acts 12:6-11; 27:23; Ebr. 1:14). Àlöö yi Ori i ini ti pè e'yö wura mgbi vi vi 'bä alöö yi. Màlàikà opí drü vi rüa Mikaili (Yuda). Àlöö ìngbélé vi rüa Gabireli (Luka 1:19, 26).

Musa (*Moses*): [Musà] {Luka 2:22}

Musa ni ndrää drì cere ìngbélé 'bä Isirali-a vi 'yoo ni. Ce ndrää 'bä Isirali ni drì ngajú Misiri-a vi yì díká àngù azlè ini yí vi-a. Musa ni ndrää 'bä Ori ni àzítää ni awo vi fèjü ìri gí-a, jijü 'bä Isirali ni vi ini yí vi i. Musa sì àzítää ndèe ini káyí nyää. 'Bä sí ini búkù towí òkò Bibilia ali-a vi ini-a. 'Bä omve “búkù Musa awo vü ini” i, pàbaa omvelé “Àzítää” teniku “E'yö Siza”.

Mùsorò òkure / mùsorò òku'bä vi (*tax collector*) {Luka 3:12}

Sawà Yesu ngare vi yè, 'bä mùsorò òku'bä vi ngá àzì 'bä Rumi-a, ndrää 'bä Yahudi ni vi 'yoo wo gòometè pa'bä díká ini nya 'bä òkpò yè vi ini yí. 'Bä mùsorò òku'bä vi ini pàbaa 'bä Yahudi ni vi ini i, te rí 'bä Rumi ni vi ini àzà ko

Luka

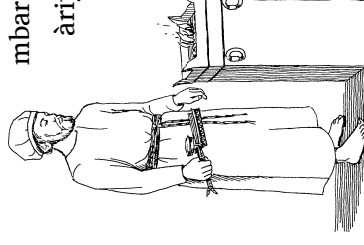
E'yö soti ì'datää

1 ¹ 'Bä ò'biányá sí nyää e'yö Ori ni fèlè i ó àni Yesu ìdri-a vi ini drì-a àma 'bä à'í'bä vi ini ìsilé-a, ² bèbè ìri ni azlè víni. E'yö silè ndèe ìri e'yö 'bä nè'bä àni mùlè yì, díká imba'bä drü vi ini ni fèlè àma yí vi ini i. ³ Àriyiku ma ngá òndrù e'yö Yesu awo vi soti-a kpírkpírì, ká'dí i'dozà-a i be káyì. Ì'da pàbaa má yí 'yèe ma ni e'yö ndèe ini sùjü mí yí nditiri, ose Tefulo, ⁴ azlálá mi nì àni e'yö imbalè mí yí Yesu drì-a vi ini e'yö ngíá ni beñì.

Màlàikà nì títää Yohana Bàbütízì fèe vi awo vi òndrìjü vi

⁵ Wàngì opí Herode Yudea 'yoo wo vi ni òpì nyaria vi yè, Ori-itère àlöö rú be Zakaria i vi, ìri 'bä Ori-itè'bä vi ini ìsilè Abiya ni vi-a vi i; izípi Elizabeti ni pàbaa yila Aroni awo vi-a. ⁶ Ini ìrìtro 'bä alatará drü Ori mùlè-a ni, àzítää Opí awo vi tää mbaria e'yö ònzi kòko drü. ⁷ Te 'yoo wo anzi yü, àriyiku Elizabeti ni ovulè ondo ni yè; díká ini ili ìgàti tù.

⁸ O'dú àlöö yì Zakaria 'yoo wo 'bä Ori-itè'bä vi ini ìsilè Abiya ni vi ini firia àzía Ori itèjü, ìri Ori-itère drü nì Ori-jó ìngbélé vi-a. ⁹ Orípí pé ìri odrúsí 'beza yè, àzítää Ori-itè'bä 'yoo wo vi ni lèlè

víni, iri ni mụjü Ori awo kara àlátará drü tù vi ali-a díká áfa àjí be ndrùù vi ivejü. ¹⁰ Sawà áfa ivejü vi nǎ caria 'bä, 'bä ò'bfányá tró àni ája Ori ni ziria.

¹¹ Acete málàikà Opí awo vi ì'da ni ìri yí kà sòzà drü kara áfa ivejü vi ijè-a gí ndepi-a vi drì-a. ¹² Zakaria nǎ ìri nèria, rüää o cìrì, òrì rü ìri ìndì. ¹³ Te málàikà 'yo ìri yí, "Mì ovu òrì yí ku, Zakaria; mi awo zitàä vi Ori ìri 'bä. Izýì Elizabethi ni mụụ mí yí agúámvá tii, díká mi 'da rüä Yohana i. ¹⁴ Ìri mụụ àdrìi mí yí àyì ga tre tre drü, díká 'bä tre ni mụụ ovuu àyì yí mva ndèe awo títää vi yí, ¹⁵ ìri nǎ mụlè ovulè ose drü Opí mụlè-a vi yí. Ìri mbụ wainí^a ini iwa gazà vi i be ku, díká ìri mụụ gaa tre Orindi Àlátará yí, ká'dí ì'dojü ìri nǎ tìria. ¹⁶ Ìri mụụ 'bä Isirali drü tre vi ini drì kàa àva Opí, Ori 'yoo wo vi bu. ¹⁷ Àlöö ìri mụụ drì koo òkò Opí drìlè-a, orindi díká òkpò Eliya awo vi yí, 'bä àta drü vi ini así ojaa 'yoo wo anzi bu, àlöö 'bä ìnzitàä kòko vi ini sii òndùù 'bä alatará vi 'yoo wo vi bu, 'bä àni fè'bä Opí yí vi ini idèjü ngónde."

¹⁸ Zakaria zi málàikà ndèe, "Ma mụụ nǎ 'dì vi e'yò ngá ni vi ngoní ngoní? Ma ace 'bä dèzà ni, díká izímà ìli àlì pàbaa ace 'bä."

¹⁹ Málàikà òmvi, "Ma Gabireli i. Ma kà sò Ori andreti-a, díká pè ma tì itàjü mi be, àlöö e'yò ba 'dì vi 'yojü mí yí. ²⁰ Díká sawà 'dì vi yí, mì mụụ ovuu círì, àlöö itàa kòko drü kpere

Jó Yahudi nǎ àni òkujü vi (synagogue) {Luka 4:44}

Jó 'bä Yahudi ni àni òkujü Sàbatù bu yí Ori ni ìnzjü vi i. O'dí 'dàà nàa ini yí jó Ori ni ìnzjü vi àkú ìmgbélé àlu àlu ali-a. Jó ndèe ini ali-a 'bä ri e'yò Ori awo vi là, 'bä ri e'yò ndèe ìkíá ngóniä vi imba 'bä yí, ìnzì Ori, ìcì 'bä tì, e'yò kotè drü vi ini késì 'bä ri ò nàa, àlöö e'yò enyati ni vi ini 'bä dè ini e'yò nàa.

Kaiafa (Caiaphas) {Luka 3:2}

Ori-itè'bä 'yoo wo Ose sawa Yesu ngare vi yí vi.

Kaisari Augusto (Caesar Augustus) [Kàisari Àgusìtò] {Luka 2:1}

Opi oko omvelè kaisari angu nyaa ì'dojü ìli 31 BC kpere 14 AD (Luka 2:1). Ìri buti-a Kaisari Tiberiasi i, nya àngù 14 AD kpere 37 AD. Nya àngù Yesu ni rijü e'yò ba òlùjü vi yí (Luka 20:22 díká 23:2).

Kristo , Mesia (Christ, Messiah) [Kristò] {Luka 2:11}

Rú Kristo vi ìkíä Giriki tì yí odu osulé drì-a vi i, Ibrania tì yí 'Mesia' i. 'Bä Yahudi ni ini ru vi iriria ni ra ìkíä 'yoo ìri 'Bä 'bä Paa Ori ni tiä pèlè 'bä pajü wúdrìkùrù-a vi i. 'Bä Yahudi ru ibii ni te 'bä 'bäpa ìri ca àriyiku nabia opi awo vi ondri ndraa e'yò 'a ndrìo. 'Bä káràkàrà, à'íjì kìmì Yesu ni 'bä 'bä paa vi i vi ku.

'Bä 'bä paa; Mèlekè Ori no 'yolè ndrää ndrìo ni tiä pèe vi i.

Mesia díká Kristo ni 'bä alu ni.

^a1:15 Wainì ni patí ìkí yí gazà, àlöö omvelè "wíndò" vi i. Mì nè àlöö Luka 5:37-39.

E'yö Sizà (Scripture) {Luka 4:21 }

Nè Àzítàä.

Farasayiu / 'Bä Farasayi nĩ (Pharisee) [Fàrisayi] {Luka 5:17 }

'Bä Farasayi drü vi ini ndrää 'bä nzìzà drü amuti Yahudi nĩ dínì drì ce'bà vi ini i, pàbaa ó àni kilè bèbè amuti tì uda daa ni Yahudi isilè-a sawà Yesu ni ovujü indì vi-a vi yì vi lé. 'Bä Farasayi nĩ vi ní àzítàä Ori nĩ fèlè Musa yí vi káyì, àlöö ibori ini buti bìlè bèbè nání. Díká bí e'yö káràkàrà ábi nĩ àlöö àzítàä ini ni

òbalè àni drì yì àzítàä rua vi vi ini buti i. Ovú áfù yì àriyiku igá àni ònyì be tù igàti 'bä àlöö vi ini rá. Farasayi ò'bí lé àni 'bä 'bä ònyì be drü te deè ini igatàä ònzi. Ini o'bí-a ìc' àni 'bä àzítàä nĩ vi i be àlöö 'bä ori-itè'bà vi ini be àgatà gájü Yesu be díká létì ndrùjü ìri kijü.

Ìdri nánináni (eternal life) {Luka 10:25 }

Ìdri ndepi, ìdri ngaa Ori bu, nyoo no-a àlöö dratàä buti-a vi.

Ìdri odi Ori ni fèlè 'baruu te i'do Yesu ni igeni. I ìdri naninani isu ìri ni tiria díká / kaangale ìri vi a. Ìdri odi divi ìri ìdri asii ku baruu te kadi draa ra kpe.

Imba 'bä àzítàä nĩ (teacher of the Law, scribe) {Luka 5:17 }

Mi (also) nè Ònduou àzítàä nĩ.

o'dú mva ni tìjü vi yì, àriyiku mi à'ìì e'yö ma nĩ 'yolè vi ku, deè isú ini muu àni oo sawà 'yoo wo ngá vi ni caria.”

²¹ Vi deè ò'bi rí Zakaria ni tè, rí jì òsùpà, Ori-jó ìngbélé vi ali-a àlè ìri nàkà víni àri e'yö yì ìdi! ²² Ìri nĩ puria 'bä, icoo e'yö 'yo ini be ku. Ò'bì isú ni deè nàa Zakaria nè e'yö òsùzà drü ni Ori-jó ìngbélé vi ali-a àriyiku ri ìtá ini be gí yì e'yö 'yoà ku drü àalè yì.

²³ Ìri awo sawà àzì ojü vi nĩ ni deria 'bä, mvi àkú-a. ²⁴ Nii buti-a izipi Elizabeth alè-a mva 'bà ni, díká ovu mba tòwí ni yì a'dúle. ²⁵ Kìni, “Opì o vi má yí nì. O'dú 'dì vi ini ali-a, ì'da ni awo pètàä ma pèjü vi rá, díká wù ma drì-a drìnza ò'bì isilè-a rá.”

Màlàikà nĩ Yesu awo titàä e'yö azíjü vi

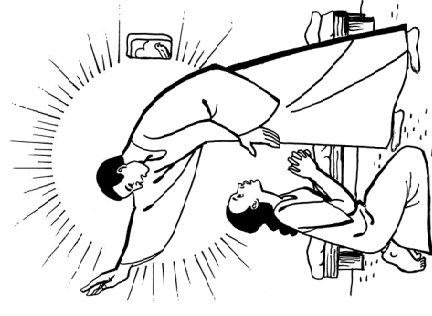
²⁶ Elizabeth alè-a mva nĩ mbajü ca mbä azia 'bà vi yì, Ori pè màlàikà Gabireli tì Nazareti-a, àkú ìngbélé Galili-a vi-a, ²⁷ òdru àliria drü vi bu. Ìri òdru kolè fèlè Yusufu, Daudi yìlè drü vi yì vi i. Rùä Mariamu i.

²⁸ Màlàikà mù ìri bu kìnì, “Made mí yí, mi nĩ ovulè ìgènzà drü tù vi yì! Opì ni mi be.”

²⁹ Mariamu asiá òrì ga tre

màlàikà awo e'yö 'yozà vi yì, kìnì, zitàä 'dì vi ngóó ngoo i!

³⁰ Te màlàikà 'yo ìri yí, “Mì o òrì ku, Mariamu, mi isú ìgènitàä ngájü Ori bu. ³¹ Mi muu àdrì

mva be alé-a, díká mi mụụ mva tị agúámvá ni, àlöö mi mụụ rúá 'da Yesu i. ³²Íri mụụ àdrì 'bà ìnzìzà ni, 'bà mụụ ìri omvee Ori Ùrụ Tù vi Mvápì i. Ori, Opì ni mụụ ìri yí kárí abípi Daudi awo vi fèe, ³³àlöö ìri mụụ kárí nyaa àkú Yakobo awo vi-a nánínáni; ìri awo òpì nyazà vi mụụ ni de ku.”

³⁴“Vi i mụ ni ò ngóni ngóni,” Mariamu zi màlàikà tị-a, “ma dèè ngà kírí òdru àliria ni?”

³⁵Màlàikà òmvi, “Orindi Àlátará ni mụụ sịj rii mi drì-a, díká òkpò Ùrụ Tù vi ni mụụ rii mi drì-a ìndrì lé. Acete mva àlátará mụlè tìlè vi 'bà mụụ ìri omvee Ori Mvápì i. ³⁶Ká'dí, Elizabeti, ambuyì ni mụụ pàbaa mva tì ìri nì dèria 'bà 'dò, àlöö 'bà nì ká'dí igalé ondo ni vi, sawà vi yì ìri mva be alé-a, ca mbà azia. ³⁷Árìyìku, áfa àlöö Ori nì òlè ku vi vi yù.”

³⁸“Ma àtiäü Opì awo ni,” Mariamu òmvi. “Írì o ni ma be mi nì 'yolè vínì.” Acete màlàikà ku ìri rá.

Mariamụ mụ Elizabeti bu òmú drü

³⁹Sawà nàa yì Mariamu otu ni, mụ mbèlèmbèle àkú ìmgbéle 'bèé tèle-a, Yudea-a vi-a, ⁴⁰fi Zakaria awo àkú-a, zi Elizabeti ni made yì. ⁴¹Elizabeti ìri Mariamu awo made 'bà dèè, mva ìri alé-a vi mbu, àlöö Elizabeti alé-a Orindi Àlátará ga tre. ⁴²Àtre àálè ùrụ yì, “Mi drìlè ba tù zì isilè-a, díká mva mi nì mụlè tìlè vi drìlèä ba! ⁴³Te àri e'yò yì Opì ayopi pè ma mụ nē i kà?

⁴⁴Cotìcotì made mi nì ma zijü vi ni caria ma b'fè-a, mva ma alé-a vi mbu àyì yì. ⁴⁵Izì à'ij 'bèè e'yò Opì nì 'yolè vi ni mụụ ni oo rá vi drìlèä ba.”

David (David) [Dàúdí] {Luka 1:27}

Mèlekì 'bà Yahudi nì 'yoo wo ni, rúá nì kulé tù vi i. Ovu ìli 1,000 dèè ngà Yesu tìi ku. 'Bà 'bà pa, 'bà Yahudi nì nì drìä tèle Mesia (Kristo) drü vi nga soti Daudi awo vi-a.

Daudi ni Mèlekì rú kuu tù igati rá 'bà Isirali nì 'yoo wo vi i. Íri ndrää mva wereä atäpi Yese awo vi i - ri kabèlè atäpi awo vi oce. Daudi lè Ori ni tù. Sì ongo tre Ori ni ìnzjü - omvelè Zaburi. (Luka 20:24)

Denari (denari, denarius) [dìnári] {Luka 7:41}

'Denarii' nì séndè ìkíkí ndrää àyulé àngù 'bà Roma-a vi ìni nyalè vi ali-a vi i. 'Bà rí àyu Isirali àngüä sawà Yesu ni ovujü ìndì nàa yì. 'Bà àzì ngà-a vi nga ò'dú àlu 'bà ìri òfè denari àlu.

Dìpù 'bà 'wàrà Yahudi nì vi (council of Jews) {Luka 22:66}

Dìpù vi ali-a 'bà mudriaziri 'bà ndée ìni 'bà 'wàrà ni. Ìmgbéle Àzítää ni 'bà 'wàrà Drìlè Ùrụ Tù àzì ngazà kulé 'bà vi ìni, alöö Ori-itè'bà Drìlè Ùrụ Tù àzì nga vi i. Ìni káyì tualu í e'yò 'dínì ni vi ama ni. 'Bà ni Yesu ni jiria Dìpù vi drìlè-a 'yò káyì, kímì ìri dra rá. Te 'bà 'wàrà Roma ni vi icoo lü ìri ku ni, àni pé ìri tì Roma 'yoo wo gavuna Pilato bu.

Dìpù vi rúä àlöö Samihidriini i.

(Danieli 7:13-14). E'yö O'di vi ali-a Yesu i tù-a ri ni ì'da
 “'Bä mvápi” i. 'Dì vi yì ìce ni 'bä Danieli ni ìri awo catää
 e'yö ondrìlè ndrää drò vi i. 'Bä onduou drü Àzítää ni vi
 ní rú fèlè 'dì vi ì'da “Mesia” i.

'Bä tì òpèlè vi (apostle): {Luka 6:13}

Yesu òpè 'bä ìri buti bì'bä vi ini ìsilè mụdrí drì-a ìrì. Ovú
 ìri be díká imba ini. Né ìri awo drätää díká ngatää 'dì vi
 àni mùlè ngá vi yì. Pè ini tì mujü ò'bi yí e'yö àni nì nèle
 díká E'yö Ba Yesu drì-a vi òlùjü. Ini 'bä ìri awo ká sò'bä
 ìri kara-a díká ca'ba ò'bi Yesu ni à'ì'bä vi ini drìlè drü vi
 ini i.

'Bä 'wàrà Ori-itè'bä vi ini (chief priests) {Luka 3:2}

Mi nè Ori-itère .

'Bä Yesu buti bì'bä vi (disciple) {Luka 5:30}

'Bä Yesu buti bì'bä vi, Yesu nì ìgèni'bä, ìri awo e'yö vi ini
 ìri'bä, àloo à'ì'bä díká o'bä rá vi ini 'bä omvé “'Bä ìri buti
 bì'bä vi ini i”. E'yö Ba ali-a 'bä mụdrí drì-a ìrì rú kuu nì
 vü ini 'bä mụdrí drì-a ìrì Yesu nì òpèlè ovujü ni be vi ini
 i. 'Bä omvé pàbaa ini “'Bä tì òpèlè vi ini i.” Mi nè 'Bä tì
 òpèlè vi.

Cerubi (cherub) [Cèrubì]

Cerubi ni malàikà òpèlè be àzì ngaa Ori yí díká ìri ìnzìjì vi
 i. Mi nè Málàikà àlòo vi ini drì-a e'yö.

Ongo Mariamu awo vi

⁴⁶ Díká Mariamu 'yo:

“Ma asíflè ni dìzà fèe Opi yí
⁴⁷ àlòo ma orindi ovu àyì yì Ori ma pàä vi yí,
⁴⁸ ìri nì ni awo àtiäu soroä vi e'yö-a igalè vi yì.

I'dojü àndrù mujü drìlè à'bianzi káyì ni mụü ma omvee
 drìlèba drü.

⁴⁹ Àriyiku Ori Òkpò be tù vi o ma be e'yö òsùzà vi ini
 tre,

rúá ìri ovu àlátará drü!

⁵⁰ Kísàä i ni ìdrì 'bä ìri ru'bä vi ini bu,

a'bíánzi drì, a'bíánzi drì.

⁵¹ Nga àzì imgbelè vi ini ni gí yì;

ire àfú àpiä ini 'yoo wo e'yö igazà düt vi i be.

⁵² O'dù òkpò òpi gíä vi yì rä,

díká òtu 'bä àni 'bä'bü ìlèè vi ini ürü.

⁵³ Pè 'bä àfa ko vi ini yí àfa ònyì be tre

te dro lonyi àpiä gí be kpokpo.

⁵⁴ Ko nì awo àtiäu Isirali àzà,

así ànzú yì,

⁵⁵ i'dojü Ibirahimu yì cajü kpere à'bianzi bu nánináni,

ìri nì ndrää azlè àtamà yí vini.”

⁵⁶ Mariamu ovu Elizabeti be ògògò mbä naa, nga te ace mvi
 ndò.

Titàä Yohana Bâbütîzi fée vi awo vi

⁵⁷ Sawà Elizabethi nì mva tìjü vi ni caria 'bä, tì agúámvá ni.

⁵⁸ Ìri awo 'bä jó-ìjèlè drü vi àlöö 'bäpí drü vi ini be ovú àyì yì ìri be, ini nì iriria Opí 'l'da ìri yì kìsà ìngbélé drü 'bä.

⁵⁹ O'dú àrò vi yì cá mva ndée agéléá ì, àlöö lé mü ìri rú 'dä atäpi Zakaria rú yì, ⁶⁰ te ayopi 'yo òkpò yì kìnì, "Yü! I omvé ìri Yohana i."

⁶¹ 'Yó ìri yì, "Bä àlöö rú be vîni oríyì ìsilé-a yü."

⁶² Acete itá atäpi be gí yì lèjü nijü lè mva rú 'dä àri i yà vi.

⁶³ Áí àfa e'yö sîjü drü-a vî vi, díká 'bä káyì òsùòsù, ìri nì silé, "Ìri rú Yohana i vi yì." ⁶⁴ Coficotí tiä nzi ni, àlöö adraä àyü ni, díká 'l'do e'yö 'yo, Ori ni ìnzìzà be. ⁶⁵ Jó-ìjèlè ovú káyì òsùtàä yì, díká 'bä káyì 'bèë Yudea-a vi-a vi rí ndùù ità e'yö 'dì vi ini drü-a. ⁶⁶ 'Bä àlu ìri vi dro asísilè e'yo ndée ini drü-a, jiria zipà, "Mva 'dì vi ni te ace muş òndrì àri ni?" Àriyìku, gí Opí awo vi íbì ovuu ìri be.

Ongo Zakaria awo vi

⁶⁷ Orindi Àlátará drü ga atäpi Zakaria ali-a tre, òndrì e'yö:

⁶⁸ "Ìnzitàä ìri ovu Opí bu, Ori 'bä Isirali nì 'yoo wo vi, àriyìku ca rã, díká ònze nì awo 'bä vi ini 'bä.

⁶⁹ Ìnga ürü o'yu^b patää ni vi àma yì, ìri awo àtiâu Daudi awo jó-a

E'yö 'wàrà 'wàrà isúlè búkù vi-a vi ini íkiä i be

Aroni (Aaron) [Áronì] {Luka 1:5}

Aroni ni Musa e'yöä nì kplè tù vi adripi i. Aroni ni 'bä Ori-itère drü òkò vi i.

Àzítää (Law)

Àzítää Ori awo vî ìri imbatää silè búkù towí òkò Bibilia ali-a vî i. Ìri e'yö Ori ni 'l'dalè Musa yí sùrú Isirali nì vî ini imbayü 'yoo wo ìdri ovujü vi yì vi i. Mi nè *Musa*.

"Àzítää" pàbaa omvelè "E'yö Sizà" vi i.

'Bä Farasayi ni (Pharisees) {Luka 5:17}

Mi nè *Farasayü*.

'Bä Levi yila drü vi (Levite): {Luka 10:32}

'Dì vi ini 'bä Levi yila drü, anzi muşdrí drü-a ìri Isirali awo a'bianzi drü vi ini í. Àzì 'bä Levi yila drü vi 'yo vi 'bä Ori-itè 'bä àzà kojü Ori-jó ìngbélé vi-a.

'Bä Mvápí (Son of Man) {Luka 5:24}

Ndraá drìò dèè ngà Yesu tii ku, Ori ice Danieli yí àri e'yö ni muş ni o ọ'dú drìlè vi ini-a nì yà vi. Danieli nè 'bä àlöö ca ngajü ürü ìrti ali-a òkpò àlöö dìzà ìngbélé vi vi be. Ca Ori andreti-a díká Ori fè ìri yì drìwàlà sùrú káyì àlöö 'bä káyì drìlè-a òpi nyajü nánináni. Danieli nì 'bä nì nìlè vi àri i yà vi ku. Sì kìnì ìri ni kádí ngajü 'bù-a kpè, ri 'l'da "Bä mvápí" lé, ìri awo tì vi yì íkí-a ri 'l'da 'bä ndepi lé.

^b 1.69 O'yu 'l'da 'òkpò' ni. Yesu, Mesía ngaa Daudi awo kali-a vi òkpò be 'bä pajü.

⁷⁰ (kilé ìrì nǐ 'yolé ndrǎ drìò nì awo nàbíà àlàtárá vǐ ìnì yí vǐnì),

⁷¹ patää ngajü arǐ'bä äma 'yoo wo vǐ ìnì bu

díká 'bä äma ngü'bü ònzi vǐ ìnì gí-a,

⁷² kǐsà ì'dajü àtamà yí

díká e'yö azízà ndrǎá àlàtárá vǐ igajü,

⁷³ öyò ìrì nǐ solé ndrǎá atä äma awo Ibirahimu yí vǐ,

⁷⁴ äma pajü ngajü arǐ'bü äma 'yoo wo vǐ ìnì gí-a;

àlöö fējü äma nì àzǐ ngajü ìrì yí òrì köko drü

⁷⁵ àlàtárá drü díká e'yö ònzi köko drü Ori drǐlè-a, ò'djú äma nǐ ovujü ìdri drü vǐ ìnì-a káyì.

⁷⁶ “Díká mi ì, mvamà, mülé omvelé nábì Ori Ürü Tù vǐ awo vǐ,

àriyǐku mi mụü Opǐ drǐlè-a òkò létì idéjü ìrì yí,

⁷⁷ 'yojü 'bü ìrì awo vǐ ìnì yí ìnì mụü ovuu pazà drü

'yoo wo e'yö ònzi nǐ ovulè trüzà drü vǐ yì,

⁷⁸ kǐsà ìbínyáá Ori äma 'yoo vǐ awo vǐ e'yöö yì,

ace ìtú sílè puu vǐ nì mụü caa äma bu ngajü 'bü-a,

⁷⁹ djǐjü 'bü ovu'bü àngü bízà-a

àlöö drà ìndrǐlèndrǐle-a vǐ,

ìnì ka ò'bàjü létikoro así anzú nì vǐ-a.”

⁸⁰ Díká mva ndée cò, àlöö mba òkpò drü orìndì ali-a; ovu ìndí-a, kpere ìrì nǐ ì'daria àja 'bü Isirali drü vǐ ìnì yí.

Tɪtɪä Yesu awo vi

2 ¹ O'dú 'dàà nàa ini yì Kaisari Agusito azí àzítää àlu kìmì, 'bä káyì ovu'bä Rumi àngù-a vi ini ovú làzà drü. ² ('Dì vi làtää òkò 'bä nì 'bä làjü dèè isú Kuriniasi ni gavunà Siria 'yoo ni.) ³ Díká 'bä àlu àlu ji ni rú sī àkú ìngbéle ìri nì ngajü vi-a.

⁴ Te vîni Yusufu mu pâbaa ngajü àkú ìngbéle Nazareti, Galili-a vi-a, cajü Yudea-a, àkú ìngbéle Daudi awo omvelë Betelehemu drü vi-a ìri nì ovulë yila Daudi awo ni yì. ⁵ Mú àni rú siria Mariamu be. 'Bäpí à'í dèè ini nì àni rujú rä, díká Mariamu ni alë-a mva be. ⁶ Ini nì ovuria Betelehemu-a nàa, o'dú mva nì tǐjü vi ca rä; ⁷ tì nì awo mva òkò, agúámvá drü vi, ombë ìri bongo yì, 'bä ìri àfajó tǐ nì àfa nyajü vi ali-a, kara nì ovulë ini yì àngù 'bä nì làjü vi-a yü yì.

'Bä kàbèlè oce'bä vi ini màlàikà i be

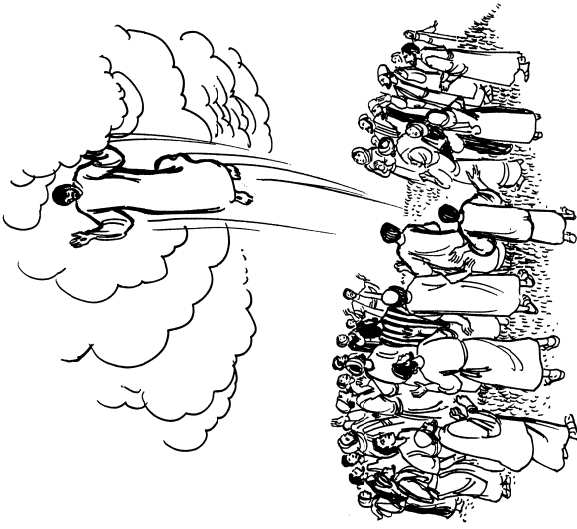
⁸ 'Bä kàbèlè oce'bä vi ini dèè ògògò asé-a àni awo kàbèlè àga tèria ìnj be. ⁹ Opí awo màlàikà àlu ì'da ni ini yì, dizà Opí awo vi dè ini drì-a káyì, díká òrì o ini tù. ¹⁰ Te màlàikà 'yo ini yì, “Àmi ó òrì yì ku. Mä ji àmi yì e'yö ba mụy àyì ìngbéle jü 'bä káyì yì vī vi i. ¹¹ Àndrù àkú ìngbéle Daudi awo vi ali-a, mva tì àmi yì 'Bä 'bä paa vi i; ìri Kristo, Opí i. ¹² Àmi mụy isúu nñi àmi nì mva isulé ombazà drü bongo yì díká làzà drü àfajó tǐ nì àfa nyajü vi ali-a vi yì.”

¹³ Mbeleácíci, màlàikà ò'bíányá ngaa 'bù-a üru vi cá té òkò vi be Ori ni ìnzǐria, àlöö 'yoria,

e'yö 'dì vi ini nì vi í. ⁴⁹ Ma muu àmi yí e'yö Atámà nì azílè vi^t tí-a pèe, te àmi òvú àkú ìngbélé-a vi-a" kpere àmi ni òkpò ngaa ùrụ vi isúria."

Yesu nì tujü 'bù-a vi

⁵⁰ Ìri nì ini drị ceria pùjü àja cajü ògògò Betani bu, ìnga ni gí ùrụ díká 'bà ini drị-a así anzú. ⁵¹ Ìri nì así anzú 'bària ini drị-a, ku ini, díká Ori jì ìri 'bù-a. ⁵² Acete ìnzí ìri, díká ká drị Yerusalemu-a àyì ìngbélé be. ⁵³ Díká 'bà ndée ovú astúú Ori-jó ìngbélé vi ali-a Ori ni ìnzìria.

^{24:49} e'yö Atámà nì azílè vi: Orindi Àlátará nì
^{24:49} àkú ìngbélé-a vi: Yerusalemu-a

¹⁴ "Dìzà Ori bu àngù ùrụ tù vi-a,

Díká así anzú ìri ri 'bà ndépi nyawú-a, Ori nì ìgènilè vi ini drị-a."

¹⁵ Málàikà i nì ini kuria tujü 'bù-a 'bà, 'bà kàbèlè oce'bà vi 'yö àni isilè-a, "Àma mú àkú Betelehemu-a, e'yö àni o 'bà Opi nì òlülè àma yí vi ini nē."

¹⁶ Te v́ni mú mbèlèbele, díká isú Mariamu ini Yusufu be, àlòo mva lazà drü àfajó tí nì àfa nyajü vi ali-a. ¹⁷ Né ìri 'bà dèè, iré e'yö ndée té mva ndée drị-a vi klè málàikà nì òlülè ini yí v́ni, ¹⁸ 'bà káyì iri' 'bà vi òsú tù e'yö 'bà kàbèlè oce' 'bà vi ini nì òlülè ini yí vi yì. ¹⁹ Te Mariamu mba e'yö ndée ini tà ni así-a, ri e'yö igà ini drị-a. ²⁰ 'Bà kàbèlè oce' 'bà vi ká drị, rí jì Ori yí dìzà fèpà, àlòo ìri ìnzìpà àriyiku e'yö káyì ini nì irilè díká nèle vi ó àni tròtrò té málàikà nì òlülè ini yí v́ni.

Yesu ni jijü Ori-jó ìngbélé vi-a vi

²¹ O'dú àrò sawà ìri agelè lịjü vi ni cajü 'bà, 'bà 'dá ìri rú Yesu i, vi rú málàikà nì fèlè ayopi yí dèè ngà pódí mva 'bàa ni ìri alè-a ku vi i.

²² O'dú ini 'bàjü àlátará drü Àzítää Musa awo vi nì lèlè v́ni vi nì ni dejü 'bà, Yusufu ini Mariamu be, jí Yesu ni Yerusalemu-a Ori-jó ìngbélé vi ali-a, fèjü Opi yí, ²³ (ìri nì ovulè sizà drü Àzítää Opi awo vi ali-a v́ni, "Agúámvá tìlè òkò vi fèjü Opi yí,") ²⁴ àlòo Ori itejü àfa fèzà ni àzítää buti bijü Àzítää Opi awo vi nì 'yolè v́ni: "à'bòò ìrì, tènìku, àmámù anzi ìrì."

²⁵ Dèè agù àlòo Yerusalemu-a omvelé Simeoni i, 'bà àlátará drü díká igatää be òkpo drü así òmizà Isirali yí vi drì-a tée, àlòo Orindi Àlátará ni rilé drì-a vi ìndì. ²⁶ Orindi Àlátará ì'da ìri yí 'bèè mụu drä Opì awo Kristo ni nèà kòko drü ku.

²⁷ Orindi ìnga ìri así mụjü Ori-jó ìngbélé vi-a. Yusufo ìni nì Mariamu be 'yoo wo mva Yesu ni jiria Ori-jó ìngbélé ndée-a ojü ìri be Àzítää nì 'yolè vîni, ²⁸ Simeoni a'dú Yesu ni nì wù-a, díká ìnzì Ori ni ri jì 'yopà:

²⁹ “Opì, mi fè ace mi awo àtiäu ìri mvi así anzú yì, kilè mi ni azilè vîni.

³⁰ Ma mülè nè mi awo patää 'bä,

³¹ mi nì idélè 'bä káyì andreti-a vîni,

³² àngù ìjü 'bä jürú drü vi ìni yí,

díká dízà jìjü 'bä mi awo Isirali drü vi ìni yí.”

³³ Mva atäpi ìni mva ayopi be òsú tù e'yö Simeoni nì 'yolè ìri drì-a vi yì. ³⁴ Simeoni tì te ace gí ìni drì-a, díká 'yo mva ayopi Mariamu yí, “Mva 'dì vi ni mụu fèe Isirali ò'bí yí mvi ìlèè, díká àlòo yí tųų ùrų; ovujü ìcetää mülé ìtalè drì-a ònzi vî vi i, ³⁵ àniyì fèjü igatää ò'bí asíà zizà drü dđì vi ìni ìpüjü káyì aja, díká ìri mụu fèe càndì ni mi cųlų sòjü kilè pèwu yì vi lé.”

³⁶ Nábì izì drü, Anna, Fanueli súrú Aseri awo vi zàpi ni dèè ìndì. Ìri dèè ace dèzà drü tù; ovú onyípi be ìli aziirì, ³⁷ nää buti-a onyípi drà rá ovu àwúzíjü drü kpere ìliä nì caria mụdrì àrò drì-a sụ. Kuu Ori-jó ìngbélé vi ku, te ri Ori ni ìnzì ìtú be ìnì be, tà 'dàzà be, Ori ni zizà be ìndì. ³⁸ Ìri nì caria ìni bu

Yesu ì'da ni 'Bä ìri buti bì'bä vi ìni yí

³⁶ Ìni nì ngà kírì itària e'yö vi drì-a, Yesu sò kà ìni ìsilè-a, àlòo 'yo ìni yí, “Así anzú ìri ovu àmi be.”

³⁷ Ìni rüä ga cìrì, àlòo òrì o

ìni, i nì ìgaria àni nè 'bä

dràzà orindi ni. ³⁸ 'Yo ìni yí,

“Àmi así ni càndì isúú àri

e'yö yì? Díká à'itää àkò ga

àmi así-a tre vîni àri e'yö yì

yà? ³⁹ Àmi né ngà ma gí ìni

ma kà i be. Nii ma ngíá i!

Àmi iló ngà ma, àlòo àmi né; 'bä dràzà orindi rüä za ìni còò i be yü, te àmi nì nèria, ma rüä ìni cì.”

⁴⁰ Yesu nì e'yö vi 'yorìa 'bä, ì'da ìni yí ni gí ìni ni kà i be.

⁴¹ Ìni nì kírì à'jiria ku àyì nì ìni kilè tù, àlòo ìni nì òsülè tù vi yì, zi ìni tì-a, “Àmi bu àfa àlòo nyazà drü cì?” ⁴² Fé ìri yí 'bì a'dizà, ⁴³ 'dù rá àlòo nya ìni àga-a nàa.

⁴⁴ 'Yo ìni yí, “Dì vi e'yö ma nì 'yolè àmi yí ma nì ndrää ovuria àmi be vi i: E'yö káyì silè ma drì-a Àzítää Musa awo vi ali-a, àlòo nábìä 'yoo, díká Zàbúrì ali-a vi, ó àni àni kara-a.”

⁴⁵ E'yö Yesu nì 'yolè vi nzì ìni omì E'yö Sizà vajú. ⁴⁶ 'Yo ìni yí, “E'yö silè vi vîni: Kristo 'dì vi ni mụu drì cii, àlòo ìri mụu ngaa 'bä dràzà ìsilè-a ò'djú naa vi yì, ⁴⁷ díká así ojazà àlòo trütää e'yö ònzi trújü vi 'bä mụu òlúu ìri rú yì súrú wúdrìkúrù-a vi ìni tì-a káyì i'dojü Yerusalemu-a. ⁴⁸ Àmi sadèni

àlazà rüä; ²¹ te àma iga ndrää ìri 'bà icoo mụụ Isirali ònzeè nì vi i. Dfíkà ca ace ọ'dú naa e'yö vi ini ni àni ọjü 'bä vi buti-a.

²² Dfíkà òbàjü drị-a, zị àma 'yoo vi alöö ibi fèe àma yí ọsụụ òsụ. Zị ndèe mụ té ò'búti pítípítü nyädri-a ²³ te isúú Yesu àbù ku. Ká drị 'yo àma yí, àni nè wúra màlàikà drü vi vi, 'yo àni yí ìri ìdri drü. ²⁴ Buti-a àma ìsilé alöö mụ nyädri-a àle dfíkà isú e'yö te zị vi ini òlülé vi nè, te ìri drü-a isúú nè ku."

²⁵ 'Yo ini yí, "Àmi sùàsùà drü vını, dfíkà àmi vaa e'yö nàbíà i nì òlülé vi mbele ku vını àri yì! ²⁶ Kristo ni ndrää mụụ drị cii e'yö 'dì vi ini alé yì, dfíkà fii òzà nío vi ali-a ndò vını ku yà?"

²⁷ Yesu ìce ini yí e'yö 'bä nì silé ni drị-a E'yö Sizà ali-a vi káyì, ì'dojü Musa yì cajü nàbíà alöö vi ini yì káyì.

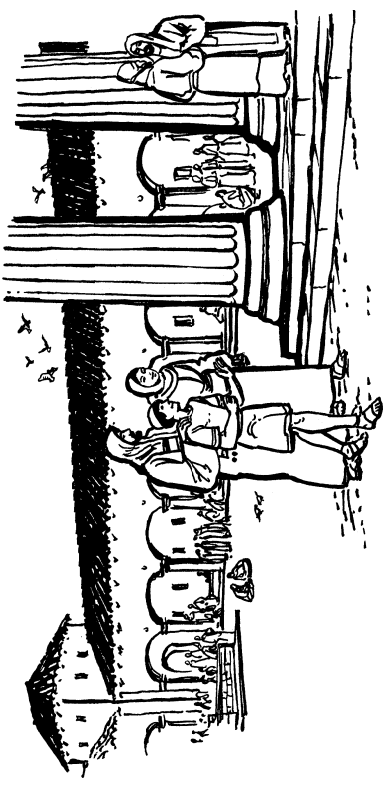
²⁸ Ini nì koria caria àkú were i nì mụjü vi-a, Yesu ri mụ kilé ìri nini ngà mụụ drìlè lé. ²⁹ Te 'bä ndèe ògá ìri òkpò yì, "Mi òvu ngà àma be vi-a, òndròti ca ògògò; ìtú zò 'bä." Fi te ace oву ini be.

³⁰ Ìri nì ovuría i be mezá tí-a, 'du mụgàti, fè àyicòyà, àņò aléà àlöö i'do fè ini yí. ³¹ Acete ini mülé nzì nì dfíkà ní nñ ìri i, àlöö afi ini mülé-a vi yì rá. ³² Zì àni ìsilé-a, "Àma así rii té vè ve àyì yì, ìri nì itària àma be létì-a, àlöö ìri nì àma yí E'yö Sizà ìkí ìceria kuú?"

³³ 'Bä ndèe ngá, cotí ká drị Yerusalemu-a. Àle isú 'Bä mụdrí drị-a àlu vi ini 'bä alöö i be túàlu, ³⁴ 'yoria, "Tàándí, Opí nga ìdri drü 'bä, dfíkà 'da ni Simoni yí." ³⁵ Acete 'bä ìri vi òlú e'yö té àni o'bä létì-a vi, àlöö ini nì Yesu ni amájü, ìri nì ini yí mụgàti àņjü vi yì vi.

sawà nàa ali-a, Anna fè àyicòyà Ori yí, àlöö òlù e'yö mva ndèe drị-a 'bä así 'bä 'bä trütää Yerusalemu awo vi drị-a vi ini yí.

³⁹ Yusufu ini Mariamu be dé e'yö Opí awo àzítää nì lèlè i o vi káyì 'bä dèè, mvi Galili-a 'yoo wo àkú ìmgbélé Nazareti-a vi-a. ⁴⁰ Dfíkà mva ndèe cò rá òkpò be, ga tree òndüü yì, àlöö kìsà Ori awo vi kuu ìri ku.

Agúámvá Yesu ni Ori-jó ìmgbélé vi ali-a

⁴¹ 'Bä ìri tí'bä vi àdrí mụ Yerusalemu-a ili bu ili bu Òmù Àlìzà 'Bä Drì Yì vi nyä. ⁴² Ìri ili nì cajü mụdrí drị-a ìri 'bä vi yì, mụ Yerusalemu-a àzítää Òmù nyazà nì vi ni lèlè vını. ⁴³ Òmù de ni 'bä dèè, 'bä ìri tí'bä vi ini nì drị kària àkú-a, agúámvá Yesu àsì àva Yerusalemu-a ini nì nàa ku drü. ⁴⁴ Igaría àni mụria ìri be túàlu, àcì ọ'dú àlu püi, mụ nì ìri yü vi ndò. Acete i'dó ìri ndrü 'bäpí ìsilé-a arípònyì be. ⁴⁵ Ini nì ìri ndrüría kpé, ká drị àva mụ ìri ndrü Yerusalemu-a. ⁴⁶ Ọ'dú naa buti-a mụ ìri isú Ori-jó ìmgbélé vi ali-a rìzà drü imba 'bä ìsilé-a, ini tíà e'yö ìri àlöö ini izí zítää yì. ⁴⁷ 'Bä káyì ìri tíà e'yö vi ini ìri 'bä vi ọsụ

vàtàà àlòo òmviàà ìri awo vi ini yí tù. ⁴⁸ 'Bà ìri tì'bà vi ini nì ìri nèria, òsù tù. Ayopi 'yo ìri yí, "Mva, mi o àma vîni àri yí? Àma íbí ateyì be mi ndrùu càndì yí tù."

⁴⁹ Zi ini tì-a kìnì, "Àmi ri ma ndrù àri e'yò yí? Àmi nù lè ma ovu Atàmà awo jó-a vi ku?" ⁵⁰ Te váá e'yò ìri m' 'yolè ini yí vi ku.

⁵¹ Acete mu ini be Nazareti-a díká ìnzì ini tù. Ayopi mba e'yò vi ini tà káyì ni así-a. ⁵² Díká Yesu cò òndùù be, rüä òkpò be, àlòo isú ìgènitää ngajú Ori bu, díká 'bà ndépi bu ìndì.

Yohana bàbùtízì fèe vi idè létì Yesu yí

3 ¹ Ili mụdrí drì-a tówí Tiberio Kaisari ni òpì nyajù vi-a; òpì Pontio Pilato ni gavuna drù Yudea-a, Herode ni goomètè drìlè drù Gallì-a, adripi Filippo ni drìlè drù Iturea-a Trakoniti be; Lusania ni drìlè drù Abileni-a; ² òpì Anasi ini Kaiafa be Ori-itè'ba Drìlè Ụrụ Tù vi drù, e'yò Ori awo vi ca Yohana Zakaria mvápi bu ìndí ali-a. ³ Ací àngù yí Yoridani àga yí vi ini alé yí kúrù e'yò bàbùtízì así ojazà ni e'yò ònzì trùjù vi òlùria. ⁴ Silè nábi Isaya awo búkù-a vîni:

"Bà àlòo ni itreria ìndí-a,

'Mì idè létì ngónde Opì yí,

mi 'bà ini kpìj.

⁵ Yílèe tì ni mụu ovuu òmviàà drù,

'bèe imgbelè díká nyírí vi ini mụu ovuu òmviàà drù ìlèe,

Létì gólí gólí vi ini mụu caa kpìj,

létì ụ'düngürü dàlì vi ini mụu ovuu nzóo nzóo.

⁶ 'Bà ndépi káyì ni mụu patää Ori awo vi nèe.'

ìri ovu nyazà drù, fèjù 'bà ònzì gí-a, dijù patí àlazà rüä, àlòo ò'dú naa vi yí ìri ngá ìdri drù díká.' ⁸ Zi ndèe ìgá acete e'yò ndèe rä.

⁹ Ini nì drì kària ngajú nyädri-a vi yì, òlú e'yò ndèe káyì 'bà mụdrí drì-a àlu vi i yí, 'bà àlòo vüi i be. ¹⁰ Zi e'yò ndèe òlù'ba 'bà tì òpèlè vi ini yí vi ini isilè-a: Maria Magdalena i, Yoana i, Maria Yakobo ayopi i, zì àlòo vüi i be. ¹¹ Te, à'yí e'yò zì vi i nì 'yolè vüi ku, àriyìku ì'da ini yí e'yò ìkíko lè. ¹² Tè nîni Petero nga ụrụ dū nyädri-a. Ìri nì àbùria àngù nèria, isú bongo ndrää àbù ombèjù vi ini nè i a'dúle, díká ko drì mụ rä, ri jì òsùpà e'yò àni o'ba vi ini yí.

Emau létì-a

¹³ O'dú 'dà nàa yì, 'bà Yesu buti b'ì'ba vi ini ìri-a rí mụ àkù were 'bà nì omvelè Emau drù vi-a, ògògò mellò azìrì ngajú Yerusalemu-a. ¹⁴ Rí jì itàpà àni isilè-a e'yò àni o'ba vi ini drì-a.

¹⁵ Ini nì e'yò vi ini itària àni isilè-a, ìndìndì, Yesu ngiá vi ca ini bu, ri mụ ini be; ¹⁶ te ì'daa ni ini yí vi ìri i vi ku.

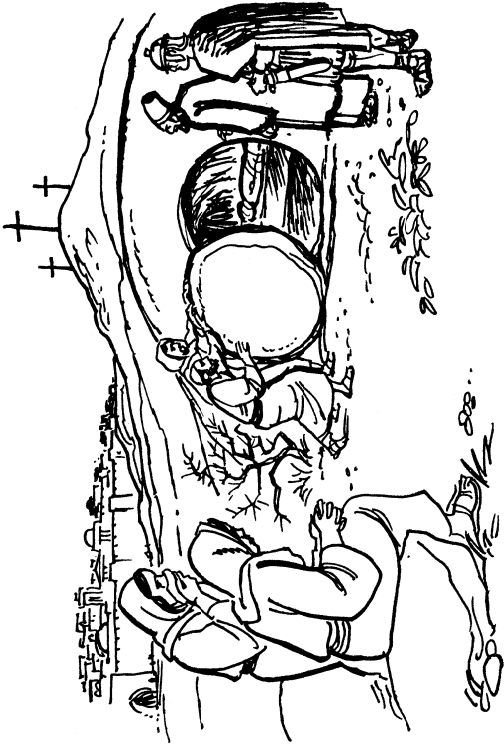
¹⁷ Zi ini, "Àmi vîni àri e'yò itàa àmi nì mürìa túálu vîni yà?"

Só ká yìj, andreti be càndì drù. ¹⁸ Ini isilè àlu-a rù be Kiliopa drù vi, zì ìri, "Mì mi nì òmú drù Yerusalemu-a via a'dúle, íbì e'yò àni o'ba kárà kàrà ò'dú 'dì vi ini ali-a vi nù ku vi i yà?"

¹⁹ "E'yò ngóo ini i?" zì ini.

"E'yò Yesu Nazareti-a vi drì-a vi ini i," òmvi ìri. "Ìri ndrää nábi ni, òkpò be e'yò 'yoazà yì àlòo otää yì Ori andreti-a díká 'bà ndépi káyì drìlè-a. ²⁰ 'Bà 'wàrà Ori-itè'ba vi ini, àlòo 'bà àma 'yoo òpì drù vi, fé ìri drì-a kési ìri ìri kùjù rä, dí ìri patí

díká àrìàrì wii ini idé. Te lí àva àzítàà Sàbatù Yahudi 'yoo vi ni lèlè wíni.

Ngatää Yesu awo vi

24 ¹ Ọ'dú sàbítì nì i'dojù vi-a^s ò'búti pítipítì, zì ndée 'dú áfa àjì be ndrùù díká àrìàrì ini nì idèlè vi ini ìndì, mú i be nyàdrì-a. ² Isú irà ìngbélé nyà tì òpìjù vi lì ni nyà tìlè-a vi yì 'bà. ³ Te ini nì firia nyà-a, isúú Opì Yesu àbù ku. ⁴ Ini nì òsùria e'yò vi yì, mbeleácìcì àgù ìrè ini rüà bòngò ni dīlè òvilè vi òsò kà ini àga-a. ⁵ Ọrì nì ini oria, zì ndée sị drì nyää. Te àgù ndée 'yó ini yì, "Àmi 'bà ìdri ndrùù 'bà dràzà isilè-a àrì e'yò yì yà?" ⁶ Ịri nòo yù, nga rà! Àmi ìgá e'yò ịri nì ndrää 'yolè àmi yì dèè ịri àmi be Galili-a vi: ⁷ "Bà Mvápì ò'di

^s24.1 'Bà Yahudi nì yì, "Ọ'dú sàbítì nì i'dojù vi-a" vi ịri Sàbatù (Sunday) Ori nì ìnzjù vi i.

⁷ Yohana 'yo ò'bì múkúkú caa ịri bu bàbùtízì isú'bà vi ini yì, "Àmi lókírì be ọrì 'yòò be vi ini lé, àrì fè àmi yì imbaábílè dùjù àdrà caa vi yì nì yà?" ⁸ Àmi ká ìkí tà sị así ojazà be vi vi i. Ovuu àmi àmi kambu rii 'yojù 'bèè, 'Birahimu ni àma awo atà ni, 'ku. Te ma 'yo àmi yì Ori ico irà bàà 'dì vi ini ojà Ịbirahimu awo anzi drù rā. ⁹ Tàlúà la patí soti-a 'bà; patí àlu àlu ìkí kaa ònyì be ku vi ni mụọ ovuu gazà drù nyää díká 'bezà drù àci-a."

¹⁰ Ọ'bì zì ịri, "Àma ó te ace ngóni?"

¹¹ Yohana òmvi, "Bà bòngò be ịrè vi ịri fè àluà 'bà bòngò kòkò vi yì, díká 'bà tà be vi ịri o pàbaa wíni."

¹² 'Bà mùsorò òku'ba vi cá pàbaa mụ bàbùtízì bì. Zì ịri, "Imbare, àma ó ngóni?"

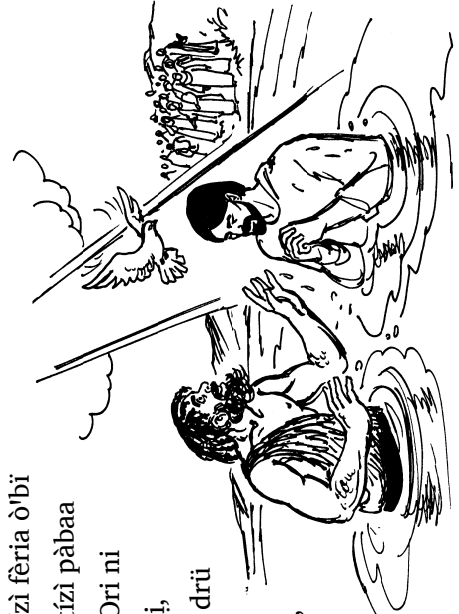
¹³ 'Yo ini yì, "Àmi òkú mùsorò ịri ìgàtì lèlè àmi òkú vi ku."

¹⁴ Acete àsikarì alòo zì ịri, "Àmaa te, àma ó ngóni?"

Òmvi, "Àmi òpá séndè òkpò yì ku, díká àmi tó 'bà ndépi ìnzò yì ku; òya àmi 'yoo wo vi ịri ca àmi yì ca."

¹⁵ Ọ'bì nì tẹria igáá díká ini káyì ni òsùria àni así-a Yohana ico kúa ovù Kristo i yà vi. ¹⁶ Yohana òmvi ini káyì, "Ma àmi yì bàbùtízì fè yì yì. Te 'bà òkpò yì ma ìgàtì rā vi ni mụọ caa rā. Ma sị tà ịri ka-a wàrà vi gawüà àyujù ku. Ịri mụọ àmi yì bàbùtízì fèe Orindi Alátará drù yì àlòo àci yì. ¹⁷ Ịri ngónde àbe be gí-a nya icojù, sódríà òwùjù àlòo mülèà idèjù ikía 'bàjù dùlè-a, te ịri mụọ sódríà ịvee àci ìbilè ku vi yì." ¹⁸ Yohana ìnga ndrää ò'bì así e'yò 'yoza mgbi mgbi tre yì, díká òlù ini yì e'yò ba.

¹⁹ Te Yohana nǐ opí Herode yí adripi awo izí Herodiasí nǐ paíè àlòo e'yo ìrì nǐ olè ò'bí onzianýá vi ini e'yo a'dalé yí,
²⁰ Herode ìci e'yo vi ini káyì kara àlu-a: Jí àni Yohana ni 'be mǎbúsú-a.

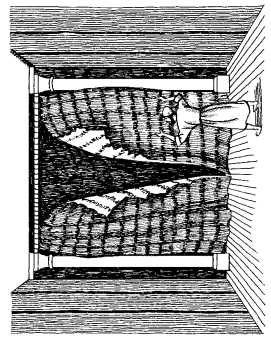
²¹ 'Bá nǐ bàbùtízí fèria ò'bí yí, Yesu bì bàbùtízí pàbaa ìndí. Díká ìrì nǐ Ori ni ziria, 'bù nzì nǐ tí,
²² Orindi Àlátará drú sí rí Yesu drì-a wúrá à'bòò ni yí, àálé nga 'bù-a: "Mí mvamá ma nǐ lèlè vi i; àyí kǐ ma tǔ mi yí."

²³ Yesu nǐ ázì 'doria dèè iliä ca mùdrìj naa, ò'bí 'dú àni nǐ ìrì Yusufu, Eli mvápi drú vi awo mva ni,
²⁴ Matati awo, Levi awo, Meliki awo, Yanai awo, Yusufu awo,
²⁵ Matatia awo, Amosi awo, Nahumi awo, Esili awo, Nagai awo,
²⁶ Maati awo, Matatia awo, Semei awo, Yoseki awo, Yoda awo,
²⁷ Yoana awo, Resa awo, Zerubabeli awo, Sealitieli awo, Neri awo,
²⁸ Meliki awo, Adi awo, Kosamu awo, Elimadamu awo, Eri awo,
²⁹ Yosua^c awo, Eliezeri awo, Yorimu awo, Matati awo, Levi awo,
³⁰ Simeoni awo, Yuda awo, Yusufu awo, Yonamu awo, Eliakimu awo,
³¹ Melea awo, Mena awo,

^c3:29 Giriiki tí yí, rú "Yosua" vi ìrì "Yesu" i.

Drätää Yesu awo vi

⁴⁴ Sawà nǐ caria azia ìtú àgáá vi-a, àngù bizà zò àngù drì-a káyì, kpere cajü sawà órómi-a,
⁴⁵ àriyiku ìtú gà dílé sí. Bòngo Ori-jó ìngbélé vi aléä àlǐjü vi àsi ni ìñ.
⁴⁶ Yesu tre àálé ùrú yí, "Atá, ma ku ma orindi mi gí ali-a." Ìrì nǐ vi 'yojü dejü 'bá, ìdriä pù cotí.

⁴⁷ Àsikarì àngù àga tèe vi nǐ e'yo ndèe nèria, ìnzì Ori ni tǔ díká 'yo, "Tàándí agú noo 'bá 'yéé ni."
⁴⁸ Díká ò'bí àni òkuá e'yo àni oá vi nè'bá vi mví àkú-a càndì be así-a tre.
⁴⁹ Te 'bá káyì Yesu ni nǐ'bá rá, àlòo zì ìrì buti bì'bá ngajú Galili-a vi i be òsò ká àjale drü e'yo àni o'bá vi nèjú.

Satää Yesu awo vi

⁵⁰ Agú àloo nàa rú be Yusufu i vi ìndì 'bá e'yo amaa Dìpù 'bá 'wàrà Yahudi nǐ vi ini ìsilé-a, ònyì be díká ìdrì be kpǐ ni,
⁵¹ àtì té ni nǐ e'yo amälé àlòo olé vi ini ku. Nga Yudea-a àkú ìngbélé omvelé Arimatea vi-a; díká rí kárí Ori awo vi drì-a tè tè.
⁵² Mù Pilato bu Yesu àbù à'í. ⁵³ Ìsì àbù nyää, ombè bòngò núnúú àbù sajú vǐ vi yí, 'bá ìrì àbù nyá galé ìra tǐlè-a, ngà àyulé ku vǐ vi ali-a.
⁵⁴ Nǐi o ni ò'dú tòwí yí òndròti ò'dú àfa otujü Sàbatù Yahudi 'yoo vi ni kolé 'ìdolé 'ìdo yí.

⁵⁵ Zì nga'ba ndrää Yesu be Galili-a vi bí Yusufu buti nèjú 'bá 'bá Yesu àbù nyá-a ngóni-a vǐi.
⁵⁶ Mvǐ te ace àfa àjǐ be ndrùtù

³¹ E'yo önzianyá 'dì vi té àni o ma rüä patí ìbilá íkí kaa drü vîni; e'yö önzianyá ìgätizà drü ngo ngoo ini müü àni oo 'bä önzì, patí à'wilé, íkí kaa ku vi ini rüä ni?"

³² 'Bä alöö ini ìrì, ìrìtro 'bä önzì drü vîi vi ini 'bä jì òkì Yesu be túàlu. ³³ Ini nî caria àngù omvelè Drìcòò i vi-a 'bä dî Yesu ni patí àlazà rüä. 'Bä dî pàbaa 'bä önzì ndèe ini ìri be ìndì, àluä ìri gí jìjì-á, àloo vi gí ndépi-a. ³⁴ Yesu kîni, "Atä, mi trü ini rä, íkíä níí àni àri oo yà vi ku." Awá Yesu awo bòngò odrüsí 'bezà yì.

³⁵ Ò'bì òsò ká nîria, 'bä drì ce'bä vi ìnzì ìri, "Òpa 'bä alöö ini rä, ìri pa ni ìndì tè àdrüi Kristo Ori awo, Pèlè pè vi i!"

³⁶ Àsikarì cá pàbaa àlöö isèrì ìri. Fé ìri yí wainì gazà, ³⁷ díká kîni, "Mì tè àdrüi opì 'bä Yahudi nî ni, mi' pa mi ngá vi."

³⁸ 'Bä sù ìri drì-a e'yö sizà üru kîni: 'Dì vi Opì 'bä Yahudi nî 'yoo wo vi i.

³⁹ 'Bä önzì dîlè ìri be vi àlu-a ru Yesu ni i'dä, "Mì ovuu Kristo i kuú? Mì' pa mi, mi' pa pàbaa àma ìndì."

⁴⁰ Te àloo vi tre àrìpi drì-a, "Mì ruu Ori ni ku, ká'dí mi ni àdrìjü e'yö lìzà àlu vi ali-a? ⁴¹ 'Bä fé àma yí pángá 'yèè àriyìku àma àma ni e'yö önzì àma nì òlè vîi drìrima-a isúu; te agú vîi òmvaan ni ni e'yö àloo àluä 'dì'di-a ku."

⁴² Acete 'yo Yesu yí, "Mì ega ma e'yö ìndì mi nî nîria mi awo ká'rì vi-a."

⁴³ Yesu òmvi ìri, "Ma 'yo mí yí táándí táándí, àndrù mi müü ovuu ma be pàràdìsi-a."

Matata awo, Natani awo, Daudi awo, ³² Yese awo, Obedi awo, Boazi awo, Salimoni awo, Nasoni awo, ³³ Aminadabu awo, Arimi awo, Hezironi awo, Peresi awo, Yuda awo, ³⁴ Yakobo awo, Isaka awo, Ibrahimu awo, Tera awo, Nahori awo, ³⁵ Serugi awo, Reu awo, Pelegi awo, Eberi awo, Sela awo, ³⁶ Kainani awo, Arifakisadi awo, Semi awo, Noa awo, Lameki awo, ³⁷ Metusela awo, Enoka awo, Yeredi awo, Malaleli awo, Kainani awo, ³⁸ Enosi awo, Seti awo, Adamu awo, Ori awo.

Setani ni Yesu ni obejü vi

4 ¹ Yesu ga tre Orindi Àlátará yè, ìri nî drì kàjü ngajú Yoridani-a 'bä vi yì, Orindi ji ìri ìndí-a, ² o'dú m̀drì sù setani nî ìri oberia. Nyaa àfa àloo ku o'dú nàa ini ali-a, díká deria àbírì i'do ìri kì ni.

³ Setani 'yo ìri yí, "Mì tè àdrü Ori Mvápì i, mi 'yo irà vi ìri oja ni tà drü."

⁴ Yesu òmvi ìri, "E'yö silè 'bä vi kîni: 'Bä ovúú ìdri drü tà nyazà yè a'dúle ku.'"

⁵ Setani ji ìri 'bèè drì-a üru, mbeleácìci, i'da ìri yí àngù sùrütì wúdrìkúrù-a vi ini káyì. ⁶ Díká 'yo ìri yí, "Ma müü òkpò 'yoo wo vi fé káyì mi gí-a, àlöö ònyì 'yoo wo vi be, àriyìku 'bä fé ìri ma gí-a 'bä, díká ma ico fé 'bä ma nî lèlè vi yí rä. ⁷ Mì tè ma ìnzì rä, ìri müü ovuu káyì mi awo nî."

⁸ Yesu òmvi, "E'yö silè 'bä vi kîni: 'Mì ìnzì Opì, Ori mi awo vi, àlöö mi nga àzì ìri yí a'dúle.'"

⁹ Setani 'du ɪri ji Yerusalemu-a, 'bà ɪri Ori-jó imgbéle náa drì-a ùru mbiliá vi-a. 'Yo, "Mì tɛ àdrìi Ori Mvápì i nì, mì 'be mì nyáá, ngajù vi-a vi yì. ¹⁰ ɪri nì ovulɛ sɪzà drù 'bà vɪnì:

"'ɪri mụy málàikà nì awo vi ini tị pèe
mì tà mbajù kílíf;

¹¹ ini mụy mì 'dụy ùru ànì gí-a,

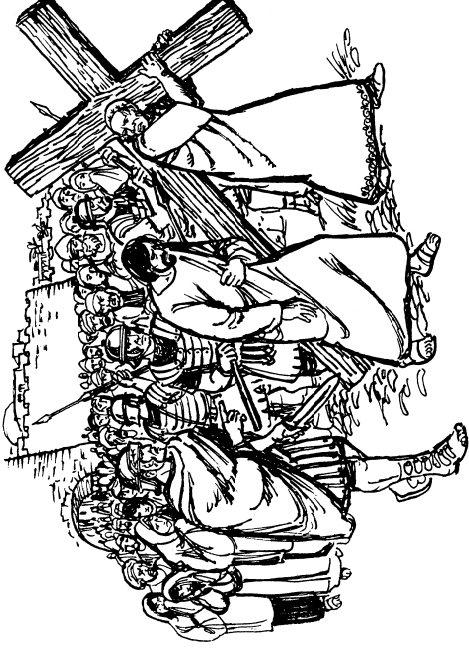
mì tɛ mụjù mì ka sɪjù ɪrà rùà ku bɛnɪ.' "

¹² Yesu òmvi ɪri, "E'yò sɪzà kìnì: 'Mì 'bà Opì, Ori mì awo vi obetää ali-a ku.' "

¹³ Setani nì nì awo obetää vi deria káyì 'bà, ku te ace ngà ɪri vɪnì.

Yesu nì gájù Nazereti-a sì vi

¹⁴ Yesu kà drì Galili-a òkpò Orindi nì yì, àlòo e'yòá ire nì àngù náa drì-a yì káyì. ¹⁵ Imba 'bà jó Yahudi nì ànì òkujù vi ini ali-a, àlòo 'bà àlu ìnzà ɪri tù.

Yesu nì dijù patí àlazà rüà vi

²⁶ Àsikarì i nì Yesu nì jiria, rù agù àlu omvelé Simoni Kurenìu drù vi, ri fi Yerusalemu-a ngajù nì awo ngà-a. Omí ɪri Yesu awo patí àlazà vü jìjù ɪri buti yì. ²⁷ Ò'bi kárà kàrà, ali-a zì rià wu'ba wü vü i be, bɪ Yesu buti ìndì. ²⁸ Te Yesu oja tì, 'yo ini yí, "Àmì Yerusalemu ódrúanzi drù, àmì wú ma yì ku; àmì wú àmì yì anzi àmì awo vi i be. ²⁹ Sawà nì mụy caa àmì nì 'yojù, 'Zì òndo drù, okpojo anzi tì'ba ku, àlòo bà anzi ìndrù'ba ku vi, ini drìlèba drù!' ³⁰ Te vɪnì,

"'ini mụy 'yoo 'bèè imgbelé vü ini yí, "Àmì ɪgú àmì àma drì-a!" "

Díká 'bèè nyírí vü ini yí, "Àmì òpí àma drì!" "

Lí Yesu e'yo drájú rá

¹³ Pilato omve 'bä 'wàrà Ori-itë' 'bä vi ini 'bä drj ce' 'bä vi i be àlöö ò' 'bì alöö i be túálu, ¹⁴ 'yo ini yí, "Àmi jì agú 'dì vi ma bu kilè 'bä àgú así ojalè mbujú goomètè rüä vi lé, te ma nì ìri e'yo lìria ma isúú e'yo àmi nì àsu sujú ìri rüä e'yo nì ìri ndèjü vî vi ku. ¹⁵ Herode isúú káldí e'yo ìri rüä ku, àni pè ìri tì àma bu kilè àmi nì nèle vi lé 'dì i. Oo e'yo ònzi ìri nì drájú drü ku. ¹⁶ Tè vîni ma muþ ìri yí drìrima fèe, ma acetè ìri trùu ndò."^q

¹⁸ 'Bä ndèe tré ìru àalè àlu yì kìnì, "Mì dà mì agú vi be rá! Mì trù àma yí Baraba i!" ¹⁹ ('Bä 'bá ndrää nì Baraba nì mabúsu-a ìri nì òmbà 'bàlè àkú ìngbéle-a vi yì àlöö 'bä òkilè yì.)

²⁰ Pilato nì lèlè Yesu ni trülè rá vi yì, 'yo e'yo 'bä ò' 'bíányá vi i be díká. ²¹ Te 'bä ndèe itre díká díká kìnì, "Mì ñì ñì patí àlàzà rüä! Mì ñì patí rüä!"

²² 'Yo e'yo ini be díká kaangele naa vi-a, "Àri yì, e'yo ònzi ìri nì olè vi àri ni yà? Ma isúú e'yo ònzi tà sù ìri nì drájú rá vî vi ku. Àniyì ma fèe ìri coo rákà, ma ìri trùu ndò."

²³ Te 'bä ndèe itre àalè ìru ìgàtilè tù vi yì kìnì i ñì ñì patí àlàzà rüä. Itretää 'yoo vi nga ace àzì rá. ²⁴ Te vîni Pilato fè Yesu ni ini yì ini nì lèlè vîni. ²⁵ Ini nì díká à'fìlè vîni, Pilato ìpù agú àlu ò' 'bì alè òsoo díká 'bä 'bä kji lí ndèe mabúsu-a vi yì rá. Ku ace Yesu létì ini yì ojü ìri be ini nì lèlè vîni.

^q23.16 E'yo sîzà alöö Giriki tì yì àva vi-a 'bä v. 17 ni ñndi: ndò. ¹⁷ Àniyì fè Pilato nì 'bä àlöö trújú fèjü ini yì ó'dú Omù ni vi-a.

¹⁶ Mù Nazareti-a kara ìri nì còjü vi ali-a, díká ó'dú Sàbatù^d nì yì, mu fì jó Yahudi nì àni òkujü vi ali-a, ìri nì àdrilè olè drìò vîni. Sò kà ìru E'yo sîzà làjü. ¹⁷ E'yo sîzà nábì Isaya nì silè vi 'bä fé ìri bu. Ìri nì tiä nzària, isú àngù 'bä nì sùjü:

¹⁸ "Orindi Opì awo vi ri ma drì-a, àriyìku pè ma tí^e

e'yo ba òlùjü 'bä àlùu drü vi ini yì.

Pè ma tí e'yo òlù 'bä e'yo ònzi nì ombèlè vi ini òtrùjü,

àlöö 'bä mütè kòko vi ini nì mütè isújü,

díká 'bä 'bä nì ìcàndilè vi ini òtrùjü,

¹⁹ ìli Opì nì drìlèba fèjü vi òlùjü."

²⁰ Tra E'yo sîzà tí, fè ìri àva 'bä àzì ngaa vi gíá, mu ri nyää.

'Bä káyì jó Yahudi nì àni òkujü vi ali-a vi sú mütè ìri rüä,

²¹ àlöö i'do 'yo ini yì, "Àndrù E'yo sîzà vi o ni dèè àmi bílè nì jii ìripà."

²² 'Bä káyì 'yo e'yo ìri drì-a ònyì be, àlöö òsù òsù e'yo pùu ìri tiä anzútírí drü vi yì. Zì àni isilè-a, "dì vi àdrìi Yusufo mvápi i ku?"

²³ Yesu 'yo ini yì, "Tàándí àmi muþ adí vi àmvii má yì rá:

'Ojoo mi àtì mi ngáa i! Mì o nòo àkú ìngbéle mi awo vi-a àfa àma nì ìrilè mi o Kaperenaumi-a vi ini i."

²⁴ Mù e'yo 'yozà be drìlè, "Ma àmi yì e'yo tàándí vi vi 'yoo, nábì àlöö 'bä nì à'fìlè àkú ìngbéle ìri awo vi aliä-a yü.

^d4:16 ó'dú Sàbatù nù: vi ìri ó'dú 'bä Yahudi nì ni Ori ni ñnzjü ni (ó'dú ndèe ìri ó'dú azia ni).

^e4:18 pè ma tí: Giriki tì yì ìkíá 'òsu òdu ma drì-a'.

²⁵ Tàándí, tàándí, ma 'yo àmi yí yà 'bèè ndrää Eliya ngarè Isirali ali-a awüjì gá tre, 'bù tì nì ni òpiria ili naa núsù be, àlòo mùrùà zò ònzànyà drü àngù káyì drì-a. ²⁶ Te ká'dí Eliya tì 'bä péé ini àlòo bu ku, te àwúzíú ovuu Zarefatu-a àngù Sidoni-a vi bu. ²⁷ Díká ini àlòo káràkàrà Isirali-a òpu nì nyalé nábì Elisa ngarè, te ini àlu vî vi àtiä yü, pè lü Namani Siriau drü vi i."

²⁸ 'Bä káyì jó Yahudi nì àni òkujü vi ali-a vi ovu òmbà yì ini nì e'yö vi iriria. ²⁹ Ngá üru, dró ìri àkú ìmgbélé-a vi yì àja, jí ìri kpere 'bèè tì àkú ìmgbélé vi siju vi-a, lejü jiju ìri 'bejü gùtù-a. ³⁰ Te pù 'bä isilè yì díká mù ni létì yì.

Yesu dro orindi ònzi

³¹ Acete mù andra Kaperenaumi-a, àkú ìmgbélé Galili-a vi-a, àlòo ò'dú Sàbatù nì yì 'dò 'bä imbä. ³² 'Bä ndée òsú tù imbatäà ìri awo vi yì, àriyiku imbatäà ndée vâ ni kílíí.

³³ Jó Yahudi nì àni òkujü vi ali-a nàa 'bä àlòo orindi ònzi be vî vi ci. Àtre àálé üru yì, ³⁴ "Wa wo! Mi lè àma be àri ni yà, Yesu Nazareti-a vi? Mì mù àma drì jà yà? Ma nì mi àri i yà vi rà – Ori awo Àlátará vi i!"

³⁵ Yesu tre ìri drì-a, "Mì àdrì círí! Mì pù ìri alè-a vi yì àja!"

Buti-a orindi ònzi 'be agü ndée nyää 'bä ndépi andreti-a díká pù ìri alè-a vi yì àja ìri rüä òmvaà ku drü.

³⁶ 'Bä káyì ovu òsütäà yì, 'yö àni isilè-a, "Vi imbatäà ngoo i yà? Òkpò ìmgbélé be i tre orindi ònzi drì-a, díká í pù àja!"

³⁷ E'yö 'dì vi ire ni àngù ijè vi-a vi drì-a káyì.

23

¹ 'Bä káyì Dìpù nì àni òku'bä vi sò kà üru jí Yesu ni Pilato bu. ² 'Dó e'yö òsü ìri rüä kíni, "Àma isü agü 'dì vi ni sùrú àma awo vi ojarìa mgbi. Óga 'bä yì mùsorò fejü Kaisari yí sì, díká kíni nì Kristo, opì i."

³ Àni Pilato zi Yesu ni, "Mì opì 'bä Yahudi nì ni yà?"

Yesu òmvi ìri, "Èè, ìri mi nì 'yolè víni."

⁴ Pilato 'yo 'bä 'wàrà Ori-itè'bä vi ini yì àlòo 'bä ò'bíányá vi i be kíni, "Ma isütú e'yö ònzi agü vi drì-a kési líjüa ku."

⁵ Te 'yö e'yö òkpò yì kíni, "Yesu òso 'bä alè àngù Yudea-a káyì, imbatäà ìri awo vi yì. 'Dójü Galili-a cajü kpere àngù 'dò nööä."

⁶ Pilato tè e'yö ndée ìri víni, zi agü ndée ìri Galiliu ni yà.

⁷ Pilato tè nìi kíni Yesu ni 'bä àngù Herode nì nyalé vi-a ni, pè ìri tì Herode bu. Herode ni dèè pàbaa sawà nàa yì Yerusalemu-a.

⁸ Herode tè Yesu ni nèe 'bä, àyì kì ìri tù, àriyiku ò'dú izuu buti-a íbíí lèe Yesu ni nèe, e'yö ìri nì ìrilè Yesu drì-a vi yì, 'bä así tali ìri nì olé vi ini nèjú. ⁹ Herode izí ìri zitää ò'bíányá yì, te Yesu òmvii ìri ku. ¹⁰ 'Bä 'wàrà Ori-itè'bä vi ini, imba'bä ázitää nì i be òsò kà nàa, e'yö òsujü ìri rüä òkpò yì. ¹¹ Herode ini àsikarè ìri awo vi i be 'dó Yesu drì inzá, ìri isèritää be. Sú ìri rüä-a bongo wura be ndrìàndrìlà vî vi, pè ìri tì àva Pilato bu. ¹² Ò'dú nàa yì Herode cá Pilato be arípònyi drü, dèè ndrää drüò ngü àni ònzi.

Petero òmvi kìmì, “Hoo! Ma i yù.”

⁵⁹ Dídíá sawà àlu buti-a 'bà àloo 'yo tì mba yì, “Agú 'dì vi té Yesu be ìndì àriyìku ìri Galiliu ni.”

⁶⁰ Petero òmvi e'yò, “Agú, ma nì mi e'yò 'yoo àri drì-a yà vi ku!” Ìri nì nga e'yò 'yoria, aú-atà 'be cerè. ⁶¹ Opì oja tì nè àngù Petero bu. Díká Petero iga e'yò ndrää Opì nì 'yolè ìri yí vi:

“Dèè ngà pódí aú-atà 'beè àndrù cerè ku, mi mụu ma gàa sì kaangele naa.” ⁶² Petero pù àja, wu càndì yì.

Àsìkari ìsèrì Yesu ni

⁶³ Àsìkari Yesu àga tè'bà vi i'dó ìri ìsèrì alóo cò. ⁶⁴ Ànzú ìri mụlè bongo yì díká zì ìri òkpò yì, “Mi òndrì! Àri gbà mi nì?” ⁶⁵ Díká 'yó e'yò alóo ìri i'dajù vi vi ini tre.

Yesu ni Pilato ini drìlè-a Herode be

⁶⁶ Àngù nì àtìria, Dìpù 'bà 'wàrà Yahudi nì vi, 'bà 'wàrà Ori-itè'bà vi ini be, àlòo imba 'bà àzítàà nì i be, ìcì àmi túàlu, díká 'bà jí Yesu ni ini drìlè-a. ⁶⁷ 'Yó ìri yí, “Mi tè ovuu Kristo i, mi òlù àma yí.”

Yesu òmvi ini, “Ma tè òlù àmi yí, àmi à'ìjì ku, ⁶⁸ díká ma tè té àmi zì, àmi icoo òmvi ku. ⁶⁹ Te i'dojù àndrù mụjù drìlè, 'Bà Mvápì ni mụu rii Ori òkpò be vi gíá ndépi vi-a.”

⁷⁰ 'Bà káyì zì ìri, “Mi acetè Ori Mvápì i yà?”

Òmvi kìmì, “Àmi 'yo 'yèè 'yojù ma ìri i.”

⁷¹ Acete 'yó, “Àma lè ngà kírì e'yò soti òndrù dídí àri yì? Àma ìri e'yò vi ìri ngíá tì-a 'bà.”

Yesu àtì 'bà káràkàrà

³⁸ Yesu pù jó Yahudi nì àni òkujù vi-a vi yì àlòo mụ Simoni awo àkú-a. Simoni ìdrápi nì dèè àzo drù rüä drizà be, díká zì Yesu ni ìri àzà kojù. ³⁹ Àbù àni ìri drì-a díká tre rüä drizà nàa drì-a, àzo ndèè ku ìri rà. Nga ùrý cotì, díká i'do ini à'í.

⁴⁰ 'Ìtù nì zoria, 'bà jí Yesu bu 'bà àzo mgbi mgbi be vi vi ini, díká ìri nì gí òtìria ini drì-a, àtì ini rà. ⁴¹ Díká orindi ònzi 'pú ngajù 'bà tre ali-a, rí jì itrepà, “Mi Ori Mvápì i!” Te itre ini drì-a a díká fèè ini yí e'yò 'yo ku, àriyìku ní rà ìri Kristo i.

⁴² Àngù nì àtìria Yesu pù mụ àngù 'bà kòko vi vi-a. 'Bà ndépi rí ìri ndrù, ini nì cajù àngù ìri nì ovujù vi-a 'bà, léé a'bàà ìri ku àni ku. ⁴³ Te 'yo, “Lè ma òlù e'yò ba Ori awo kárrì siji vi 'bà àkú imgbelè alóo-a vi ini yí ìndì, àriyìku e'yò ma tì pèjù vi 'dà i.” ⁴⁴ Díká mụ drìlè e'yò òlùjù jó Yahudi nì àni òkujù Yudea-a vi ini ali-a.

Yesu omve 'bà ìri buti bì'bà òkò vi ini

5 ¹ O'dú àlu Yesu nì ká sòria mèrè Galilí' tì-a, 'bà ò'bíányá nì àni traria ìri àga yì kúrù, àlòo e'yò Ori awo vi iriria, ² nè yì kúti-a yèè ìrì 'bà 'bì 'be'bà vi i nì kulè vi ini, dèè ini àni 'yoo wo èmba òjiria. ³ Tụ yèè àlu Simoni awo vi ali-a, díká zì ìri yèè ùsìjù were yì ali-a. Ri te ace nyää díká imba 'bà ngajù létì yèè ali-a vi yì.

⁴ Ìri nì e'yò deria 'bà, kìmì Simoni yí, “Mí òfì yèè yì alí be vi ali-a, àlòo àmi ò'bé èmba vi ini 'bì 'bì ùrùjù.”

^{5.1} mèrè Galilí: Gíríkì tì yì 'mèrè Genesareti'.

⁵ Simoni òmvi, “Ose, àma nga àzì ìní be ràà àfa àlòo rùu ku drü. Te mi nì 'yolè mi í vi yì, ma mụu èmba ndèe ini ò'bee nyää yì-a vì-a rà.”

⁶ Ini nì oria vîni 'bä, ì'bì káràkàrà fì èmba ali-a, èmba rú àni ocè òce. ⁷ Akú arípónyì yèè alòo ali-a vi ini mụjü àni àzà kojü, díká mú rà, òkú ì'bì yèè ìrì vi ini ali-a tre tre 'bä dèè, yèè ì'dó rü fì yì soti-a.

⁸ Simoni Petero nì e'yö vi nèria vîni, 'be ni Yesu drìlè-a, 'yo, “Mì dà mi ma bu vi yì rà, Opi; ma 'bä ònzi ni!” ⁹ Àni òsú òsù orípí be ini nì ì'bì òkulè tre vi yì, ¹⁰ bèbè Yakobo àlòo Yohana, Zibidayo anzípí, díká 'bä Simoni nì ovujü i be vi ini lé.

Yesu 'yo te ace Simoni yí, “Mì o òrì yì ku; ì'dojü àndrù mi mụu 'bä ndépi òkúu i.” ¹¹ Sí te ace 'yoo wo yèè kütì-a, kú àfa káyì, b́ Yesu buti i.

Agú òpu be vi

¹² Yesu nì ovuria àkú ìngbélé àlòo-a, agú àlòo rüää be káyì òpu drü vî vi ca. Nè Yesu nì 'bä dèè, zò andreti drì-a àlòo mà ìrì, “Opi, mi tè lèe rà, mi ico ma rüä 'bä àlá drü rà.”

¹³ Yesu jù ò ní gí díká ilo ìrì. Kìni, “Ma lè rà, mi ovu àlá drü!” Coticotì òpu ku ìrì rüä rà.

¹⁴ Yesu azì ìrì ngfílí, “Mì òù 'bä àlòo yí ku, te mi mụ mi rüä ì'da Ori-itère yí. Díká mi o àfa Musa nì azflè i o vi ini, ìcejü ini yí mi rüä òpu àti rà.”

¹⁵ Kádí kpè e'yö Yesu drì-a vi ire ni ìgàtizà drü, àni ò'bi mgbi mgbi mú ìrì tì-a e'yö ìrì, àlòo jí àni àti. ¹⁶ Te Yesu ri mụ àngù yì vî vi ini ali-a tété Ori ni zi.

'Bä rú Yesu ni

⁴⁷ Yesu nì dèè kírì e'yö 'yoria, 'bä ò'bíányá Yudasi nì drì-a celè nì vi cá. Yudasi nì 'Bä Yesu awo mudrì drì-a ìrì vi ini ìsilè àlu-a i. Mụ Yesu bu ògògò ìrì zijü o'bolo ndrùzà yì. ⁴⁸ Te Yesu zi ìrì, “Yudasi, mi 'Bä Mvápì ò'dì nyaa o'bolo ndrùzà yì?”

⁴⁹ 'Bä Yesu buti b́ 'bä vi té e'yö lèe mụu ni oo vi nèe 'bä, 'yó, “Opi, àma ogá ini pèwu yì?” ⁵⁰ Díká ini àlòo àlu-a ga àtiäu Ori-itè'bä Drìlè Ürü Tù vi awo vi b́-a gí ndépi-a vi nzá.

⁵¹ Te Yesu òmvi ini, “Vii ìrì o ni díká ku!” Buti-a ilo ìrì b́, àti ìrì rà.

⁵² Àni Yesu 'yo 'bä 'wàrà Ori-itè'bä vi ini yí, àlòo àsikarì Ori-jó ìngbélé vi àga-a tè'bä vi ini be, díká 'bä 'wàrà mụ'bä ìrì rü'bä vi ini yí, “Àmi ca ma bu pèwu i be, àlòo ùlòtò i be ma rüjü àrì e'yö yì; àmi igá ma 'bä ònzi vi ini drì ceria? ⁵³ Sawà káyì ma íb́ ovuu àmi be Ori-jó ìngbélé vi-a, àmi rüjü ma ku, te 'dì vi ìrì àmi awo sawà ìní nì òpì nyajü vi i.”

Petero gá Yesu ni si

⁵⁴ Acete rú ìrì òkpò yì, jí ìrì Ori-itè'bä Drìlè Ürü Tù vi awo àkú-a. Petero b́ ìrì buti dèè ìrì valà. ⁵⁵ Te 'bä ni àci ìdùjü kara 'bä ni e'yö lîjü vi àga-a 'bä, òrì ace tè nyawú-a, Petero ri ini be ìndì. ⁵⁶ Òdrüä àtiäu drü-a ndrè Petero nì rizà drü àci tì-a. 'Bä mùlè ìrì rüä kíkí díká 'yo, “Agú 'dì vi bitè ìrì be ìndì.”

⁵⁷ Te Petero gá sì kìnì, “Ízì, ma nù ìrì ku.”

⁵⁸ Sawà were buti-a 'bä àlòo ndrè àngù ìrì bu kìnì, “Mì ini àlòo i.”

ni oo ma be 'bä ni utulé vîni. Èë, e'yô 'bä ni silé ma drî-a vi ni caa ni kara-a 'yëe."

³⁸ 'Bä iri buti bî'bä vi kîni, "Mî' nè, Opî, pèwu nòò ìrî."

Yesu òmvi ini yí, "Dì vi cá rá."

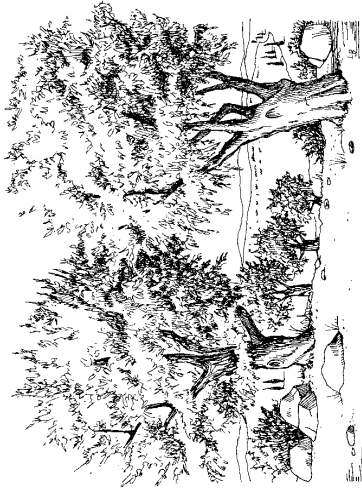
Yesu zi Ori nî 'Bëe Mizeitu drî-a

³⁹ Yesu pù mü kilé drîò vîni 'Bëe Mizeitu drî-a, díká 'bä iri buti bî'bä vi bî'iri buti. ⁴⁰ Ini nî caria àngù ndëe-a 'bä, 'yo ini yí, "Àmi zí Ori ni àmi tè mụy fii obetää ali-a ku."

⁴¹ Pù mü àjalele drü ngajú ini bu kilé irà

'bejú nàpi drü, òsì ùlùúti nyää, zi Ori ni, ⁴² "Atä, tè icoo rá, mí 'dù òkelé nòo ma bu vi yì rá; ovuu e'yô ma awo ni ku, te e'yô mi awo vi ìri o ni nî." ⁴³ Málàikà ngaa 'bù-a vi 'ìda ni ìri yí díká fè ìri yí òkpò. ⁴⁴ Díká Yesu nî ovuria càndi yì tù, zi Ori ni así káyì yì ìgàti rá, àlòo òndi ìri kîj vi ri òti nyää kilé àrì lé.^p

⁴⁵ Yesu nî Ori ni zijü dejü 'bä, nga ùru, kà drî 'bä ìri buti bî'bä vi imi bu, isú ọ'dù o'be ini 'bä, ini nî ovulè àndèzà drü càndi yì vi yì. ⁴⁶ Yesu zi ini, "Àmi ọ'dù koo àrì e'yô yì? Àmi ngá ùru, àmi zí Ori ni, àmi tè mụy fii obetää ali-a ku."

Yesu àti agú ka be 'bélé 'bélé vi

¹⁷ Ọ'dù àlu Yesu nî 'bä imbaria, 'bä Farasayi nî àlòo imba 'bä àzítää nî, nga 'bä caalu mgbi mgbi Galili-a àlòo Yudea-a díká Yerusalem-a vi, òrì nàa. Díká òkpò Opî awo 'bä àtjü vi ìri be ìndi. ¹⁸ Àgù alòo cá 'baruu ka be 'bélé 'bélé vî vi jiria kóló drî-a jô-a, díká lejü ìri 'bajú Yesu drîlè-a. ¹⁹ Ini nî létì ndrùria ojü vîni kpè, ò'bî tre vi ini e'yô yì, tú jó drî-a ùru, ìsì ìri kóló drî-a vi yì tegula tele yì ò'bî isilè-a cutü Yesu drîlè-a.

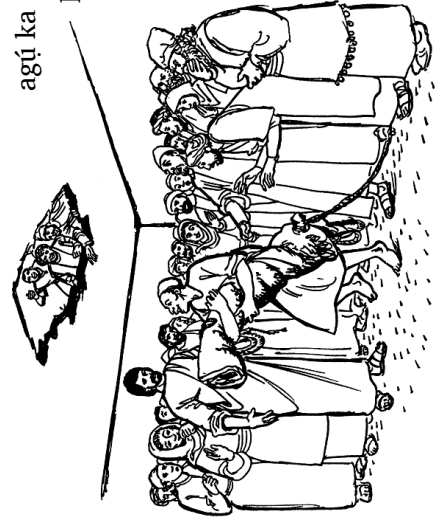
²⁰ Yesu nî 'yoo wo à'ítää nèria, 'yo, "Àrimàonyi, mi awo e'yô ònzi vi ini trùzà drü."

²¹ 'Bä Farasayi nî vi ini imba 'bä àzítää nî vi i be 'ìdó e'yô iga àni ngulupi yì, "Agú e'yô Ori nî itàa ìdematárà drü vî vi àrì i? Àrì ico e'yô ònzi trü nî, te kírì Ori i a'dùle?"

²² Yesu nî e'yô ini nî igalé vi rá díká zi, "Àmi e'yô 'dì vi vi ini igaa àmi así-a àrì e'yô yì? ²³ Ngoo ewa be were 'yojú: 'Mì awo ònzi trùzà drü, 'tèniku 'yojú, 'Mì nga ùru díká mi acf? ²⁴ Azílá àmi ní 'Bä Mvápì òkpò ci nyawù-a ònzi trùjú...." 'Yo

agú ka 'bélé 'bélé vi yí, "Ma kìnì mí yí, mi nga ùru, mi 'dù mi awo kóló, mi mvi àkú-a."

²⁵ Cotìcotì nga ùru ini drîlè-a, 'dù kara ìri nî ìbílè lajè drî-a vi díká mvi àkú-a ri jì Ori ni ìnzàpà. ²⁶ 'Bä

^{p22.44} E'yô silé ndrää drò Giriki tí yì vi ini alòo ali-a v. 43 ini v. 44 be 'bä kú àja.

àlu àlu ovu òsùtää yì díká ìnzì Ori ni. Gá tre òsùtää yì díká kínì, “Àma nè àndrù e'yò òsùtää drù vî vi i.”

Omvetää Levi awo vi

²⁷ Nii buti-a Yesu pù àja nè agú mùsorò òkuu rú be Levi i vi rizà drù kara ìrì nî mùsorò òkujù vi-a. “Mi bì ma buti,” Yesu 'yo ìrì yí, ²⁸ àlòo Levi nga ùru, ku àfa káyì díká bì ìrì buti.

²⁹ Acete Levi 'bà òmù ìngbélé Yesu yí ni awo jó-a, àlòo 'bà káràkàrà mùsorò òku'bà vi ini 'bà alòo i be rí tà nya. ³⁰ Te 'bà Farasayi nî àlòo imba 'bà àzítää nî ngaa i be soti àlu-a vi rí ono 'bà Yesu buti bì'bà vi ini yí, “Àmi tà nya díká àfa mbù 'bà mùsorò òku'bà díká “bà ònzi o'bà vî i be àrì yì?”

³¹ Yesu òmvi ini, “'Bà rüà drà kòko vi lèe dàkítari ku, te 'bà drà be vi ini i. ³² Ma caa 'bà ònzi kòko vi ini omve i ku, te 'bà ònzi be vi ini jijü así ojazà ali-a.”

Yesu ni zijü tà 'dàzà drì-a vi

³³ 'Yó ìrì yí, “'Bà Yohana buti bì'bà vi í tà 'dà Ori zizà be tété, 'bà Farasayi nî vi 'yoo wo vi ini lé, te mi awo vi í ovu àni ìnyänyää yì àlòo ìmbümbüà be.”

³⁴ Yesu òmvi ini, “Àmí fè omü agú izí rüü o'di vi awo vi ini yí tà 'dà dèè ìrì ini be? ³⁵ Te sawà ni mụụ caa agú ndèe 'dujü ini àga-a vi yì rã; o'dú nàa ini yì ini mụụ tà 'dàa rã.”

³⁶ Òlù ini yí e'yò o'bezà 'dì vi: “'Bà àlòo icoo bongo o'di àsü rügà drù 'bísé bongo òku rüà vi 'bèjü ku. Tè oo rã ni, dèè nàa òmva ace bongo o'di nàa 'bà, díká rügà ngaa bongo o'di rüà vi icoo fè 'dà bongo òku ndèe yí 'yèc ku. ³⁷ Díká 'bà àlòo waini

nàa ini le ku. Àmi ìsilé-a 'baruu ose vi ìrì o ni mvää lé, 'baruu opí drù vi ìrì àdrì 'bà 'bà àzà koo vi drù. ²⁷ 'Baruu ose àmi

ìsilé-a vi àrì i, agú rilé mezà tì-a vi i, teku tà fèe vi i? Ovuu rii mezà tì-a vi i kúú? Te ma àmi ìsilé-a 'bà tà fèe vi i. ²⁸ Àmi 'bà ìbí'bà kã sò'bà ma be e'yò ìwa drù vi ali-a vi ini i. ²⁹ Ma fè àmi yí kárrí vi ìrì rì àmi drì-a, kílè Atámà nî fèlè má yí vîni, ³⁰ àni àmi mụụ nyaa àlòo mbüü ma be ma awo mezà tì-a kárrí ma awo vi-a, díká rijü komi drì-a, súrú Isirali awo mụdrí drì-a ìrì vi ini e'yò liria.

³¹ “Simoni, Simoni, Setani lè àmi yä trötrò 'bà nî nya ìkí ìsilé colé nya sódrí be jerí yì vîni. ³² Te ma zi Ori ni mi e'yò yì 'bà, Simoni, lè à'ítää mi awo vü ìrì sî àva ku. Díká mi tè drì kàa 'bà, mi ìmba adrýì ini así òkpò isjúü beñì.”

³³ Te òmvi, “Opí, ma ngónde mụjü mi be màbúsu-a àlòo drà bu.”

³⁴ Yesu òmvi, “Ma 'yo mí yí, Petero, dèè ngà pódí au-atà 'beè àndrù cerè ku, mi mụụ ma gàa sî kaangele naa 'yojü kìnì mi nîi ma ku.”

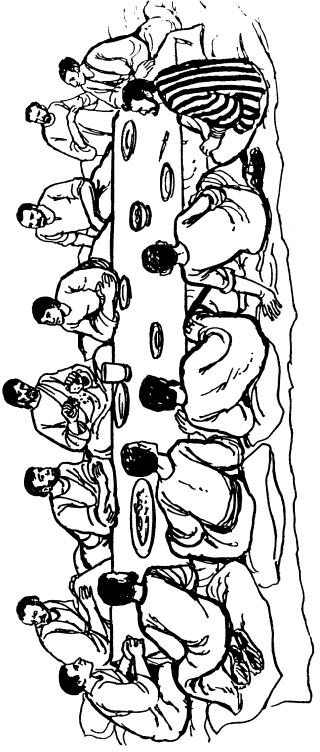
³⁵ Acete Yesu zi ini, “Ma nî àmi tì pèria séndé, màngálà, àlòo wàrà kòko drù 'dì, e'yò àlòo àmi zoo rã vi vi cif?”

Òmvi Yesu ni kínì, “Yü.”

³⁶ 'Yo ini yí, “Te ace séndé tè ci, mi 'dù ìndì, àlòo màngálà nî; díká pèwu tè mi bu yü, mi ózì bongo mi nî sülè mi rüà vi, mi je àni pèwu mí yí ci. ³⁷ E'yò sî ni: ‘Àlòo 'bà lá ìrì 'bà e'yò ònzi o'bà vi ini ìsilé-a ìndì’; díká ma 'yo àmi yí e'yò 'dì vi ni

°22.37 Isaya 53:12

¹⁴ Sawà-a nì caria 'bà, Yesu òrí 'bà tì òpèlè vi i be nyàà tà tì-a. ¹⁵ 'Yo ini yí, "Ma ide ma ngónde Òmù vi nyajù àmi be dèè ngà ma nyaa càndì ku. ¹⁶ Ma 'yo àni àmi yí, ma mụọ Òmù nya àmi be díká ku kpere kárfí Ori awo vi nì ni isúria."

¹⁷ Òkelé 'dújù 'bà vi buti-a, fè àyicòyà, àlòo 'yo, "Àmi 'dù 'dì vi àmi awá àmi isilè-a. ¹⁸ Àriyìku ma 'yo àmi yí ma mụọ patí íkí yí àlòo mbụ díká ku kpere kárfí Ori awo vi nì caria."

¹⁹ Díká 'du mụgàti, fè àyicòyà, ànò ali-a, fè ini yí, kìnì, "Dì vi rüà ma awo fèlè àmi yí vi i, àmi ó 'dì vi ma e'yò igajù."

²⁰ Tròtrò vínì, àfa nyazà buti-a 'du òkelé, kìnì, "Òkelé 'dì vi ìrì àzítàà o'di drü àrì ma awo ralè àmi yí vi i. ²¹ Te 'baruu mụọ ma ò'di nyaa vi ìrì 'bà gí suu ma be àfajó àlu vi ali-a vi i. ²² 'Bà Mvápí nì mụọ dràa bèbè Ori nì utúlè vínì, te càndì ìngbélé tù vi 'baruu ìrì ò'di nyaa vi drì-a." ²³ I'dó àni izí àni isilè-a, "Baruu àma isilè-a icoo mụọ e'yò 'dì vi vi oo vi àrì-ì?"

²⁴ Àgatà fi díká ini isilè-a àrì nì ose drü tù-a nì-a vi drì-a.

²⁵ Yesu 'yo ini yí, "Wúdrìkúrù 'dì vi ali-a òpì 'bà jurú drü vi 'yoo vi í e'yò itro 'bà i nì nyalè vi ini drì-a; àlòo 'bà 'wàrà vi i àni omve 'Bà 'bà àzà ko 'bà vi ini drü'. ²⁶ Te àmi ovù 'bà dàa

o'di òsuu wainì jójó⁸ òkụ alià-a yù. Tè oo rà ni, wainì o'di vi nì mụọ wainì jójó òkụ vi àsìlì rà, wainì nì mụọ raa rà, díká wainì jójó ndèe nì mụọ nì òmvaà rà. ³⁸ Te àdrì vínì, wainì o'di i òsú wainì jójó o'di ali-a. ³⁹ Díká 'bà àlòo wainì òkụ mbụọ 'bà vi lèe wainì o'di ku, ìrì nì 'yolè, 'Òkụ vi ìgàtì nì' yì."

Opì Sàbatù nì vi

6 ¹ Sàbatù àlòo yì Yesu ri àlì nya ngà ini alè yì, díká 'bà ìrì buti bì 'bà vi i'dó nya drì òndì, ànyí àni gí angele-a díká nyá íkíá nàa. ² 'Bà Farasayi nì àlòo zí, "Àmi e'yò àzítàà nì lèlè i ó Sàbatù yì ku vi oo àrì e'yò yì?"

³ Yesu òmvi ini, "Àmi làa ngà e'yò Daudi nì olè dèè ìrì 'bà nì awo vi ini be àbírí yì vi kuú? ⁴ Fì jò Ori awo vi ali-a, díká ìrì nì mụgàtì así ndrìzà 'balè drì-a 'bà vi 'duria, nya àfa àzítàà nì lèlè Ori-itè 'bà i nya nì a'dtùle vi rà. Àlòo fè àlòo ini orúpí yí. ⁵ Yesu 'yo acete ini yí, "Bà Mvápí nì Opì Sàbatù nì nì."

⁶ Sàbatù àlòo yì mụ fi jò Yahudi nì àni òkujù vi ali-a, díká ri 'bà imbà. Agú àlòo nàa ci ìrì wú gí ndépi-a vi acozà drü díká òkpò kòko drü. ⁷ 'Bà Farasayi nì àlòo imba 'bà àzítàà nì ini be rí lètì ndrù Yesu nì tójù, rí te ace ìrì mbà, nējū kíkí ìrì koo kúa mụọ agú ndèè àtì Sàbatù yì rà ìdì. ⁸ Te Yesu nì ini àrì e'yò igaa yà vi rà díká 'yo agú wú be acozà àlòo òkpò kòko nàa yí, "Mì nga ùrù, díká mì sò kà 'bà káyì drìlè-a." Tè vínì nga ùrù sò kà nàa.

^{8:37} Wàngì Bibilia nì vi yì, **wainì jójó** 'bà ri idè ànyàfa i'di yì, 'bà káá ini òmbélé be òtì ci. Wainì (patí íkí yí gazà) tàa 'bà rí mbà i'di vù ini ali-a.

⁹ Acete Yesu 'yo ini yí, “Ma zì àmi, àzítàà nǐ lèlè ìrì 'lyéé Sàbatù yì vi ngoo i: e'yó 'lyéé ojù, tènìku e'yó ònzi ojù; ìrì pajú i, tènìku drìä jàjù?”

¹⁰ Nè ini kuru káyì acetè 'yo agú nàa yí, “Mì ìjù mì gí àja.” O nàa lé rà, díká ìrì gí ìjù nì kpìkpi nì kara-a. ¹¹ Te ovú àako yì tù díká 'dó e'yó ale nyà àni 'silé-a àni ó Yesu nì ngóni yà vi drì-a.

'Bà tì òpèlè mụdrí drì-a ìrì vi ini

¹² O'dú nàa ini àlu-a yì Yesu mụ àja 'bèè ombeti-a Ori ni zì, díká zi Ori ni iní be ràà. ¹³ Àngù àtù 'bà dèè, omve 'bà ìrì buti bì'bà vi ini ni bu, àlöö òpè ini 'silé mụdrí drì-a ìrì, ni awo 'bà tì òpèlè vi ini drù: ¹⁴ Simoni (ìrì nǐ rüä 'dalé Petero i vi), adripi Andiria, Yakobo, Yohana, Filipino, Baritulumayo, ¹⁵ Matayo, Tomasi, Yakobo Alifayo mvápi i, Simoni 'bà 'bà ìcure drù vi, ¹⁶ Yudasi Yakobo mvápi i, àlöö Yudasi Isikarioti, caa 'bà 'bà ò'di nyaa drù vi.

Drìlèba àlöö càndì

¹⁷ Sị ini be ìlèè, díká sò kà àngù sèè vi vi-a. Ò'bì kára kàrà 'bà ìrì buti bì'bà vi ini dèè ìndì, àlöö 'bà ò'bíányá nga'bà Yudea ndulu-a, ngajú Yerusalemu-a, díká ngajú yíti Turo-a àlöö Sidoni-a, ¹⁸ mụ'bà Yesu tì-a e'yó ìrì'bà, díká jì'bà àni rüä àzo àtù'bà vi ini. 'Bà orindi ònzi nì 'càndilè vi ini àtí rà, ¹⁹ 'bà ndépi káyì ò'bí ìrì rüä ilo, àrìyìku òkpò ri ngà ìrì bu i nǐ àtìjù káyì.

²⁰ Ìrì nǐ 'bà ìrì buti bì'bà vi ini nèria, 'yo:

Yudasi à'ì Yesu ò'di nyajù rà

22 ¹ O'dú Òmù ìmgbélé Mùgàti Àkúfí Kòko ni vi ni caria ògòò, 'bà nǐ omvelé Àlìzà 'Bà Drì Yì vi, ² 'bà 'wàrà Ori-itè'bà vi ini imba 'bà àzítàà nǐ i be, rí mụ Yesu ni ndrù ìrì rujú, te òrì fi ini alé-a ci ò'bì nǐ ovulè ìndì vi yì. ³ Te vǐni Setani fi Yudasi, 'bà nǐ omvelé Isikarioti drù vi, alé-a.

Yudasi ni 'Bà Yesu awo mụdrí drì-a ìrì vi ini àlu-a i. ⁴ Díká Yudasi mụ 'bà 'wàrà Ori-itè'bà vi ini bu àlöö àsikarì Ori-jó ìmgbélé vi àga-a te 'bà vi ini drìlè i be, létì ndrùjù Yesu ò'di nyajù. ⁵ 'Bà ndèe ovú yì séndè fèjù ìrì yì rà. ⁶ À'ì rà, ndrù drìlèba Yesu ni rujú fèjù ini yì ò'bì ni dèè ngà ovuria yù vi-a.

Tà nyazà àsjù vi

⁷ Buti-a o'dú Mùgàti Àkúfí Kòko, 'bà ni àni kàbèlè mva Àlìzà 'Bà Drì Yì ni vi itèjù vi, ca rà. ⁸ Yesu pè Petero ini tì Yohana be kìnì, “Àmi mụ àma yì kara tà Àlìzà 'Bà Drì Yì vi nyajù vi idè.”

⁹ “Mì lè àma mụ kara ndèe idè ngo-a?” zí ìrì.

¹⁰ Òmvi, “Àmi nǐ firia àkú ìmgbélé vi ali-a, agú mụy yì be zù ali-a vǐi ni mụy drì fụy àmi be. Àmi bǐ ìrì buti kpere jó ìrì nǐ fǐjù vi-a, ¹¹ àlöö àmi 'yó jó apíri yí, 'Imbare kìnì: Òmú-jó ma nǐ àni icojù tà Àlìzà 'Bà Drì Yì vi nyajù 'bà ma buti bì'bà vi i be vi ngo?” ¹² Ìrì mụy àmi yì jó alé wàlà ùrù 'bà nǐ otulè kǐlǐlì 'bà vi 'l'daa. Àmi idé kara ndèe nàa.”

¹³ Kó drì mụ díká isú àfa káyì té Yesu nǐ 'yolé vǐni. Idé te ace Òmù ndèe nàa.

²⁵ “Ìcetaä ini muu àni ì'daa ìtú ini ali-a, mba, díká iwíí i be. Nyawú drì-a, sùrú ni muu ovuu òmbà ìngbélé ali-a àlöö àbàzà mèrè nì nojù kperè ìrì nì ò'beria vi yì. ²⁶ 'Bà ndépi avà ni muu puu e'yò òrìòrì drù àni o'bà nyawú drì-a vi ini yì, ìkíá àfa 'bù wúrá be vi ini muu ovuu òyàzà drù. ²⁷ Sawà 'dàà nàa yì ini muu 'Bà Mvápì ni nèe mụria ìrítí ali-a òkpò àlöö dízà ìngbélé be. ²⁸ E'yò 'dì vi té i'doo àni oo, àmi sò kà ùrù, díká àmi ìngá àmi drì ùrù, àriyìku àmi 'yoo wo patäa ni ace caria ògògò.”

²⁹ Òlù ini yì e'yò o'beza 'dì vi: “Mì nè ìlütü patí àlöö patí káyì vi ini. ³⁰ Ini bí tè caa 'bùlù'bùlù, àmi ico nè àmi ngulupi yì díká nì kímì ìli ca ògògò. ³¹ Pabaa v́ni, àmi tè e'yò vi ini nèe àni oria, àmi ní 'bèè kárí Ori awo vi ìrì ògògò.

³² “Ma 'yo àmi yì e'yò tàándí nì, a'fánzi 'dì vi muu ni de ku kperè e'yò 'dì vi ini ni àni oria káyì. ³³ 'Bù ini muu àni dee nyawú be rá, te e'yò ma awo vi mütü àni de túá ku.

³⁴ “Àmi ovú mülé be, àmi así tè muu ovuu nzìzà drù òkpò àkò yì, iwa ìmbútäa tù vi yì, díká e'yò òrì fè'ba 'bà ìdri ali-a vi ìnì yì ku, àlöö o'dú nàa ni muu caa àmi drì-a rìyù cümà ànyàfa tìjù vi lé. ³⁵ Ìkíá ìrì muu caa 'bà káyì ovu'ba nyawú ndulu vi drì-a vi ini drì-a. ³⁶ Àmi ovú mülé be o'dú bù yì, àlöö àmi zí Ori ni icojù àmi òpajù e'yò káyì ko'ba àni olè vi ini ali-a, díká àmi ni icojù kà sòjù 'Bà Mvápì andreti-a benì.”

³⁷ O'dú àlu àlu bù yì Yesu ri e'yò ìmbà Ori-jó ìngbélé vi-a, díká òndròtì àlu àlu bù yì rì mütü 'Bèè Mizeitu drì-a, ³⁸ díká 'bà káyì rì cá òbütì drìò Ori-jó ìngbélé vi-a, ìrì tì-a e'yò ìrìjù.

“Drìlèba Ori awo vi fè nì àlùu drù àmi yì,

àmi nì ovulé kárí Ori awo vi ìsilè-a i vi yì.

²¹ Àmi drìlèba drù àbírì nì àmi òkìlè 'dò vi yì, ace àmi muu tràa rá.

Àmi drìlèba drù àmi nì iwülè 'dò vi yì, ace àmi muu ìgí rá.

²² Àmi drìlèba drù, 'bà té àmi ngùu, té àmi ondúu, àlöö àmi i'däa,

díká àmi rù òmvaà 'Bà Mvápì buti bilè yì.

²³ “Àmi ó àyì o'dú 'dàà nàa yì, àlöö àmi ìmbú àyì yì àriyìku àmi awo òròdrì vi ìngbélé drù 'bù-a. 'Dì vi àbìì nì olè ndrää nàbià be 'bà nì olè àmi be sawà vi yì v́ni.

²⁴ “Te càndì ose drù àmi yì àmi lonyi àpiä, àmi nì así òmizà àmi 'yoo wo vi à'flè 'bà yì.

²⁵ Càndì ose drù àmi yì àmi tra'ba o'dí'dò vi ini, àmi nì mülé ovulé àbírì yì vi yì.

Càndì àmi yì àmi ìgí'ba o'dí'dò vi ini,

àmi ni mülé màa ò'balé àlöö àwu iwülè vi yì.

²⁶ Càndì ose drù àmi yì 'bà káyì nì àmi rütä e'yò 'yolé 'yéé vi yì,

'dàà nàa kílè àbípí nì ndrää nàbià ìnzò drù vi ini òlè v́ni.

Ari'ba lèjü lé

²⁷ “Te ma 'yo àmi yì àmi ma ìrì'ba vi ini: Àmi lé àmi 'yoo wo ari'ba, àmi o 'bà àmi ngù'ba vi ini 'yéé. ²⁸ Àmi fé drìlèba 'bà àmi trì'ba vi ini yì, àmi zí Ori nì 'bà àmi ìcàndì'ba vi ini yì.

²⁹ 'Bà àlòo tɛ mi bɛ́lé sí ìga àlu-a vi àsaa, mi oja ìri yí ìga àlòo vi ìndi. 'Bà àlòo tɛ mi awo bòngò àjalé vi 'duu, mi fè ìri yí àlòo ìndi. ³⁰ Mi fè àfa 'bà àlu àlu à'fi mi bu vi yí, díká 'bà àlòo tɛ àfa mi awo vi vi 'duu, mi 'bà así à'fjù àva ku. ³¹ Àmi ó 'bà alóo i bu àmi nì lèlè i ó àmi bu vɛ́ni.

³² “Àmi tɛ 'bà àmi lè'ba vi ini lée i, ònyia àmi yí ngóni? Ká'dí 'bà ònzi vi í 'bà ini lè'ba vi ini lè rá. ³³ Díká àmi tɛ oo 'yɛɛ 'bà àmi o'ba 'yɛɛ vi ini bu, ònyia àmi yí ngóni? Ká'dí 'bà ònzi vi í o vɛ́ni. ³⁴ Àlòo àmi tɛ fɛɛ 'bà àmi nì ìgalé í òmvi àmi yí àva rá vi ini yí, ònyia àmi yí ngóni? Ká'dí 'bà ònzi vi í fɛ orípí ònzi o'ba vi ini yí, así 'bàzà be òmvi tää pü vi drì-a. ³⁵ Te àmi lè àmi awo arì'ba, àmi ó ini ònyì be, díká àmi fɛ ini yí àfa así 'bàzà òmvi tää àva vi drì-a kòko drü. Acete àmi awo òròdrí nì mụu ovuu ìngbé lé drü, àlòo àmi mụu ovuu anzi Ori Ûru Tú vi awo nì, àriyiku ìri así ndrìzà drü 'bà àpoyipòyì kò díká ònzi vi i bu. ³⁶ Àmi ovu así anzú drü 'bà alóo i bu Atà àmi awo vi nì ovulè así anzú drü vɛ́ni.

E'yò lizà 'bà alóo ini drì-a

³⁷ “Àmi tó 'bà ku, díká 'bà mụú àmi tò ku. Àmi lí e'yò 'bà drì-a e'yò nì 'bà ndrèjü ku, 'bà mụú àni e'yò lì àmi drì-a e'yò nì àmi ndrèjü ku bɛ́nì. Àmi trú 'bà, díká 'bà mụu àmi truu bɛ́nì. ³⁸ Àmi fɛ àfa 'bà yí, àlòo 'bà mụu fɛɛ àmi yí: àfajó yì ònyì be, òmìzà drü, yazà drü, díká gazà drü tre. Àfajó àmi nì àfa fɛjü vi 'bà mụu fɛɛ àmi yí àni.”

³⁹ Òlù pàbaa ini yí e'yò o'beza: “Bà mülè ko vi ico àrípí mülè ko vi drìzà ce rá? Mụú òzò ìrìtro búlé-a ku? ⁴⁰ 'Bà imbalè

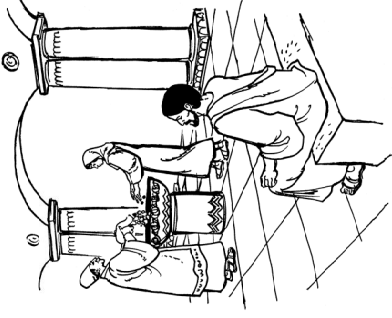
¹⁰ Acete 'yo ini yí: “Súrú nì mụu òmbà 'bàa súrú be, àlòo ká'ri ini ká'ri be. ¹¹ Òyàkìyà ìngbé lé, mùrùà àlòo e'yò àni o'ba onzaara kara mgbimbi ali-a vi ini, díká e'yò òrìòrì drü àlòo ìcètää ìngbé lé ngajú 'bù-a vi ini.

¹² “Te dɛɛ ngà vi óó àni ku, ini mụu gí ò'bàa àmi rüà díká àmi ìcàndí. Ini mụu àmi jì jó Yahudi nì àni òkujü vi ali-a, àlòo màbúsü mgbimbi-a, díká 'bà mɛlékì drü vi ini drìlè-a gavuna i be, káyì ma rú yì. ¹³ 'Dì vi nì mụu caa àmi nì mülè ovulè 'yoo wo sadèni nì vi yì. ¹⁴ Te àmi rú àmi alé dé ayíayí àmi mụu àgata gaa ngóni ngóni-a vi yì ku. ¹⁵ Àriyiku ma mụu àmi yí e'yò, díká òndùù àmi 'yoo wo arì'ba vi ini icolè tènìku ìwèyilè ku vi fɛɛ nì. ¹⁶ 'Bà 'dì vi ini mụu àmi ò'di nyaa nì: ká'dí 'bà àmi tì'ba, adriyì, ori'ba àlòo aríyònyì, díká ini mụu àmi alóo òkijì liilii. ¹⁷ 'Bà káyì nì mụu àmi ngùu ma e'yò yì. ¹⁸ Te drìbì ìkí àlu àmi drì-a mụu drì jàa yü. ¹⁹ Àmi nì kà sòlè kirikiri vi yì àmi mụu ìdri isútü.

²⁰ “Àmi tɛ nèè àsìkarì nì Yerusalemu nì àcɛria kúrú 'bà, àmi mụu nì 'bèè drì jàzà ìri awo vi ca ògògò. ²¹ Acete 'bà Yudea-a vi i dú 'bèè drì-a, àkú ìngbé lé-a vi i pú àja, àja vi i fí àkú ìngbé lé ndèe ali-a ku. ²² Àriyiku 'dì vi sawà drìrima e'yò sllè drì-a vi ini àni ojü káyì vi i. ²³ Cànndià nì kúa mụu ovuu o'dú 'dàà nàa yì ngóni ìdi, zì anzi be alé-a àlòo anzi ìndru'ba vi ini yí! Cànndì ìngbé lé nì mụu gaa nyawú ndèe drì-a tre àlòo àdrà be 'bà ndèe ini drì-a. ²⁴ Ini mụu òdràa à'dí yì díká 'bà mụu ini o'duu jii màbúsü drü súrú káyì ali-a. Júrú nì mụu Yerusalemu nì 'bàa kaangele drü kpere 'yoo wo wàngì vi nì nì deria.

Àfa fèzà àwúzíú awo vi

21 ¹ Iri ni àngù nèria ìrù, Yesu nè lonyi àpià séndè 'bària ogéyí àfa fèzà òkujü Ori-jó ìngbélé-a vi ali-a. ² Nè pàbaa àwúzíú àlúú vi ni séndè íkí nyingírí ìrì 'bària ìndi. ³ 'Yo, "Ma 'yo àmi yí e'yò ngiá ni, àwúzíú àlúú 'dì vi fè fètää ìgàti 'bà alöö vi 'yoo wo vi káyì. ⁴ 'Bà vi ini káyì fè fètää ngajü lonyi ini 'yoo wo vi ali-a; te àlùú ìri awo vi tèle-a yì kpé, fè àfa ìri be ìri ni ovujü àni vi káyì."

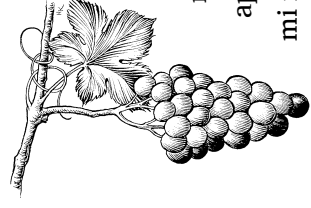
Ìcètää wàngì vi tiä ni àsijü vi ini

⁵ 'Bà ìri buti b'ba vi alöö rí ità létì 'bà ni Ori-jó ìngbélé vi òsijü irà njóonjóo, díká ljàljà vi vi yì, díká àfa fèzà otulè Ori yí vi ini drì-a. Te Yesu 'yo, ⁶ "Te àfa àmi ni ngà nèle 'dì vi sawà-a ni mụụ caa rá, irà àlu v'vi 'bà mụụ kú àlöö drì-a ku; 'bà mụụ ini àlu ò 'bee nyää."

⁷ Zí ìri, "Ìmbare, e'yò 'dì vi ini mụụ àni oo àriangaré? Díká ìcètää l'dajü ini koo mụụ àni oo vi ni mụụ ovuu ngóni?"

⁸ Òmvi: "Àmi ovú mụlè be i olé àmi ku beñi. Íkíá 'bà ò'bí ni mụụ caa ma rú yì, 'vojü, 'Ma ìri i,' díká, 'Sawà-a ògògò.' Àmi bí ini buti ku. ⁹ Àmi tè e'yò irii a'dí ini drì-a díká goomètè ò'betää i be, òrì ìri rü àmi ku. E'yò 'dì vi ini ó àni òkò, te àsìzà ndèe mụụ ca coticotí v'ni ku."

vi ìgàtì ìri awo ìmbare vi ku, te 'bà té ìmbaa dee 'bà, i mụ ovu kílè ìri awo ìmbare lé.

⁴¹ "Mi òkuru'ba were adriyì mülè-a vi nè i, te mi àmaa ìjáti mi mülè-a vi ku àri e'yò yì? ⁴² Mi icoo 'yoo adriyì yí, 'Adrimà, mi fè ma pè òkuru'ba mi mülè-a vi,' dèè mi ngiá vi nèe ìjáti drü mi mülè-a vi ku? Lókirì apfí, mi gù ngà ìjáti mi mülè-a vi òkò, acetè mi mụụ àngù nèe nditiri, òkuru'ba were drü adriyì mülè-a vi pèe beñi.

⁴³ "Patí ònyì be kaa íkí ònzi ku, kílè patí ònzi vi ni íkí ònyì be kalé ku v'ni, ⁴⁴ 'bà ni patí àlu àlu nílè ìri awo íkí yì vi lé. Ilüü íkí 'bà ni òtlilè patí oci be rüà ku v'ni, ká'dí 'bà ni zàbfbù íkí òtlilè ngajü patí oci be rüà ku v'ni. ⁴⁵ 'Bà ònyì be vi i àfa 'yéé ìpu ngajü ìri así ònyì be vi ni tàa mbalè vi alè-a, díká 'bà ònzi vi ngajü así ìri awo ònzi vi ali-a i ònzi ìpü i, tiä ni e'yò tree ìri así ni tàa mbalè vi 'yolè i vi yì.

Jó soti 'bälè kirikiri vi

⁴⁶ "Àmí ma omve, 'Opí, Opí,' àri yì, àmi ni e'yò ma ni 'yolè àmi yí vi oà ku drü? ⁴⁷ 'Bà àlu àlu ca'ba ma bu àlöö e'yò ma awo vi irii, díká ini oo vi, ma mụụ 'bà ndèe ìri àri lé yà vi ì'daa àmi yí rá. ⁴⁸ 'Ìri kílè agú jó siji, 'b'fíleá gaa dì ìlöö sotiá 'bàa irà drì-a vi lé. Díká y'lee ni t'ria itata àdì jó ndèe rüà te icoo ìri òyaa ku, àriy'ku 'bà s'f' ìri k'f'f'f'. ⁴⁹ Te 'bà ìri rá, díká oo ini ku vi, ìri kílè agú jó siji nyawú drì-a sotiá 'bàa k'f'f'f' ku vi

lé. Ítata nǐ àdíríria jó ndéee rǔjà còfícòtǐ, àsu nǐ rǎ, àlöö òmva nǐ kpírǐnkpírǐ.”

À'ítǎä àsìkàrǐ moni àlu drǐlè drǔ vi awo vi

7 ¹ Yesu tè e'yö ìri nǐ lèlè ò'bǐ ìni ìrǐ vi 'yoo dee 'bǎ, fi Kaperenaumi-a. ² Nǎa àtiäu àsìkàrǐ moni àlu drǐlè drǔ vi awo ìri nǐ ìgènilè tǔ vi àzo drǔ ònzi, 'detǎä tǐ-a.

³ Àsìkàrǐ drǐlè ndéee ìri e'yö Yesu drǐ-a 'bǎ dèè, pè 'bǎ 'wàrà Yahudi 'yoo wo vi alöö ìni tǐ Yesu nǐ omve ìri mǔ nǐ awo àtiäu ndéee àtǐ. ⁴ Ìni nǐ caria Yesu bu 'bǎ, pé àni tǐlè ìri yǐ asǐ káyǐ yǐ, “Lè mi ko agǔ 'dǐ vi àzǎä rǎ, ⁵ àriyǐku lè àma 'yoo wo àngù vi tǔ, dǐká sǐ àma 'yoo jó Yahudi nǐ àni òkujǔ vi nǐ.” ⁶ Tè wǐni, Yesu mǔ ìni be.

Dèè àsǐ ìni yǐ were cajǔ àsìkàrǐ ndéee awo àkú-a, pè arǐpǐnyǐ tǐ Yesu bu 'yojǔ ìri yǐ: “Opǐ, mi ìcǎndi mi ku, sǐ tǎ mi nǐ cajǔ ma awo àkú-a ku. ⁷ E'yö àlu vi òga kǎ'dǐ má yǐ cajǔ mi bu ma ngulupi yè nǐ. Te mi 'yo kǐrǐ e'yö tǐ yǐ, àtiäu ma awo vi nǐ mǔ àtǐi rǎ. ⁸ Ma nǐ ovulè 'baruu àzǐtǎä kèlè-a nǐ yǐ, pǎbaa àsìkàrǐ be ma kèlè-a ìndǐ yǐ. Ma 'yo 'dǐ vi yǐ, ‘Mǐ mǔ,’ dǐká i mǔ; àlöö 'dǎà nǎa yǐ, ‘Mǐ mǔ nòo,’ i mǔ nòo. Ma 'yo ma awo àtiäu yǐ, ‘Mǐ o wǐi,’ dǐká i ö i.”

⁹ Yesu nǐ 'dǐ wǐi ìrírǐa 'bǎ, òsǔ ìri yǐ òsǔ, dǐká tǐ ojarǐa ò'bǐ ìri buti bǐ'bǎ vi ìni bu, 'yo, “Ma 'yo àmi yǐ, ma isúu ngà à'ítǎä iyèèyè drǔ 'dò nòo lé, kǎ'dǐ Isirali-a ku.” ¹⁰ Acete agǔ 'bǎ nǐ té ìni tǐ pèlè vi ìni nǐ drǐ kǎria àkú-a, isú àtiäu àtǐ 'bǎ.

³⁴ Yesu òmvi, “'Bǎ wǎngǐ 'dòò nòo yǐ vi í zǐ rǔ dǐká 'yoo wo odrǔ fè rǔ. ³⁵ Te 'bǎ tà sǐ 'bǎ ovujǔ wǎngǐ ndéee nǎa yǐ dǐká ngà 'bǎ 'bǎ drǎzà ìsilè-a vi mǔtǔ zǐ rǔ dǐká odrǔ fè rǔ ku, ³⁶ icóó pǎbaa mǔ òdra dǐká ku; àriyǐku ìni ace malǎikà lé. Ìni anzi Ori awo nǐ ìni nǐ ovulè anzi ngatǎä nǐ nǐ vi yǐ. ³⁷ Te adǐ silè dèè ìni ìndǐ-a vi yǐ, Musa ì'da kǐnǐ 'bǎ drǎzà i nga rǎ, ìri nǐ Opǐ nǐ omvelè ‘Ori Ibrahimu awo, àlöö Isaka awo, dǐká Yakobo awo’ nǐ vi yǐ. ³⁸ Ovuu Ori 'bǎ drǎzà 'yoo nǐ ku, te 'bǎ ìdri be 'yoo wo ni, ikǐá ìri yǐ 'bǎ káyǐ ìdri drǔ.”

³⁹ Imba 'bǎ àzǐtǎä nǐ alöö òmvi, “Mǐ 'yo vi kǐlǐlǐ, Imbare!”

⁴⁰ Dǐká 'bǎ àlöö asǐ isúu ìri zǐjǔ zǐtǎä alöö ìni yǐ dǐ-a yǔ.

Kristo ni àri Mvǎpi i?

⁴¹ Yesu 'yo acete ìni yǐ, “Í 'yö 'bèè Kristo nǐ Daudi mvǎpi i ngóni ngóni? ⁴² Daudi ngǎ vi 'yo Bǐkù Zàbúrǐ ali-a nditiri:

“ ‘Opǐ 'yo ma awo Opǐ yǐ:

“Mǐ rǐ ma gǐ ndépi-a

⁴³ kperè ma nǐ mi awo arǐ 'bǎ vi

ìni fèjǔ mí yǐ ka ò 'bajǔ ìni drǐ-a.”’

⁴⁴ Daudi omve ìri ‘Opǐ’ i. Ico acete ovu mvǎpi i ngóni ngóni?”

⁴⁵ 'Bǎ káyǐ nǐ jǐria ìrǐpà, Yesu 'yo 'bǎ ìri buti bǐ'bǎ vi ìni yǐ, ⁴⁶ “Àmi ovú mǔlè be imba 'bǎ àzǐtǎä nǐ vi ìni yǐ. Lé acǐtǎä àraa ìni rǔä bongo ndrũndrũu vi i be àlöö lé ìrǐ àni ìzǐ cǔu drǐ, cǔu drǐ, dǐká òrǐ komi ìnzǐtǎä nǐ tǔ jó Yahudi nǐ àni òkujǔ vi ìni ali-a àlöö kara ìnzǐzà òmù nǐ wǐ vi ìni-a. ⁴⁷ Í awǔzǐ 'yoo wo jó òpa dǐká í Ori nǐ zǐ nàkà nàkà àni ìcejǔ àni. 'Bǎ 'dǐ wǐ vi ìni mǔtǔ drǐrima isúu ìdǐdǐa ìgàtǐ rǎ.”

Mùsorò 'bezà Kaisari yí vi

²⁰ Ini ni mülé suria iri rüä bii, pé 'bà àni 'bà 'bà ìgènzà drü vi ini ti iri soti ndrùjü. 'Bà àni así Yesu ni rujü e'yö iri ni 'yölè vi vi yì azlá àni fé iri 'bà òkpò díká àzítää gavuna awo vi ini tà mba'ba vi ini gíá bènì. ²¹ Acete 'bà e'yö soti ndrù' 'bà ndée zí iri: "Ìmbare, àma nì rá mi e'yö ngíá vî vi ítä, àlöö imba, díká mi òpèe 'bà ku, te mi e'yö ngíá vi imba i létì Ori awo vi yì. ²² Àma nì mùsorò 'bejü Kaisari yí vi iri 'yèé tènìku yü?" ²³ Nè 'yoo wo ileti ileti vi ce, díká 'yo ini yí, ²⁴ "Àmi 'dà má yí sèndè 'íkí àlu. Wúrá díká sitää drì-a vi àri awo ni?"

²⁵ Òmvi, "Kaisari awo ni."

'Yo ini yí, "Acete àmi fé àfa Kaisari awo vi Kaisari yí, díká Ori yí àfa Ori awo vi."

²⁶ Mbá iri rujü kpè iri awo 'yotää ò'bi-a nàa vi yì. Òsú tù iri awo òmvitää vi yì, ají ace àni tíí.

Ngatää àlöö zì ruzà

²⁷ 'Bà àlöö Sadukayo drü 'yo' 'bà ngatää yü vi mü Yesu bu zitää be. ²⁸ 'Yó, "Ìmbare, Musa sì àma yí 'bèè agú adripi tè dràa rá díká tè izí kuu anzi ko drü, agú ndée iri ru àwúzíq ndée anzi otíjü adripi yí. ²⁹ Adrípí ini azìrì. Àdrì òkò vi ru izí ndée díká drà mva ko drü. ³⁰ Ìrì vi ³¹ àlöö acete naa vi rú iri, díká bèbè vîni azìrì vi òdrá, anzi kua ku drü. ³² Àsjü, izí ndée drà pàbaa ìndì. ³³ Acete, sawà ngatää ni vi yì, iri müü ovuu izí àri awo ni, dèè isú àgu azìrì vi káyì rú ndrää iri rá?"

Yesu ìnga àwúzíqú mvápi ni ìdri drü

¹¹ Nii buti-a cotí, Yesu mü àkú ìngbélé omvelé Naini drü vi-a a, díká 'bà iri buti bi' 'bà vi ini ò'bi tre vi ini be, mü iri be ìndì. ¹² Ìri nì korìa caria ògògò kali tilé ìngbélé àkú ndée-a vi bu, 'bà rí 'bà dràzà àlöö mva drü àluä 'd' 'di, ayopi nì ovulè àwúzíqú ni vi ji. Díká ò'bi nga' 'bà àkú ìngbélé ndée-a vi ini iri be. ¹³ Opí tè iri nèe 'bà, asíá mü iri bu díká 'yo, "Mi wu ku."

¹⁴ Acete mü sàndúku àbù be vi ilo, àlöö 'bà sàndúku ji' 'bà vi òsò ká yì. 'Yo, "Kadrüao, ma 'yo mi yí, mi nga ürü." ¹⁵ Agú dràzà vi nga rí ürü, àlöö 'do ítä, díká Yesu fè iri àva ayopi yí.

¹⁶ Ovú káyì òsütää yì, díká ìnzí Ori ni, 'yó, "Nábì ìngbélé 'l 'da ni àma ìsilé-a 'bà. Ori ca 'bà ni awo vi ini àzà ko 'dì i."

¹⁷ 'E'yö Yesu drì-a 'dì vi ire ni Yudea-a, díká àngù àga-a vi ini be káyì.

Yesu ini Yohana Bàbütízì fèe vi be

¹⁸ 'Bà Yohana buti bi' 'bà vi òlú e'yö Yesu nì olé vi ini iri yí káyì. Ìri nì ini ìrìä omveria 'bà, ¹⁹ pé ini tí Opí bu iri zì, "Mi 'bà Ori nì 'yölè iri oo caa vi í, tènìku àma gá àlöö orile-a i?"

²⁰ Àgu ndée ini ni caria Yesu bu kímì, "Yohana Bàbütízì fèe vi pé àma tí zì mi tí-a, 'Mi 'ba 'yölè iri müü caa vi í, tènìku àma gá àlöö orile-a i yà?"

²¹ Sawà 'dà nàa yì, Yesu àtì 'bà káràkàrà drà be rüä, 'bà àzo drü, díká orindi ònzì be, àlöö fè àngù nè 'bà müléko vi ini yí.

²² Òmvi te ace 'bà tí pèlè ndée ini, "Àmi ká drì àva Yohana bu e'yö àmi nì nèle àlöö irilè vi ini òlu: 'bà müléko í àngù nè, 'bà

acozà í ací, òpu'ba 'bà átí rá, 'bà bíléko í e'yö iri, 'bà dràzà 'bà ìngá ìdri drü dí, àlöö E'yö Ba 'bà òlùria àluyú yí. ²³ 'Baruu àbàa e'yö ma awo yì ku vi ìri drìlèba-a.”

²⁴ 'Bä Yohana ni ini tì pèlè vi ini ni drì kàjü 'bä vi buti-a, Yesu i'do e'yö 'yo ò'bì yí Yohana drì-a: “Àmi mü ndrää ìndí-a àrì nê, òzü àlúlúa nì òyalè vi i? ²⁵ Tè yü ni, àmi mü àja àle àrì nê? Agú ni ùšü bongo ònyì be yì vi i? Yü, 'bä àni ùšü'ba bongo àjè be yì àlöö àni 'bà'ba 'bä áfa be drü vi ini 'bä isú òpì 'yoo wo kárl jó-a. ²⁶ Te àmi pù mü àja àle àrì nê? Nábì ni? Èè, ma 'yo àmi yí, ìgàtì nábì rá. ²⁷ 'Dì vi e'yö silè ìri drì-a vi i:

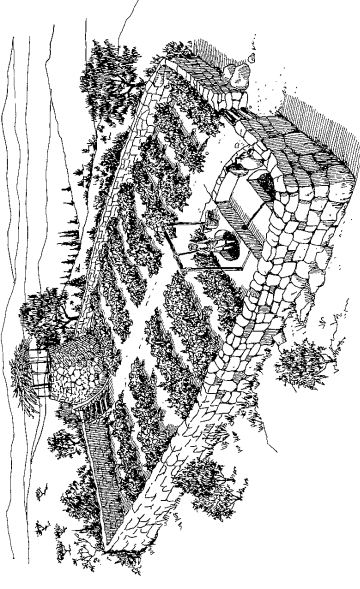
“Ma müü ma awo kòndè tì pèe drìlè,
ìri müü mi awo létì idée mi drìlè-a.”

²⁸ Ma 'yo àmi yí 'bä zì nì tilè nì vi ini ìsilè-a àlöö Yohana ni ìgàtì rá-a yü; te 'bä soroa drü tù kárl Ori awo vi ali-a vi ìgàtì ìri rá.”

²⁹ ('Bä káyì ká'df 'bä mùsorò òku'ba vi ini nì e'yö Yesu tjà vi iriria 'bä, à'í kímì, e'yö Ori awo vi ìri e'yö ngiá ni, ini nì ndrää bàbütüzì Yohana nì fèlè vi à'ìlè rá yì. ³⁰ Te 'bä Farasayi nì díká onduou àzítää nì vi gá Ori awo ututua ini ìdri yì vi sì, ini nì ndrää bàbütüzì Yohana nì fèlè vi gälè sì yì.)

³¹ “Ma acetè a'bíanzi yila 'dòò nöö awo vi ini ò'bì àrì yì ka, ini àrì lé? ³² Ó àni klè anzi nyírì ori'ba, avì'ba díká itre'ba àni ìsilè-a vi ini lé:

“ Àma vu òlétì àmi yí,
àmi kaa àmi ku,

¹⁴ “Te àgu ndée ngá à'ba vi ini nì ìri nèria 'bä, itá àni ìsilè-a e'yö ndée drì-a. 'Yó, “Dì vi kárlmá i, àma kí ìri rá, àlöö áfa kòlònzì drü vi ni müü ovuu àma 'yoo wo ni.” ¹⁵ 'Bé te ace ìri ngá ali-a vi yì àja díká kí ìri líi rá.

“Ngá apírì ni acetè müü ini oo síni? ¹⁶ Ìri müü caa díká àgu ngá à'ba nàa ini òk'ij, ngá ndée fée 'bä àlöö ini yí.” 'Bä e'yö ndée ìrì 'bä vi 'yó, “Lè 'dì vi ìri o ni túá ku!”

¹⁷ Yesu su mülè cuú ini rüä díká zi, “Acetè e'yö silè vi ìkáá ngóni:

“ ‘Ìrà 'bä jó sí'ba vi ini gälè sì vi
ca ìrà jó ni ká sòjü àni vi drü.’?”

¹⁸ 'Bä àlu ni ìcoo ìrà nàa yì vi, ni müü ni òngòo nyírì nyírì, te 'bä ìrà ndée ni zòlè drì-a vi ni müü ovuu ànyizà drü.”

¹⁹ Imba'ba àzítää nì díká 'bä 'wàrà Ori-itè'ba vi ini ndrù létì ìri rüjü coticotì, àriyiku ní rá òlù e'yö o'bezà 'dì vi àni drì-a. Te ó òrì 'bä ini àga-a vi ini yì ci.

díká imba'ba àzítáà ní ini, túálu 'bà 'wàrà be, mú kpere ìri bu.
² “Mí 'yo àma yí mi e'yò 'dì vi ini oo òkpò ngoo yì yà vi,” 'bà ndée 'yó. “Àri fè mí yí òkpò 'dì vi nì?”

³ Òmvi, “Ma pàbaa mụọ àmi zii zítáà yì. Àmi 'yó má yí,

⁴ Yohana awo bàbùtùzì vi nga 'bù-aá, tènìku 'bà ndépi bu?”

⁵ Nya zítáà ndée e'yó-a alé-a àni isilé-a díká kìnì, “Àma tẹ 'yoo, ‘Nga 'bù-a,’ ìri mụọ zii, ‘Àmi gà ìri à'ìlè àri e'yó yì?’ ⁶ Te àma tẹ 'yoo ‘nga 'bà ndépi bu,’ 'bà káyì ni mụọ àma ò'bee irà yì, àriyìku à'ì Yohana ni nábi ni vi rá.”

⁷ Òmvi te ace, “Àma nìi nga ngo-a yà vi ku.”

⁸ Yesu kìnì, “Ma icoo pàbaa àmi yí 'yoo ma e'yó vi ini oo òkpò ngoo yì yà vi ku.”

E'yó o'bezà 'bà ngà à'ba vi 'yoo wo vi

⁹ Mụ drìlè e'yó o'bezà 'dì vi òlù 'bà ndée ini yí. “Agú àloo sa zàbìbù patí ngà ali-a 'bà dèdè fè 'bà ngà à'ba vi ini yí àjè yì, díká mụ àngù àloo-a, ovu sawà izuu. ¹⁰ Sawà patí ìkí nì wajú vi nì caria 'bà, pè àtiäu tì àgù ndée ini bu i fé ní yí patí ìkí ngà-a vi alóo beṅì. Te àgù ndée kí àtiäu náa, díká pé ìri tì àva gí be náni. ¹¹ Pè àtiäu àloo tì-a dí, te kí pàbaa 'dàà náa, ó ìri drìnza drìnza drü díká pé ìri tì gí be náni. ¹² Pè kírí àtiäu namba naa yì vi tì-a díká kí ìri rüà ìnyibebe be, 'bé ìri àja.

¹³ “Acete zàbìbù ngà apíri kìnì, ‘Ma ace mụọ oo ngóni? Ma mụọ mvamà ma nì fèlè tù vi tì-a pée i; alóo ini mụọ ìri ìnzìjì rá ìdì.’

àma ngo àmi yí àwu ongo,
 àmi gá wuà sì.’

³³ Yohana Bàbùtùzì fée vi ca, nyaa tà ku, ká'dí m̀bụọ waini ku; àmi kìnì, ‘ìri orindi ònzi be.’ ³⁴ 'Bà Mvápì ca, nya rá, díká m̀bụọ rá, àmi kìnì, ‘ìri àwànyà be, òmádí ni, àrípionyi 'bà mùsorò òku' 'bà vi 'yoo wo díká 'bà ònzi o' 'bà vi i be ni.’ ³⁵ Te òndùù 'yéé e'yó alé-a ìndì vi 'bà ni ìkí kàzà e'yó ndée awo yila ni kalé vi yì.”

Yesu trù izí awo ònzi

³⁶ Farasayiu àlu omve Yesu ni mụ tà nya ni be, mụ te ace Farasayiu awo àkú-a, ri meza tì-a. ³⁷ Izí àlu àkú ose ndée-a ìbìi rii ovuu ònzi alé-a vi tẹ irii Yesu nì tà nyaria Farasayiu awo àkú-a, jì òdu zù ali-a òdu àjì be ndrùù vi vi ìndì. ³⁸ 'Ìri nì kà sòria Yesu nguli-a kaalele drü, jiria wupà yì, i'do Yesu kà isü müsí yì. Acete li ini ni drìbì yì, ndrù ini, díká ùsu òdu àjì be ndrùù vi ini drì-a.

³⁹ Farasayiu Yesu ni omvee vi ni e'yó ndée nèria, 'yo ni así-a, “Agú 'dì vi tẹ té nábi ni, lè ìri nì izí ni iloo 'dì vi, 'bà ngóongoo i yà vi rá – ìri 'bà ònzi vi vi i.”

⁴⁰ Yesu òmvi ìri, “Simoni, ma be e'yó 'yozaà drü mi yí ci,” Kìnì, “Mí 'yo ma yí, Imbare.”

⁴¹ “Àgù ìrì 'dù dèni agú rii 'bà ndépi yí séndè fée 'loni' drü vi vi bu. Àlua drì-a ‘dinarì’ moni tówí, àlòo vi drì-a m̀drì tówí. ⁴² Ini bu ìrìtro séndè dèni ndée òfèjü yü. Tè víni àlì 'yoo wo dèni ìrìtro rá. Ini isilè ngoo ni mụọ máli apíri ni lèè tù nì yà?”

⁴³ Simoni òmvi Yesu ni, “Ma nǎ igalé yì, lè ìri ovu agú drì-a déni be tù vi i.”

Yesu 'yo, “Mi lị vi kǎlǎlǎ.”

⁴⁴ Acete oja tị izí téká nii bu, 'yo Simoni yí, “Mi nè izí vǎ rǎ? Ma ca mi awo jó-a mi fèe má yí yí ma ka òjǐjǐ ku, te izí vi isù ma ka mǔsǎ yì, díká ìli ini ni drìbì yì. ⁴⁵ Mi à'fị ma ma o'bolo ndrùzà yì ku, te ma nǎ té fǐjǐ 'dà i kuu ma ka ndrùtǎä ku. ⁴⁶ Mi ifii òdu ma drì-a ku, te ùsu òdu àjǐ be ndrùtù vi ma ka-a. ⁴⁷ Te àdrì vǐni ma 'yo mi yí, ìri awo ònzi ò'bǎnyá vi ini trùzà drù – ìri nǎ lètǎä fèlè tù vi yì. Te 'bǎ igaa e'yö ni trùjǐ tree yü vi, fèe lètǎä tù ku.”

⁴⁸ Yesu 'yo te ace izí ndèe yí, “Mi awo ònzi vi ini trùzà drù.”

⁴⁹ Omü alöo vi 'l'dó itä àni isilè-a, “'dì vi àri i nǎ ni kǎ'dí ònzi trùu ìndì vi?”

⁵⁰ Yesu kìmì izí ndèe yí, “À'fǐtǎä mi awo vi pa mi 'bǎ; mi mvi así anzú yì.”

8 ¹ Nii buti-a, Yesu ri ací àkú imgbélé mgbimghi enyati mgbimghi vi ini alé yì, E'yö Ba kǎrí Ori awo vi òlùria. 'Bǎ Yesu awo mǔdrǐ drì-a ìrì vi ini dèè ìri be, ² díká zì alöo, ìri ni bítè orindi ònzi àtlè ini rüä àzo alöo i be vi ini: Maria (omvelé Magadelena) rüä orindi ònzi aziirǐ ìpùlè vi;

³ Yoana, Kuza Herode awo e'yö àkú-a vi drǐä cee vi izǐpǐ i; Suzana; zì alöo i be kǎrákàrà. Zì 'dì vi rǐ ini yí tà ì díká àfa ini gǎ vi vi ini fè.

³⁹ 'bǎ Farasayi nǎ alöo ò'bǐ isilè-a ìndì vi 'yö Yesu yí, “Imbare, mi tre 'bǎ mi buti bǐ' 'bǎ vi ini drì-a!”

⁴⁰ “Ma 'yo àmi yí,” òmvi, “té aji cǐrǐ, ìrà ini mǔu itrèe nǎ.”

⁴¹ Ìri nǎ caria ògògò Yerusalemu bu díká àkú imgbélé ndèe nèria, wü ìri yì, ⁴² díká kìmì, “Mi tè té, kǎ'dí ò'dú àndrù nòo yì nǎ àri àfa nǎ mí yí así anzú jǐ nǎ yà vi rǎ ni – te ò'dí'ò zì nǎ mi mǔlè-a ci. ⁴³ O'dú-a ini koo mǔu caa rǎ, mi awo arǐ' 'bǎ vi ini nǎ mǔjǐ àbì ose sijǐ mi àcejǐ tóo, díká mi ikpajǐ mi jǐ kǎyì-a.

⁴⁴ Ini mǔu mi à'bee nyawǎ-a, mi i, mi awo anzi vi i be àbì vi ini ali-a. Mǔqú ìrà àlu vi vi kù àsuakoko drù ku, mi ni sawà Ori ni mi andrǐjǐ vi nǐlè ku yì.”

Yesu ni Ori-jó imgbélé vi-a

⁴⁵ Acete fi Ori-jó imgbélé vi-a díká i'do 'bǎ àfa ozi' 'bǎ vi ini idrö. ⁴⁶ “E'yö sizà kìmì,” 'yo ini yí, “ ‘Ma awo jó vi ni mǔu ovüu jó Ori ni zijǐ ni’; te àmi 'bǎ ìri gü ögi àfa òpa' 'bǎ òkpò yì vi 'yoo wo drù.”

⁴⁷ O'dú bú yì ri 'bǎ imba Ori-jó imgbélé ndèe-a. Te 'bǎ 'wàrà Ori-itè' 'bǎ vi ini, imba 'bǎ àzǐtǎä nǎ díká 'bǎ 'bǎ drǐlè drù ò'bǐ isilè-a vǐ vi rǐ ò'bǐ ìri kǐ. ⁴⁸ Ndrǐ te ace létǐä ojǐ kpè, àriyǐku 'bǎ kǎyì sǎ bǐlè e'yö ìri awo vi ini ìrǐjǐ.

Òkpò Yesu awo àzì ngajǐ vi nga ngo-a?

20 ¹ O'dú àloo yì ìri nǎ 'bǎ imbaria Ori-jó imgbélé vi ali-a, àlöö E'yö Ba òlùria, 'bǎ 'wàrà Ori-itè' 'bǎ vi ini

²⁵ “ ‘Ose,’ 'bà ndée kɪni, 'idri ni awo vi ca mɔdri 'bà 'doo!’
²⁶ “ Òmvi ini, 'Ma 'yo àmi yí, 'bà àlu àlu àfa be vi yí iri mɔu
 ovuu 'bàzà drɔ-dɔ-dɔ, te àfa kòko vi yí, ká'dí iri be were ci
 vi ni mɔu ovuu 'duzà drɔ-rá. ²⁷ Te arɔ' 'bà ma awo lè-'bà ndrää
 ma ovu 'yoo wo opɔ drɔ ku vi ini – àmi jí yìle díká àmi òkɔ ini
 ma drɔlè-a vi-a. ”

Fitää Yesu awo Yerusalemu-a ìnzitàä yì vi

²⁸ Yesu ni 'di vi 'yojù dejù 'bà vi yì, ko drɔ mɔ drɔlè òkò, àci
 iri awo mɔjù Yerusalemu-a vi-a. ²⁹ Ìri ni caria ògògò Betifage
 ini bu Betani be 'bèè omvelè 'Bèè Mizeitu drɔ vi àga-a, pè 'bà
 iri buti bì'ba vi ìrɔ-a ini tì, 'yo ini yí, ³⁰ “ Àmi mɔ àkù wereä
 àmi drɔlè-a vi-a, díká àmi nì korɔa firia ali-a, àmi mɔu àkànyà
 mva 'bà àloo ni ngà dròò tulè rilè drɔ-a ku vɔ vi istúú izà drɔ.
 Àmi àyú iri díká àmi jí iri nòo. ³¹ 'Bà àloo tè àmi zii àmi iri
 àyuu àri e'yò yì, àmi 'yó iri yí, 'Opì lè ìri nì. ”

³² 'Bà ini tì pelè drɔlè vi mɔ rá, díká isú e'yò ndée té ìri nì
 'yolè ini yí vɔni. ³³ Ini nì àkànyà mva ndée trùria, àpiä zì ini,
 “ Àmi àkànyà mva vi truu àri e'yò yì? ”

³⁴ Òmvi, “ Opì lè ìri nì. ”

³⁵ Jí àkànyà mva ndée Yesu yí, ijá 'yoo wo bòngò drɔ-a, 'bà
 Yesu ni ìri drɔ-a. ³⁶ Ìri nì mɔria, ò'bì ijá bòngò ngù'dù drɔ-a.

³⁷ Ìri nì caria àngù ngù'dù ni ilujù 'Bèè Mizeitu ombeti yì vi-
 a ògògò, ò'bì mgbúú ìri buti bì'ba vi 'l'dó Ori ni ìnzì àálè úru
 yì tali káyì ini nì nelè vi ini yì:

³⁸ “ Mèlek mɔu Opì rú yì vi drɔlè-a ba! ”

“ Asf ànzú 'bù-a díká dɔzà úru kɔlikɔli! ”

E'yò o'bezà 'bà òrì rii vi awo vi

⁴ Ò'bì káràkàrà nì àni òkuria, díká 'bà ndépi nì mɔria Yesu
 bu ngajú àkù imbelé mgbi mgbi vi ini ali-a, òlù ini yí e'yò
 o'bezà 'dì vi: ⁵ “ Agú òrì rii vi pù mɔ ni awo òrì rí. Ìri nì òrì
 riria, alòo òzò létì ali-a; 'bà ndépi iká ka angele yì, àlòo àriá
 nyá rá. ⁶ Alòo òzò irà ikí alé yì, òrì

ni ngaria, onyú rá nyòò nì
 ovulè indé'betéré drɔ vi yì.

⁷ Òrì alòo òzò ocí tɛlè-a,
 có ini be ondrizà drɔ.

⁸ Kírí alòo òzò nyawú
 ònyì be vi ali-a. Có rá,
 ka ikí kaangele moni
 moni ìgàti òrì ndrã rilè vi rá. ”

Ìri nì vi 'yorɔa 'bà, ìnga àálè: “ Bà bìlè be e'yò irijù vi ìri iri. ”

⁹ 'Bà ìri buti bì'ba vi zì ìri tì-a, e'yò o'bezà vi ikíá ngóni yà
 vi. ¹⁰ Òmvi kɔni: “ Drɔlèba e'yò kárfi Ori awo zizà drɔ vi nijù vi
 fè ni àmi yí, te 'bà alòo ini yí, ma òlù e'yò o'bezà yì:

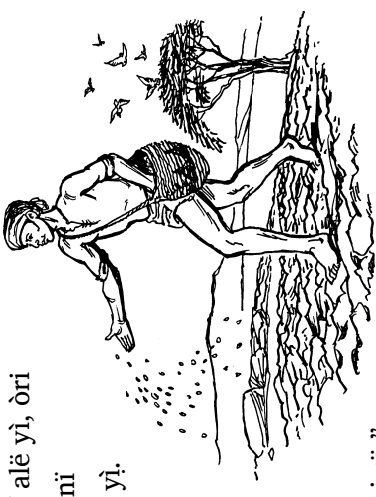
“ ‘kɔnì ini nèe lé, nèe ni alóo ku;

kɔnì ini irii lé, vaa ni alóo ku. ’

¹¹ “ E'yò o'bezà vi ikíá vɔni: Òrì ikí ni e'yò Ori awo vi í.

¹² Òzò 'bà létì yì vi ini 'bà e'yò iri' 'bà rá vi ini í, te setani i ca
 e'yò ini así-a vi o'du rá, i à'í ku, ini pá àni azlá ku benì.

¹³ Òzò 'bà irà ikí alé yì vi ini 'bà e'yò Ori awo vi iri' 'bà àyì yì vi
 ini í, te ini ola yù. Í à'í yúú; te obetää nì caria í à'itää ndée adi
 rá. ¹⁴ Òrì òzò 'bà ocí tɛlè-a vi 'l'da 'bà e'yò Ori awo vi iri' 'bà vi

ini i, te ini ni muria àni létí yí cá ondrizà drü, alé dezà lonyé ni, díká àyí nyawú nöö ni vi ini yì, káá íkí ònyì be ku. ¹⁵ Te òri òzò 'bà nyawú ònyì be vi ali-a vi ini 'bà ìgènizà, díká así ònyìbe be, 'bà e'yò iri 'bà, tàa mbà 'bà, así tezà yì, fèe àni òri nàa ni íkí kajú vi ini i.

Tálà 'bàlé kara ùrù drì-a vi

¹⁶ “Bà àloo icoo tálà ì, tiä òpii àfajó yì, tènìku, 'bàa kitanda sotia-a yü, te i 'bà àfa tálà 'bajú vi drì-a ùru, azílá 'bà fi 'bà jó-a vi i né àngù àni bènì. ¹⁷ E'yò zìzà 'bà ni icolé nìlè ku-a yü, díká e'yò zìlè dè i ní ku-a yü, tènìku müü ovuu ipùzà drü àja ku-a yü. ¹⁸ Tè vni, mi iga létí mi ni e'yò irijü vi kífíí. 'Bà i be ci vi 'bà müü fèe iri yí drì-a dí; 'bà i be yü vi ká'dí iri ni igalé ci vi 'bà müü 'duü iri bu vi yì rá.”

Yesu ayopi ini adripi be

¹⁹ Yesu ayopi ini adrípí be mü iri né, te icóó ca iri bu ògògò ku àriyüku ò'bì nì ovulè tre vi yì. ²⁰ 'Bà àloo kìnì iri yí, “Ayèè ini adriyì be ká òsòria àja, lé mi né.”

²¹ Òmvi, “Ayomà ini adrimà i be 'bà e'yò Ori awo iri 'bà, àlöö 'da 'bà otää yì indì vi ini i.”

Yesu tre vilirì drì-a

²² O'dú àlu Yesu 'yo 'bà iri buti bì 'bà vi ini yí, “Àma mü mèrè ìga àlele nàa-a.” Fí te ace yèè ali-a, i'dó àci müjü rá.

²³ Ini nì muria yèè yì, o'dú 'be iri rá. Vilirì ca mèrè drì-a, àni yí rü ga yèè ali-a, fè ini yí fí e'yò ewa drü ali-a.

¹⁴ “Te 'bà iri nì ovulè 'yoo wo opí drü vi ngú iri ònzi díká pé 'bà ti iri buti yì 'yojü, ‘Àma lèe agú vi nì ovujü àma 'yoo wo opí drü ku.’

¹⁵ “Ká'dí kpè 'bà 'bà iri opí drü rá, díká kà drì akú-a. Pé acetè 'bà ti atí 'bà ndèe iri nì séndè fèlè ini yí nàa ini bu, ònijü ini bu séndè ndèe izü ini yí rá yà vi.

¹⁶ “Òkò vi ca díká kìnì, ‘Ose, mi awo séndè vi tí drì-a kaangele müdrì.’

¹⁷ “ ‘Mi nga azí ònyì be tù, àtiäu ma awo 'yèè vi!’ iri awo ose òmvi. ‘Mi nì ovulè ìgènizà drü e'yò were yì vi yì, ma 'bà mi opí akú ìngbéle müdrì ni drü.’

¹⁸ “Namba irì yì vi ca díká 'yo, ‘Ose, mi awo séndè vi tí drì-a kaangele tòwí.’

¹⁹ “Ìri awo ose òmvi, ‘Mi ce akú ìngbéle tòwí drì.’

²⁰ “Acete àtiäu àloo ca kìnì, ‘Ose, mi awo séndè vi 'dì; ma íbí tàa mbaa òtrizà drü bongo sò ali-a. ²¹ Ma o mi yì òrì yì, àriyüku mi e'yò mba tù. Mi àfa ipü kara mi nì 'bajú ku vi-a, mi lò àngù mi nì rijü ku vi-a.’

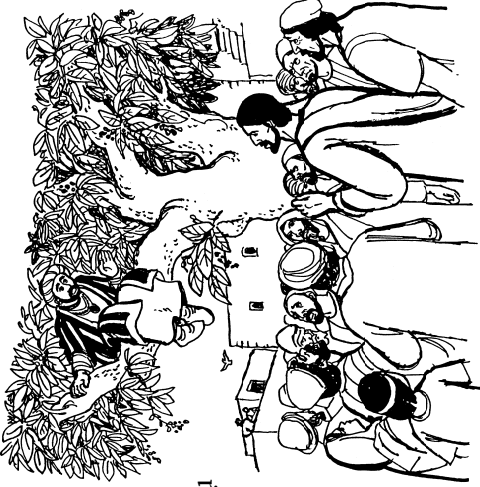
²² “Ìri awo ose òmvi, ‘Ma müü mi e'yò lìj àvíf e'yò mi tí-a vi yì, àtiäu ònzi vi! Mi nì ma e'yò mba mba vi vi rá, ma 'dù kara ma ni 'bajú ali-a ku vi vi-a, díká àfa ma ni rilè ku vi vi lo!

²³ Mi gà acetè ma awo séndè ndèe 'bàlé bégè-a sì ma nì drì kajú 'bà vi yì ma àni ma àfa 'dù drì-a òròdrì be ku àrì yì?’

²⁴ “‘Yo acetè 'bà ká òsò 'bà àraa vi ini yí, ‘Àmi 'dú séndè iri awo vi iri bu vi yì rá, àni fé séndè ndèe agú drì-a ìdrìi kaangele müdrì vi yí.’

⁷ 'Bä káyì né vi 'bä dèè, i'do ru tì nya, "Mù ovu òmú drü 'bä ònzi vi awo àkú-a."

⁸ Te Zakayo sò ká ùrù díká 'yo Opí yí, "Mi nè-éé! O'dí'dòà'dò ma àfa ma awo vi ini nüsù fèè 'bä àlùq drü vi ini yí, díká ma tè 'bä àloo awo àfa

nyaa létì ìnzò drü yì, ma mùq ìri òfèè àva kaangele su."

⁹ Yesu kìnì ìri yí, "Àndrù patäa ca àkú noo-a rä, àriyìku agú 'dì vi pàbaa Ibrahimu mvápi i. ¹⁰ Ìkíä 'Bä Mvápi ca mù 'bä àvìi rä vi ndrù àloo pä."

E'yò o'bezà òya mba naa karaä vi drì-a vi

¹¹ Ini nì dèè e'yò vi ini iriria, mù drìlè ini yí e'yò o'bezà òlù, àriyìku ìri nì ovulè Yerusalemu bu ògògò vi yì, díká 'bä ndépi igá kárl Ori awo vi ni mùq caa rüu vîni. ¹² Kìnì, "Agú àlu opì mva drü vî vi mù àngù vâlà-a jì mù ni 'bä opì drü, díká acetè drì ká ndò. ¹³ Omve te ace atì'bä nì awo vi ini ìsilè mùdrì díká fè ini àlu àlu yí sèndè òya mba naa kara-a vî vî." Yo ini yí, 'Àmi àyú sèndè ndèe àzì ngajù kperè ma ni drì kària.'

¹¹19:13 Giriki "mina" àlu vi ìri sèndè òya mba naa kara-a vî vi i.

²⁴ 'Bä ìri buti bì'bä vi mù ìri ìnga, jiria 'yopà, "Ose, Ose-e, àma ambúu 'dò yòò!"

Nga ùru, tre vilìrì drì-a mèrè imbuu tülè tülè vi be; vilìrì ado rä, díká e'yò káyì ri dàà. ²⁵ "Àmi 'yoo wo à'itää ngòò?" zì 'bä ìri buti bì'bä vi ini.

Òrì yì àloo òsütää be, zì àni àni ìsilè-a, "Nii àri i, trejù ká'dì vilìrì drì-a mèrè be, í te baa ìri tì-a e'yò ìri rä."

Àtítää agú orindi ònzi be vi awo vi

²⁶ Mù mèrè drì yì ìga Geraseni mèrè tì a'alù ngajù Galili-a vi-a. ²⁷ Yesu nì àtiria kútì tì-a àja, fù drì 'bàruu orindi ònzi be ngaa àkú imgbélé vi-a vi be. O'djú izuu drü agú ndèe sùtù bòngò ku, díká ovuu jó-a ku, te ri ovu nyädrì ìsilé yì. ²⁸ Nè Yesu ni 'bä dèè, àtre, ìco ni Yesu kà-a, itreria àalé ùru yì, "Mi lè ma bu àri ni, Yesu Ori Ùru Tù vi Mvápi la? Ma mi à'í, mi ìcàndi ma ku!" ²⁹ Yesu nì té ibilè orindi ònzi ìptülè agú ndèe alé-a 'bä vi yì. Kaangele ò'bì drü i ìri ò'be ká'dì 'bä ni ìri gí ini ìcìjù ka-a ini be kirikiri nyòrò yì ìri tàmbajù kpè, òce ni awo nyòrò nàa ini rä, díká orindi ònzi dro ìri kara ìndí drü vî vi ini-a.

³⁰ Yesu zì ìri, "Mi rú àri i?"

"Ò'bíányá i" òmvi ìri, àriyìku orindi ònzi káràràrè ibí fii ìri alé-a. ³¹ Zí ìri dí dí ìri dro àni gùlù dji vi-a ku.

³² Ìzò ò'bíányá rí dèè tà nyä 'bèè ombeti-a. Orindi ònzi nàa zì Yesu ni ìri fè àni yí mù fì izò ndèe ini alé-a. Fè ini yí létì fìjù rä. ³³ Orindi ònzi ndèe ini nì pùjù agú ndèe alé-a vi yì 'bä, mù

fi izò alé-a. Izò áfi te ace dú rùù kúti gokolo náa yi, méré-a, díká ambú rá.

³⁴ 'Bá izò oce'ba vi né e'yò ni oo vi 'bà dèè, dú mü òlü àkú ìngbélé vi-a díká àngù àjalé vi ini-a, ³⁵ díká 'bà ndépi mú àja àle àri e'yò o ni nì yà vi nè. Ini nì caria Yesu bu, isú agù orindi ònzi nì ibulé ìpùlè ìri alé-a vi rizà drü Yesu kélè-a, bongo be rüä ìri ngiá igatää kílíí be; díká ovú òrì yi. ³⁶ Ò'bi té nè 'bà rá vi òlú 'bà ndépi yí agù orindi ònzi be náa àti ngóni ngóni yà vi. ³⁷ Acete 'bà káyì Geraseni-a vi zí Yesu ni àni kujü rá, àriyiku òrì de ini rá. Ace tu yèè ali-a, díká ku ini rá.

³⁸ Agù orindi ònzi nì ìpùlè ìri alé-a 'bà vi mà Yesu ni nì nì mujü ìri be, te Yesu dro ìri rá, 'yo ìri yí kìnì, ³⁹ "Mì mvi àkú-a àlòo mi mü òlü oríyì yí Ori nga mí yí àzì ngòpi yà vi." Agù ndée mü rá díká òlu 'bà àkú ìngbélé-a vi ini yí káyì Yesu o ní yí e'yò ngòpi yà vi.

Odrü dràzà izí àzo drü be

⁴⁰ Acete Yesu nì drì kájü 'bà, ò'bi à'í ìri àva yi, ini nì ibilé ìri drì tèle tè vi yi. ⁴¹ Acete agù omvelé Yayiro drü jó Yahudi nì àni òkujü vi drìlèä drü vi, ca ni ìco Yesu kélè-a ni màjü ìri bu àngù etojü ni awo àkú-a, ⁴² àriyiku zàpiä ìri awo mva drü àluä'dí'di, ili be ògògò müdrì drì-a ìrì vi ri dràa drà.

Yesu nì mürìa ni létì yi, ò'bi òmí ìri tù, dídí-a anzinzia ti-a. ⁴³ Àlòo izí àrì nì ralé ca ìri rüä ili müdrì drì-a ìrì, ^h te 'bà àlòo

À'í'fá apíri müléko vi nè àngù

³⁵ Yesu nì caria Yeriko bu ògògò, agù müléko vi ri ngu'du ti-a à'í'fá à'í. ³⁶ Ìri nì ò'bi oyi iriria àliria, zi àri ni ni oo nì yà. ³⁷ 'Yó ìri yí, "Yesu Nazaretiu drü vi ni àlìjì nì."

³⁸ Yu àalé ùrù yi, "Yesu, Daudi Mvápì, mi 'bà así ndrìzà ma drì-a!"

³⁹ 'Bà drì ce'ba vi tré ìri drì-a, díká kìnì ìri aji círì, te àtre ìndia dídì, "Daudi Mvápì, mi 'bà así ndrìzà ma drì-a!"

⁴⁰ Yesu sò ká, 'yo ini yí òkpò yi, i jí ìri ni bu. Ìri nì caria ìri bu ògògò, Yesu zi ìri, ⁴¹ "Mì lè ma o mí yí àrì ni?" Òmvi, "Opì, ma lè àngù nè."

⁴² Yesu 'yo ìri yí, "Mì nè te ace àngù 'dó; à'í'fá mi awo vi àti mi 'bà." ⁴³ Coticotì müléä nè àngù, díká bì Yesu buti, ri jí Ori ni ìnzìpà. 'Bà káyì nì nèria 'bà, ìnzì Ori ni pàbaa ìndì.

Zakayo mùsorò òkure vi

19 ¹ Yesu fi Yeriko-a díká ri àlì àlì alé-a yi. ² Agù àlòo náa ci, rú be Zakayo i; ìri drìlè 'bà mùsorò òku'ba vi 'yoo wo ni àlòo ìri lonyi apíri ni. ³ Lè Yesu ni àri i yà vi nè, te ìri nì ovulè agù àlìá ni vi yi icoo nèe ku, àriyiku ò'bi ìri drìlè-a vi a'bú ìri yí létì ci. ⁴ Ace dù drìlè, díká tu ilüü patí sí-a ìri nèjü, Yesu nì kolé àlìlè náa yi vi yi.

⁵ Yesu ca patí ndée soti-a 'bà dèè, nè àngù ùrù díká 'yo ìri yí, "Zakayo, mi sí nyää mbèlèbele. Lè ma ovu mi awo àkú-a àndrù." ⁶ Sì te ace nyää coticotì díká à'í ìri àyì yi.

^h8:43 Sitää ò'bi ali-a..., díká àyu áfa ni be vi ini káyì dàkàtarì òfèjü

²² Yesu iri vi 'bä dëḡ, 'yo iri yí, "E'yö älu zo ngà mi rä. Mi ozi äfa mi be vi ini káyì, díká mi fê séndèä äluḡ yí, àlöö mi muḡ ovuu lonyi be 'bù-a. Acete mi mu, mi bì ma buti."

²³ Ìri nì 'dì vi iriria 'bä, ovu càndì yì tù, àriyìku iri 'bä lonyi be tù vi i. ²⁴ Yesu nè iri díká 'yo, "Ìri ewa drü 'bä lonyi be vi ini yí fìjü kári Ori awo vi ali-a nóni! ²⁵ Tàándí, ìri ewakoko drü àkányà ni fìjü síndáni soti yì ìgàti 'bä lonyi apíri drü vi ni fìjü kári Ori awo vi ali-a vi rä."

²⁶ 'Bä iri 'bä vi zì, "Àri ico acete ni pa ni?"

²⁷ Yesu òmvi, "E'yö icoo 'bä ndépi yè ku vi ico Ori yè rä."

²⁸ Petero 'yo iri yí, "Àma ku äfa àma be vi ini káyì mi buti bijü!"

²⁹ Yesu òmvi ini, "Ma 'yo àmi yí e'yö tàándí ni, 'bä àloo ni awo àkú, izì, adrípí, 'bä iri t'ü'bä, tènìku anzi ini kuu Ori awo kári e'yö yè. ³⁰ muḡ iècè äfa vi ini isújü ngajú Ori bu kaangele ò'bì wàngì 'dò nöö-a díká ìdri nánínáni isújü wàngì muḡ caa vi-äa yü."

Yesu ondrì ni awo drätää díká

³¹ Yesu ji 'Bä mudrì drì-a ìrì vi ini bíto-a díká kìmì ini yí, "Àma muḡ kpere Yerusalem-a, díká e'yö káyì nàbià i nì silè 'Bä Mvápì drì-a vi ini muḡ àni oo rä. ³² 'Bä muḡ iri fèe Júru yí. Ìni muḡ iri isèri, i'daa, tùsú i'bii iri rüä, ìri coo, díká ìri kji rä. ³³ O'dú naa vi yè ìri muḡ ngaa ìdri drü díká."

³⁴ 'Bä ìri buti bì'bä vi vää e'yö ndée ini àlu-a ká'dí ku. Ìkiä zì ni ini yí ci, díká níí ìri itaa àri drì-a yà vi ku.

icoo ìri àtì-a yü. ⁴⁴ Mu iri ngulé-a le drü, àlöö ilo ìri awo bongo tì; díká cotìcotì àri razà ìri rüä vi nzu rä.

⁴⁵ Yesu zi: "Àri ilo ma rüä ni?"

'Bä káyì ni gària àni àrà 'dalé sì, Petero kìnì, "Ose, ò'bì ni àni òmii òmi díká ini mi òmii ìndì."

⁴⁶ Te Yesu kìnì, "Bä

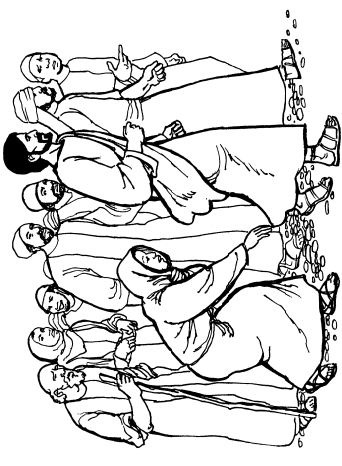
àloo ilo ma rä; ma nì rä òkpò pù ma rüä vi yè rä."

⁴⁷ Acete izì ndée ni nèria ni icoo muḡ 'bä ni ni nèä kòko drü ku, mu rüä yàzà be ni ìcö Yesu kèlé-a. 'Bä káyì andreti-a, òlù ini yí ni ilo Yesu ni àri e'yö yè yà, àlöö ni àti cotìcotì ngóni ngóni-a vi. ⁴⁸ Yesu 'yo acete ìri yí, "Zàmà, à'itää mi awo vi fè mi àti 'bä. Mi mu así anzú yè."

⁴⁹ Yesu ni dèè ngà kírì itària izì vi be, agú àloo ca ngajú Yairo, drìlè jó Yahudi nì àni òkujü vi, awo àkú-a. Kìnì, "Zàyiä drà 'bä, mi icàndì Imbare ni ace ku."

⁵⁰ Yesu nì vi iriria 'bä, 'yo Yairo yí, "Mi ovu òrì yè ku. Mi ovu à'itää be, ìri muḡ àtì rä."

⁵¹ Ìri nì caria Yayiro awo jó-a, òga 'bä káyì yí fìjü jó-a ni be sì, pè lü Petero i, Yohana i Yakobo i, àlöö òdruä té dràa rä vi atápi ini ayopi be. ⁵² Vi dèḡ ace 'bä ndépi ni iwuria àlöö àni ò'beria ìri yè. Yesu kìnì, "Àmi kú àwu jà. Òdruä vi dràa ku, te ìri o'dú koo."

⁵³ Te ò'bí rí ìrì ígí ígí àrìyìku ní rá òdrúá ndéè drà 'bà. ⁵⁴ Te Yesu ìngà ìrì ígí, kíni, “Mva ma awo vi, mi nga ùru.” ⁵⁵ Orindiä kà drì, ìndì ìndì sò kà ùru. Acete buti-a Yesu 'yo ini yí i fé ìrì yí àfa nyazà. ⁵⁶ 'Bà ìrì tí' 'bà vi ovú òsùtää yì, te Yesu 'yo ini yí òkpò drü ini òlú 'bà àloo yí e'yò ni oo vi ku.

Yesu pè 'Bà ìrì awo mụdrí drì-a ìrì vi ini tí

9 ¹ Yesu te 'Bà ìrì awo mụdrí drì-a ìrì vi ini omvee túálu 'bà, fè ini yí òkpò àlöö drìwàlà orindi ònzi káyì ipùjü díká àzo káyì àtùjü, ² àlöö pè ini tí àja kárfí Ori awo vi e'yò-a òlujü díká 'bà àzo drü vi ini àtùjü. ³ 'Yo ini yí, “Àmi 'dú àfa àlöö àci ni kilè: ò'bèlè, màngàlà, àkarafi, séndè, bongo ìni lé vi vi ini ku. ⁴ Jó ci àmi ní filè ali-a vi-a àmi ovú nàa kperè àmi ni àkú ìngbélé ndéè kuria. ⁵ 'Bà té àmi à'fí ku, àmi ucó àpúrú àmi ka-a vi nàa àmi ní àkú ìngbélé 'yo wo ndéè kuria, 'búrée e'yò soti pèjü àni ini rüä beñì.” ⁶ Kó te ace drì mụ rá díká mụ ìnyati bu yì ìnyati bu yì, E'yò Ba òlú àlöö 'bà àtù kara káyì-a.

⁷ Dèè Herode Gavuna drü Galili-a vi ìrì e'yò káyì àni o' 'bà vi ini 'bà. Àlöö ùsù tù àrìyìku 'bà àlöö rí 'yó yà Yohana nga 'bà dràzà ìsilè-a nì, ⁸ àlöö kíni Eliya l'da ni nì, kírfí 'bà àlöö kíni nàbíà ndrääá drò vi ini ìsilè àluà pù ìdri drü nì. ⁹ Te Herode kíni, “Ma lí Yohana drì rá. Nii acete ngà baa àri i ma nì e'yò 'dì vi vi irijü drì-a vi?” Díká ndrù lètì ìrì nējü.

wo ònyì be díká zì be – tènìku ká'dí mùsorò òkure 'dì vi lé.

¹² Ma tà 'dà sàbítì àlu vi ali-a kaangele ìrì díká ìsilè àlu mụdrí ni lonyi káyì ma ní ìsilè vi ní vi fè.’

¹³ “Te mùsorò òkure sò kà vàlà. Icoo ká'dí àngù nē ùru 'bù-a ku, te dì nì agati díká 'yo, ‘Ori, mi 'bà así ndrìzà ma ònzi ore drü nòo drì-a.’

¹⁴ “Ma 'yo àmi yí agú 'dì vi mụ àkú-a 'bà 'lyéè drü Ori mülè-a nì, ovuu àloo nàa i ku. Àrìyìku 'bà ní ùtuu ùru nì ngulupi yì cenì vi ní mụ ovuu òmvizà drü ìlèè, díká 'bà ní òmvii ìlèè vi ní mụ ovuu ùtuzà drü ùru.”

Anzi nyírí ini Yesu be

¹⁵ 'Bà ndépi rí pàbaa anzi òde jì Yesu bu ìrì ilo ini rüä beñì. 'Bà ìrì buti bì'bà vi ini ní vi nèria, itré ini drì-a. ¹⁶ Te Yesu omve anzi nyírí ndéè ini ní bu díká 'yo, “Àmi fé anzi nyírí vi i mụ ma bu, àmi ògá ini ku, kárfí Ori awo vi ní ovulè 'bà 'dì vi vi 'yoo wo ní yì. ¹⁷ Ma 'yo àmi yí e'yò tàándí ní, 'bà àloo mụ kárfí Ori awo vi à'fí mvää wereá vi lé ku vi mụ fi ali-a túá ku.

Opi lonyi apírì drü vi

¹⁸ “Opi àloo zì ìrì, ‘Imbare ònyì be vi, ma` o àri ní kà ìdri nánináni ìsùjü?’ ”

¹⁹ “Mi ma omve ònyì be àrì yì?” Yesu òmvi ìrì. “'Bà àloo ònyì be-a yù – kírfí Ori i a'dúle. ²⁰ Mi ní àzítää vi ini rá: ‘Mí 'bà àli ku, mi kí 'bà ku, mi ògí ògí ku, mi lí ìnzò ku, mi ìnzì ateyì ini ayèyì be.’ ”

²¹ Kìni, “Ma mba 'dì vi ini tà káyì, i'dojü mvää yì.”

E'yö o'bezà àwúzíú singiri be vi drì-a vi

18

¹ Acete Yesu òlù e'yö o'bezà 'bà ìri buti bì'bà vi ini yí l'dajü i zí Ori ni sawà káyì, i kú ku. ² 'Yo,

“Àkú ìngbélé àloo ali-a, e'yö-lirè Ori ni ruu ku díká asii 'bà ndépi 'yoo wo e'yö yì ku vī vi ìndì. ³ Díká àwúzíú àloo ìndì àkú ìngbélé ndée nàa vī vi ri ací ìri bu ni tilé pèzà be, 'Mi lì e'yö lìzà kífíí vī vi àma ìsilé-a ma awo àrì'boo vi be.’

⁴ “Òkò-a ngà 'dù ni awo sawà gäjü sì. Te àsjü 'yo ni ngulupí yí, 'Ma ni kádí Ori ni rujü ku, tènku asjü 'bà ndépi yì ku kpé, ⁵ àriyiku àwúzíú vi ni ma ìcàndilè àzì drü vi yì ma mụụ fée ìri isú e'yö lìzà kífíí drü rà azílá tè mụụ fée má yí àndèe nuu ìri awo acítàà vi yì ku.”

⁶ Díká Opí 'yo, “Àmi ìrì e'yö e'yö-lirè adrizà be ònzi vi ni 'yölè vi. ⁷ Díká Ori mụụ e'yö 'yée lì 'bà ìri awo òpèzà, iwu'bà ìri bu ìtù zùù ìnì ràa vi ini drì-a ku? Ìri mụụ rii ini igbüü ndùù àsúú? ⁸ Ma 'yo àmi yí, Ori ni mụụ ini drì-a e'yö lì 'yée, díká mbeleácíci. Kádí kpé, 'Bà Mvápí ni mụria caria, ìri mụụ à'itää isütü nyawú-a rá?”

E'yö o'bezà Farasayiu 'yoo wo Mùsorò Òkure be vi

⁹ Yesu òlù e'yö o'bezà 'dì vi 'bà alöö àni 'bà 'bà alatará drü, díká 'bà alöö ini 'bàjü ìdematárá drü vi ini yí. ¹⁰ “Àgụ ìri mụ Ori-jó ìngbélé vi-a Ori ni zi, àlu-a Farasayiu ni díká àloo vi mùsorò òkure i. ¹¹ Farasayiu sò ká ùrụ Ori ni zì nì ngulupí drì-a: ‘Ori, ma fè àyicòyà tù ma nì ovulè 'bà alöö 'dì vi ini lé ku vi yì – ögi àfa òpa'ba òkpò yì, 'bà ònzi o'ba, 'bà ìla'ba àrìpi 'yoo

Yesu fè tà 'bà àlífù tòwí vi ini yí

¹⁰ 'Bà tí òpèlè vi té drì kaa 'bà, òlú e'yö ini nì olè vi Yesu yí. Acete yá àni l'fíí, mụ àkú ìngbélé omvelè Betesaida drü vi-a, ¹¹ te ò'bì ní 'bà dèè, bí ìri buti. À'í ini rà, àlöö ìtè ini be kárí Ori awo vi drì-a díká àtì 'bà àtütää lè'bà vi ini rà.

¹² Ìtù nì oria zòria, 'Bà Yesu awo mụdrí drì-a ìrì vi cá ìri bu díká 'yó, “Mi pè ò'bì vi ini tì rà azílá ini mụ àkú ògògò vi ini-a àlöö àngù àraa vi i be tà isújü lakara be beñi, àriyiku àma nöö àngù vâlà-a.”

¹³ Òmvi, “Àmi fé ini yí àfa nyazà.”

Òmvi, “Àma bu kírì mùgàtì tòwí 'bì ìrì be, ráa àma mụụ tà jee ò'bì 'dì vi ini yí jeje ka.” ¹⁴ (Àgụ dídí-a àlífù tòwí nàa ci.)

Te 'yo 'bà ìri buti bì'bà vi ini yí, “Àmi fé i òrì nyää, mụdrí tòwí, mụdrí tòwí.” ¹⁵ 'Bà ìri buti bì'bà vi ó bèbè ìri nì 'yölè vínì, díká ò'bì òrì nyää. ¹⁶ Ìri ni mùgàtì tòwí 'bì ìrì be vi ini 'dùria, àlöö àngù nèria ùrụ 'bù-a, fè ayicòyà, ònò ini alé. Acete fè 'bà ìri buti bì'bà vi ini yí ò'bàjü ò'bì drìlè-a. ¹⁷ 'Bà káyì nyá rà, trá rà, díká 'bà ìri buti bì'bà vi òkú jólóà ogéyí tre tre mụdrí drì-a ìrì.

Petero l'da Yesu ni Kristo i

¹⁸ O'dú àloo yì Yesu nì Ori ni ziria a'dúle ni yì, 'bà ìri buti bì'bà vi ini dèè ìri be ìndì, zi ini, “Ò'bì í rì 'yo ma àrì i?”

¹⁹ Òmvi, “'Bà alöö í 'yó Yohana Bàbütízi fée vi i, alöö í 'yó Eliya i, kírì alöö í 'yo 'bèè nàbfà ndrää drìò vi àluà pù ìdri drü nì.”

²⁰ “Àmi-a te,” zi, “Àmí àmi nì 'yo ma àri i?”

Petero òmvi, “Kristo Ori awo vi i.”

²¹ Yesu azi ini ngílílí e'yò 'dì vi àrà-a 'dajù 'bà àloo yí ku.

²² Díká 'yo, “Bà Mvápí ìri nya càndì e'yò ò'bíányá yì, díká òroo, 'bà 'wàrà Ori-itè'bà vi ini imba 'bà àzítàà nì ini be i gá ìri sù àlòo í kẹ́ ìri rà, díká ọ'dú naa vi yì ìri nga ìdri drü.”

²³ Acete 'yo ini yí káyì, “Bà àloo tẹ̀ lẹe ma buti bíj, ìri gà ni ngá vi sù, àlòo ìri 'du patí àlàzà ìri awo vi ọ'dú káyì yì, ìri bí ma buti. ²⁴ Àriyíku 'bà lẹe ni ìdri paa vi ìri muu ìdri ndée àvii rà, te 'bà ìdri àvii ma e'yò yì vi ni muu ìdri ndée paa rà.

²⁵ Òròdríà ngóni agù ni wúdríkúrù nyajù ndulu te baa ni ìdri àvjiù, tènìku ìri ngá ni drì jàjù rà? ²⁶ 'Bà àloo tẹ̀ ovu ma yì drinza yì, àlòo e'yò ma awo vi ini yì, 'Bà Mvápí ni muu pàbaa ovuu ìri yì drinza yì ọ'dú ìri nì cajù dìzà ìri awo àlòo dìzà Atàpi awo díká dìzà màlàikà alatará vi 'yoo vi-a vi yì. ²⁷ Ma 'yo àmi yí e'yò ngá ni, 'bà àlòo ká òsọ' 'bà nòo vi mútù drà àjì ìbìlì ini nì Ori awo ká rí vi nèà kòko drü ku.”

Yesu awo wúrá ojazà mgbi vi

²⁸ Ògògò ọ'dú àrò Yesu nì e'yò vi 'yøjù 'bà vi buti-a, jì Petero i, Yohana i àlòo Yakobo i, tẹ̀ ọrẹ̀ 'bèe drì-a Ori ni zì. ²⁹ Ìri nì ziria, andretii oja ni mgbi díká ìri awo bongo ca dìzà drü òvi awo 'dàtáà lé. ³⁰ Àgù ìrì, Musa ini Eliya be ³¹ 'l'dá àni dìzà ọ̀sùtáà drü vī vi ali-a itària Yesu be. Írǎ ìri awo kutáà ìri nì ojù mujù ini kujù Yerusalemu-a vi drì-a. ³² Petero ini mùlẹ̀ orípí be ọ'dú drü, te ini mùlẹ̀-a ọ'dú ni àtùria nditiri 'bà, né ìri awo dìzà àlòo àgù ìrì ká òsọ' 'bà ìri be vi ini. ³³ Àgù ndée ini nì Yesu

kpere àloo vi-a vi lé. ²⁵ Te òkò ìri isú càndì e'yò tre yì díká a'bíánzi o'díddò vi i ni ìri gájù sù vi be.

²⁶ “Ìri nì ndrǎá ovulẹ̀ kilẹ̀ Noa ngarẹ̀ vi lé, ìri muu pàbaa ovuu 'Bà Mvápí ngarẹ̀ v́ni. ²⁷ 'Bà ndépi rí àni inyá, imbü, zì rü, díká odrü fẹ̀ ònyi-a kpere ọ'dú Noa nì fíjù yẹẹ ali-a vi yì. Acete itata ca, òkẹ̀ ini mgbúú.

²⁸ “O ni bèbè v́ni Loti ngarẹ̀. Ò'bí rí àni inyá àlòo imbü, àfa ijẹ̀, àlòo ozi, òri sà, díká jó sị. ²⁹ Te ọ'dú Loti nì Sodoma ni kujù naa yì àci sù ozoo lé barútí be ngajù 'bù-a, díká jà ini drì mgbúú.

³⁰ “Ìri muu ovuu bèbè v́ni ọ'dú 'Bà Mvápí ni 'l'dajù 'bà yí vi yì. ³¹ Ọ'dú 'dàà nàa yì 'bà àloo ni awo jó drì-a, àfa be jó-a vi ìri sị nyáà mu àfa ndée ini o'dü ku. Tròtrò v́ni, 'bà ngà-a vi ìri kà drì àfa àloo bu ku. ³² Mi iga Loti izípi ni! ³³ 'Baruu lẹe ni ìdri tà mbaa vi ni muu ìdri ndée àvii rà, díká 'bà ni ìdri àvii vi ni muu tà mbaa rà. ³⁴ Ma 'yo àmi yí, iní 'dà nàa yì, 'bà ìrì ni muu laa kitanda àlu drì-a; àlu-a ni muu ovuu 'duzà drü, àloo vi kuzà drü nàa. ³⁵ Zì ìrì ni muu rii nya ii túálu; àlu-a ni muu ovuu 'duzà drü, àloo vi kuzà drü nàa.”^m

³⁷ “Ngoa, Opi?” zì.

Òmvi, “Kara àbù ni ovujù ci vi-a, ròo í àni òku nàa.”

^m17:35 Sisia alòo Giriki tì yì àva vi-a ò'bà v. 36 ni inđi: nàa.” ³⁶ Àgù ìrì ni muu ovuu ngà-a; àlu-a ni muu ovuu 'duzà drü, àloo vi kuzà drü nàa.

'Bä mụdrí àtjü òpu yí vi

¹¹ Yesu nì mụria Yerusalem-a, mụ isilè Samaria 'yoo wo Galili be vi yì. ¹² Ìri nì firia àkú wereä àloo-a, àgụ mụdrí rüä òpu be vi vi fú drì ìri be. Sọ ká valla ¹³ díká tré àálè ùrụ yì, “Yesu, Ose, mi ovu àma be kịsà yì!”

¹⁴ Ndrè ini 'bä dẹ, 'yo ini yí, “Àmi jí àmi ì'da Ori-itè' 'bä i yí.” Ini nì mụria, ini rüä ca àtìzà drü.

¹⁵ Ini àlu-a nè ni àti 'bä dẹ, kà drì àva, jiria Ori ni ìnzìpà àálè ùrụ yì. ¹⁶ 'Be ni Yesu kà-a àlöö fè ìri yí àyicòyà – agú ndée ìri Samariau ni.

¹⁷ Yesu zi, “'Bä àtí tẹ káyí mụdrí kuú? Alöö óròmì vi ini ngo-a?” ¹⁸ 'Bä àlöö isúlè drì kàa Ori ni ìnzìä yü, pè lü júrúú vi i?” ¹⁹ 'Yo te ace ìri yí, “Mi nga díká mi mụ; à'titää mi awo vi fè mí yí ca 'lyé ni.”

Catää Kárí Ori awo vi ni vi

²⁰ O'dú àlöö yì, 'bä Farasayi nì vi ini ni Yesu ni zjúú catää Ori awo kárí ni vi drì-a vi yì, òmvi, “Kárí Ori awo vi caa àmi nì drì-a ònèria igáá vi yì ku, ²¹ 'bä ndépi múú ká'dí 'yó 'íri 'dò, 'tèniku 'íri 'dà, vi vi ku, àriyiku kárí Ori awo vi ìri àmi isilè-a ci.”

²² Acete 'yo 'bä ìri buti bì'bä vi ini yí, “Sawà ni koo mụu caa àmi ni lèjúú mụjú o'dú 'Bä Mvápí awo vi àlu-a nējū àva yì, te àmi mụu ìri nè ku. ²³ Àgụ ni mụu 'yoo àmi yí, 'íri 'dà i, 'tèniku, 'íri 'dò i! Àmi idú ini buti yì ku. ²⁴ Ìri awo o'dú nāa yì, 'Bä Mvápí ni mụu ovuu òvi rii 'dàa àngù i ngajú 'bù ìga àlu-a

ni kuria, Petero 'yo ìri yí, “Ose, ìri 'lyé àma ni ovujü nòo. Àma sị bòrò naa – àlu mí yí, àlu Musa yí, díká àlu Eliya yí.” (Nii ni àri e'yò 'yoo yà vi ku.)

³⁴ Ìri nì ngà kírí itària, írtí ì'da ni àlöö a'bu ini ci, díká ovú òrì yì ini nì firia írtí ali-a ³⁵ Àálè nga írtí ali-a kìnì, “dì vi mvamà ma nì pèlé pè vi i; àmi ìri ìri.” ³⁶ Àálè nì itària 'bä, isú Yesu ni a'dúle. 'Bä ìri buti bì'bä vi mbá e'yò vi tàa àni alé-a díká òlúú 'bä àlöö yí sawà nāa e'yò ini nì nèle vi ku.

Àtítää mva orindi ònzi be vi awo vi

³⁷ Drü vini ini nì siria ngajú 'bèè drì-a vi yì, 'bä ò'bíányá fú drì Yesu be. ³⁸ Agú àlöö ò'bì isilè-a vi vi àtre rī, “Imbare, ma mi màa mvamà ni nējū ìri nì ovulè ma awo mva drü kírí nì vi yì. ³⁹ Orindi i zo ìri drì-a zùú díká i àtre yà; i ìri à'be i ìri si àni tilè-a o'búrúsó i pù ìndi. Fèè ìri yí àva lizà wereä-a ku. Ìri ace ìri drì jàa jà. ⁴⁰ Ma pè tilè 'bä mi buti bì'bä vi ini bu orindi ndée ìpùjú, te icóó ku.”

⁴¹ “Àmi 'bä à'titää kòko àlöö a'bíánzi ìdri ònzi vi ini,” Yesu òmvi, “ma mụu ovuu àmi be díká àmi tì taa ngòpi? Mì jí mvayì ni nòo.”

⁴² Ká'dí mva ndée nì mụria, orindi ònzi à'be ìri nyawú-a jí ìri òyapà. Te Yesu àtre orindi ònzi drì-a, àti mva ndée rā, fè ìri àva atāpi yí. ⁴³ Díká 'bä káyí ovu òsütää yì òkpò Ori awo vi yì.

'Bä àlu àlu nì riria òsùria e'yò káyí Yesu nì olé vi ini yì, 'yo 'bä ìri buti bì'bä vi ini yí, ⁴⁴ “Àmi ìri e'yò ma nì kolé 'yolè àmi yí vi kílí. 'Bä mụu 'Bä Mvápí ò'dí nyaa ìri fèjú 'bä ndépi gí-

a.”⁴⁵ Te vää e'yò ndée ikíá lali ku. Zì ni ini yí ci àni yì ini vâ ku beñ, díká ovú òrì yì e'yò ndée zijü iri tí-a.

Ari ni muu àdrü ìngbélé drü tù nì?

⁴⁶ Ágata i'do 'bä Yesu buti bi'bä vi ini isilë-a àri ni muu àdrü ìngbélé drü tù ni yà vi drì-a. ⁴⁷ Yesu nì ini igatää nìria, 'dù mva wereä vi vi, díká fè sò

kä ni àga-a. ⁴⁸ Acete 'yo

ini yí, “Bä àloo te mva

ndéteä vi à'fí ma rú yì,

à'fí ma i; díká 'bä àloo

ma à'fí vi à'fí 'bä ma

tì pée vi i. Àriyìku

'bä àsjü àmi isilë-a

vi iri 'bä ìngbélé drü

nì.”

⁴⁹ “Ose,” Yohana

kinì, “Àma nè agú àloo

nì orindi ònzi idrorria mi rú yì àloo àma ipòri iri ògalé sì,

àriyìku ovuu àma àloo i ku.”

⁵⁰ “Àmi ògá iri ku,” Yesu 'yo, “'baruu mi oo ònzi ku vi iri 'baruu mi àzà koo ni.”

Samaria Angumaònze

⁵¹ Sawà iri 'dujü jijü 'bü-a vi nì caria ògògò, Yesu 'bà ni así mujü Yerusalemu-a. ⁵² Díká pè kòndè tí drilè, mú caalu àloo 'bä Samaria nì 'yoo wo vi vi-a àci ndée kää ò'bä; ⁵³ te 'bä nàa

“Adriyì té ònzi oo, mi tre iri drì-a, àlòo tè àni trütää à'fí rà, mi trü iri. ⁴ Tè ònzi oo mi be kaangele aziirì ò'dú àlu vi ali-a, díká kaangele aziirì drì kaa 'yoo mí yí, 'Ma òmva rà, mi trü ma,' mi trü iri.”

⁵ 'Bä tí òpèlè vi 'yò Opì yí, “Mi ìme'di àma 'yoo wo à'fítää.”

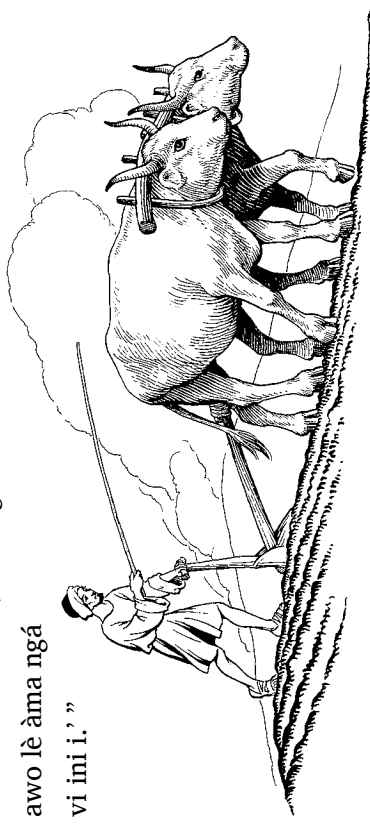
⁶ Òmvi, “Àmi awo à'fítää vi tè ovuu wereä drü hàridalì ikflé, àmi ico 'yo patí ìngbélé vi yí, 'Mi tù mi, mi ji mi sa mèrè ali-a,' díká iri muu àmi tí iriì rà.

⁷ “Àmi isilè àloo tè ovuu àtiäu ngä àa, tènìku kàbèlè ocece vi be, ico 'yo iri yí iri ni caria àkú-a ngajü àzì-a vi yì, 'Mi mu ace, díká mi ri nyää tà nya,' vini rà? ⁸ Icoo kádí alóo baa 'yo,

'Mi i tà ma awo òndròti ni vi, mi idè mi ngónde, ma tēju ma ni nyaria, díká àfa mbuzà mburia, buti-a mi ico te ace tà nya àlòo àfa mbuzà mbu ndò,' kuú? ⁹ I àtiäu yí ayicòyà fè iri nì e'yò té 'yolè iri o vi ini olè vi yì rà? ¹⁰ Àmi pàbaa vini, àmi tè e'yò té 'yolè àmi ó vi ini oo káyì 'bä, àmi' 'yó, 'Àma àma ni atì'bä orodrìko ni; àma nga àzì àma

awo lè àma ngá

vi ini i.'”

drì-a, àlòo mi pè Lazaru tì ni gíámváá drìlè sùjù yí-a ma adra òndrìjù, àriyìku ma càndì ose nyaria àci nòo ali-a.’

²⁵ “Te Ibirahimu òmvi, ‘Mvamà, mi iga mi ni ovuria ndrää ìdri drù mi àfa ònyì be mi así nì lelé vî vi ini be, vi dèè Lazaru ri nì ni ònzi vi ini isú i, te o’drí’dò ìri así anzú ali-a, mi mì ni sùzà ali-a. ²⁶ Díká nîi drì-a yì káyì, àngù àma ìsilé-a mi i be vi-a gùlù dîì ci, àni ‘bà lè’bà mụ’bà àmi bu ngajù nòo vi icóó ku, ká’dí ‘bà àlòo pàbaa icoo àtìi ngajù àmi bu àle mujù àma bu yìlè-a yù.

²⁷ “Òmvi, ‘Tè vîni i ni ma à’í mi, atà, mi pè Lazaru tì atàmà awo àkú-a, ²⁸ adrímà ini tòwí ci. Ìri mụ azí ini yí ng’língrí àni i mụ cá àngù àcandi ni ‘dòò nòo-a ìndì ku beñ.’

²⁹ “Ibirahimu òmvi, ‘Ini bu Musa ini Nàbá i be ci; i irí e’yò ini tiä.’

³⁰ “‘Yo ìri yí, ‘Yü, atà Ibirahimu, ‘bà ngaa nyää vî vi tè mụ inì bu ni, ini mụ àni así ojaa rá.’

³¹ “‘Yo ìri yí, ‘Té e’yò iríi Musa ini tiä Nàbá be ku, icóó mụ ká’dí à’jì ku, ‘bà àlòo tè ngaa ‘bà dràzà ìsilé-a kpé.’ ”

Ònzi, à’itää, àzì ngazà be

17 ¹ Yesu ‘yo ‘bà ìri buti bì’bà vi ini yí, ‘E’yò obetää drù vi í cá ‘bà jìjù ònzi ojù rá, te càndì ìngbélé drù ‘bà obetää ni cajù létì ìri bu yì vi yí. ² Sì tà ‘bà nî ‘bà ‘dì vî vi òmbélé-a irà nya jìjù vî vi otìjù, ìri ‘bejù i be mètè ali-a, ìgàti ìri ni fèjù ‘bà nyírí ‘dì vi ini àlu-a yí ònzi ojù. ³ Àni àmi ovú àmi yì mùlè be.

vi gá ìri à’fìlè sì, ìri nì mùlè Yerusalemu-a lè drù yì. ⁵⁴ ‘Bà ìri buti bì’bà, Yakobo ini Yohana be, té nèe vîni, zì, ‘Opì, mi lè àma omvé àci ngajù ‘bù-a ini drì jàjù?’ ⁵⁵ Te Yesu oja tì àlòo tre ini drì-a, ⁵⁶ díká mụ caalu àlòo-a.

Àjè Yesu buti bǐjù vi

⁵⁷ Ini nî mǔria ngù’l’dù-a, agù àlòo ‘yo ìri yí, ‘Ma mụ mǐ buti bìjì kara káyì mi nî mujù vi ini ali-a.’

⁵⁸ Yesu òmvi, ‘Òba ‘yoo wo gu ci díká àrìá ‘yoo wo jó ci, te ‘Bà Mvápì awo kara àva lǐjù vî vi yù.’

⁵⁹ ‘Yo agù àlòo yí, ‘Mì bì ma buti.’

Te agù ndèe òmvi ìri, ‘Opì, mi fè nga ma mụ atàmà nì sa rákà.’

⁶⁰ Yesu ‘yo ìri yí, ‘Mì fè abú i sá àni orípí abú be, te mi mụ e’yò Ori awo kárí nì vi ire.’

⁶¹ Kírí àlòo ‘yo, ‘Ma mụ mǐ buti bìjì rá, Opì; te òkò ngà maa mụ ‘bà ma awo àkú-a vi ini azí rákà.’

⁶² Yesu òmvi, ‘‘Bà àlòo àngù nèe àva dèè ‘l’do ngà à ‘l’bù tì nì silé nì vi yì ‘bà vî vi sǐjì tà àzì ngajù Ori awo kárí-a ku.’

Yesu ni ‘bà mùdrì aziirì drì-a ìrì tì pèjù vi

10 ¹ Nii buti-a Opì òpè ‘bà àlòo mùdrì aziirì drì-a ìrì, díká pè ini tì ìrì ìrì mujù ni drìlè-a àdro àkù ìngbélé díká kara ìri nî ojù mujù vi i be. ² ‘Yo ini yí, ‘Tà ka tù te ‘bà àzì nga’bà vi ini were. Te vîni àmi zì Opì tà apírì nì ‘bà tì pèjù mujù ngà-a. ³ Àmi mụ! Ma àmi tì pèe kàbètè anzi lé

'bálúú ísilé-a. ⁴ Ámi 'dú séndé jó, tènìku màngálá, tènìku wàrà ku; díká àmi zí 'bà àloo létì-a ku.

⁵ “Àmi tè fii jó àloo ali-a, òkòà àmi 'yo, ‘Así anzú ìri ovu jó vi be.’ ⁶ Agú así anzú be tè nàa ci, àmi awo así anzú vi ni rii ìri drì-a; te yù, así anzú ni drì kaa àmi bu. ⁷ Àmi ovú jó fèlè àmi yí nàa ali-a. Àmi ojá jó nàa nàa ku. Àmi nyá àloo àmi mbú áfa ci ini nì fèlè àmi yí vi ini, àriyìku sị tà rà 'baruú àzì ngaa vi ni ni awo òya isújù.

⁸ “Àmi nì firia àkú imgbélé vi-a, àlòo té àmi à'íjì rà, àmi nyá áfa ini nì 'balé àmi drìlè-a vi, ⁹ Àmi àtì 'bà àzo drù nàa vi ini díká àmi 'yo ini yí, ‘Kárí Ori awo vi ìri àmi àga-a ògògò.’ ¹⁰ Te àmi tè fii àkú imgbélé-a té àmi à'íjì ku, àmi mú ngu'du àkú ndée 'yoo vi ini ali-a díká àmi 'yó, ¹¹ ‘Ká'dí ápúú àmi 'yoo wo àkú imgbélé vi ali-a ìbì'bà àma ka-a vi àma òyaa kuu àmi yí lèmi drù. Te lè àmi ní tàándí: Ká'rí Ori awo vi ògògò.’ ¹² Ma 'yo àmi yí, ò'dú e'yó lījù nàa yì, e'yó Sodoma-a vi ni mụụ àdrìi cìà ìgàtì àkú imgbélé àmi 'yoo wo vi-a vi rà.

¹³ “Càndì àmi drì-a Korazini, càndì àmi drì-a Betesaida! Tali ndrúá 'bà nì olé àmi ali-a vi té àmi o Turo-a Sidoni be tè nòo 'bà ndée ojá así drò, òrìria kèlìboò be rüà àlòo opútá be drì-a. ¹⁴ Te ò'dú e'yó lizà ni vi ni mụụ àdrìi cìà Turo ini yí Sidoni be ìgàtì àmi yí vi rà. ¹⁵ Te Kaperenaumi lá 'bà mụụ mi ìngaa ùrụ kpere 'bù-a yà? Yù, mi mụụ sị ìlèe nyá mgbiri-a.

¹⁶ “'Bà e'yó ìrii àmi tíà vi ìri e'yó ma tíà, 'bà àmi gaa sị vi gá ma sị; te 'bà ma gaa sị vi gá 'bà ma tị pèe vi i.”

àloo nì 'bàa ìdematárá drù. Àmi icoo àzì nga Ori yí àlòo séndé be ìrìtro ku.”

¹⁴ 'Bà Farasayi nì drù séndé lè'bà tù vi ini ni e'yó vi ini iriria káyì 'bà, i'dó Yesu ni ìnzì. ¹⁵ 'Yo ini yí, “Àmi ìndià te 'bà àni 'bà'bà 'bà 'yéé drù 'bà ndépi mülè-a vi ini i, te Ori nì àmi así rà. Áfa ò'bì ni e'yó-a 'dulè ùrù tù vi ìri áfa Ori mülè-a idáa ònzianyà vi i.

Imbatää ìmè'dile vi ini

¹⁶ “'Bà rí e'yó Àzítää àlòo Nábà drì-a vi ini imbá kpere Yohana ngarè. I'dojù sawà nàa yì, e'yó ba ká'rí Ori awo vi ni vi 'bà kírì òlùria, díká 'bà àlu àlu ni létì ndrùù fījù ali-a òkpò yì. ¹⁷ Nukuta àlu vī vi ni àvìjù ngajú àzítää silé sì vi ali-a vi ewaa ìgati 'bù ini ni àvìjù nyawú be vi rà.

¹⁸ “'Bà ni awo izí droo rà, izí àloo mgbia rụ i vi 'bà àli ni, díká agú izí drolè rà 'dàà nàa rụ vi 'bà pàbaa àli ni.

Lonyi apíri i àlòo Lazaru i

¹⁹ “Lonyi apíri ni ùsùu bòngò wúrá mgboo, díká bòngò mülè núintú yì àlòo ovuu ìdri àtànzi ni ali-a ò'dú bù yì vī vi ndrúá ìndì. ²⁰ Àlúú ovuu áfa à'í'jà yì rụ be Lazaru, rüà be mgbúú bele drù vi 'bà jí la ìri awo kali tìlè-a. ²¹ díká ri lè tà ayii lonyi apíri awo mezá soti-a vi nyá i. Ká'dí òcè rí cá ìri rüà bele vi ini ì'da.

²² “Sawà ca àlúú awo drájù 'bà dèè, màlìkà jí ìri Ibirahimu ni ovuu ibe. Lonyi apíri drà pàbaa, díká 'bà sá ìri rà. ²³ Ìri nì sị nyaria àci-a, ndrè àngù ùrù díká nè Ibirahimu ni valla, Lazaru be ni ìjè-a. ²⁴ Ace omve ìri, ‘Atà Ibirahimu, mi 'bà así anzú ma

ká'dí ma tɛ ázì ma awo nòo nòo àvii rà kpé, 'bà ndépi ni mụụ ma à'í' l'yoow wo àkú-a beñi.'

⁵ "Acete omve 'bà àlu àlu ose awo déni be drì-a vi ini ni bu. Zi 'bà òkò vi, 'Mì drì-a ose awo déni vi sí?"

⁶ "Òmvi iri, 'Òdu àfajó moni àrò.'

"Ázì drìlè 'yo iri yí, 'Mì 'dụ mi awo déni vi, mi ri nyää mbele, díká mi oja iri àdrì moni sụ."

⁷ "Acete zi agú namba ìrì yì vi, 'Mì drì-a vi sí?"

"Òmvi iri, 'Ngánu ikí ogéyí àlìfù àlu.'

"'Yo iri yí, 'Mì 'dụ mi awo déni díká mi oja iri àdrì moni àrò.'

⁸ "Opì ipòyì ázì drìlè ìgènilè ku nàa iri nì e'yò olè lùfù yì vi yì. Ìkíá 'bà nyawú nì 'dì vi ini ìgátù lùfù yì 'bà ìzà ali-a vi ini rá. ⁹ Ma 'yo àmi yí àmi àyú lonyi nyawú ni vi àmi yí, arípíonyi isújù, azílá tɛ ni dee 'bà, i mụ àmi à'í kara idri nánináni ni vi ali-a beñi.

¹⁰ "Bà ìgènilè àfa wereá yì rá vi, 'bà ícò ini ìgèni àfa 'dì yì rá, díká 'bà ìgènilè àfa wereá yì ku vi 'bà ícò ini ìgèni àfa 'dì yì ku. ¹¹ Tè vínì 'bà tɛ àmi ìgèni lonyi nyawú-a vi tàa mbazàa yì ku, àri ni mụ àmi ìgèni lonyi ndépi vi yì nì? ¹² Díká 'bà tɛ ibí mi ìgèni 'bà àloo awo àfa yì ku, àri ni mụ m'í yí àfa fèe mi awo drù ni?"

¹³ "Átíu àlu ícòo ázì nga òpi ìrì i yí ku. Ìri mụ àlu-a ngùù ònzì, ìri mụ àloo vi lèe i, tènìku ìri ni fèe ndulu àlu vi yì tɛ

¹16:6 òdu àfajó moni àrò: Giriki 100 batous vi ògògò nzerekedè 150 (lita 20 ni vi).

¹⁷ 'Bà mụdrì ázìrì drì-a ìrì vi ká drì àyì be díká kìnì, "Opì, ká'dí orindi ònzì irí e'yò àma tíà àma nì ini droria 'bà ndépi ali-a mi rú yì."

¹⁸ Òmvi, "Ma nè Setani nì zòria ngajù 'bù-a òvi lé. ¹⁹ Ma fè àmi yí òkpò orì ikajù itondoò be díká òkpò àri'boo awo ndéjù káyì; àfa àloo mụ àmi oo ònzì yù. ²⁰ Te àmi ó àyì orindi ònzì nì àmi tíà e'yò irilè yì ku, ráa àmi o àyì àmi rú nì ovulè sízà drù 'bù-a yì."

²¹ Sawà nàa yì, ìri nì garia tre àyì yì lèti Orindi àlátará drù bu vi yì, Yesu kìnì, "Ma ìnzì mi, Atàmà, Opì 'bù-a nyawú be vi, àriyìku mi nì e'yò 'dì vi ini òzìlè 'bà òndùù be díká nitää be tù vi ini yí cì, tɛ 'dajù anzi nyírí yí vi yì. Èè, Atàmà, 'dì vi lèti mi nì lèjù ìri o ni vínì vi i.

²² "Atàmà fè má yí e'yò vi ini káyì nì. 'Bà àloo nì Mva ni àri i yà vi yù, pè lù Atä i. Díká 'bà àloo Atä ni nìia yù pè lù Mva ini 'bà ìri nì òpèlè Atäpi ni 'l'dajù ini yí vi i be."

²³ Acete oja tí 'bà ìri buti bí'bà vi ini bu díká 'yo kírí ini yí, "Mùlè e'yò àmi nì nèle vi ini nè'bà vi ini drìlèba drù. ²⁴ Ma tɛ ace 'yo àmi yí, nàbá ò'bí òpi be lé e'yò àmi nì nèle vi ini nè, tɛ nées lälì ku, díká e'yò àmi nì irilè vi ini iri, tɛ irí lälì ku."

O'duu Samariau kisa be vi drì-a vi

²⁵ O'dú àlu ònduou' àzítää nì vi sò ká ùrù, zì Yesu ni zítää yì ìri yájù, "Imbare, ma àri o i ka ma nì mụjù 'dri nánináni isújù yà?"

¹10.25 ònduou (àzítää nì vi): nìre bodo (àzítää nì vi)

²⁶ Yesu òmvi ìri pàbaa zítää yì, kìnì, “Bà sí Àzítää ali-a ngóni? Mí là Àzítää ndée a'baa ngóni?”

²⁷ Ònduou òmvi, “Mí là Opì, Ori mi awo vi mi así káyì yì, mi orindì káyì yì, mi òkpò káyì yì àloo mi asísilè káyì yì. Díká, ‘Mí là mi jó-ìjèlè ni, mi nì mi ngá ni lèlè vínì.’”

²⁸ Yesu kìnì, “Mí òmvi vi 'yè. Mí o vínì, díká mi mụu ovuu ìdri drü.”

²⁹ Te ònduou lèè ni ipúu vi, zì Yesu ni, “Ma awo jó-ìjèlè ni àri i yà?”

³⁰ Yesu òmvi ìri pàbaa o'duu àloo yì. “O'dú àlu agú àloo nga Yerusalem-a, ri ilu mụ Yeriko-a. Isú ni ògì áfa òpa 'bà vi ini isilè-a. Ócé ìri rüà bòngò rá, kí ìri dídí-à líi; kó drì mụ àni létì yì. ³¹ Índhìndì, Ori-itère Yahudi ni ca agú ndée té kilè noo drì-a, sì ni cècèrè, àlì létì tí àlele nàa yì. ³² Tròtrò vínì, 'bà Levi yìla drü vi vi ca ìri drì-a, nè ìri 'bà dè, àlì pàbaa létì tí àlele nàa yì. ³³ Te Samariau nì mụria ca agú ndée drì-a díká ìri nì ìri nèria, nè ìri izaizà drü. ³⁴ Mụ ìri bu ògògò,

ombè bele mụlè

bòngò fùu òdu ali-a

wainì be vi yì, 'du ìri

'bà ni awo àkànyà drì-

a. Ji ìri omú-jó àyulè

séndè yì vī vi-a,

mba ìri tà nàa.

³⁵ Drü vínì fè jó

²⁵ “Vi dè, mva òroo vi ngà-a. Ìri nì caria jó bu ògògò ìri ongo oyì kataäa be. ²⁶ Ace omve àtiäu àluä, zì ìri, ‘Àri ni ni oo vínì nì?’

²⁷ “Àtiäu òmvi ìri, ‘Adriyì ca nì, díká ateyì lì ìri yì tíámvá à'bùzà vī vi ìri nì drì kàlè àkú-a ìdri drü vi yì.’

²⁸ “Adripi òroo vi ovu àako yì tù, díká gà filè jó-a sì. Te vínì atápi pù ìri bu àja ni tilè pè ìri yì. ²⁹ Te òmvi atápi ni, ‘Mí nè, ili ò'bíányá vi-a ma nga ma àzì yì nuu mí yì àtiäu lé, mi tí-a e'yö vi ini gaa ku drü. Te baa kádí ndriamvaa drü vī vi mi fèe má yì àma ni òmù nyajü àlöö àyì ojü arimàònyi be ku. ³⁰ Te mvayia 'dì mi awo lonyi òmvaa mụlèe i be vi ca àkú-a 'bà dè, mi lì ìri yì tíámvá à'bùzà vī vi il'’

³¹ “Atápi òmvi ìri, ‘Mvamà, mi sawà káyì yì ma be, díká áfa ma awo vi ini mgbúú mi awo ni. ³² Te sità rá àma nì òmù nyajü àlöö ovujü àyì yì, àriyìku adriyì 'dì vi drà ndrää rá, te ace ìri ìdri drü dí; àvì rá, àlöö isú ni 'bà.’”

E'yö o'bezà àzì drìlè lùfù be vi awo vi

16

¹ Yesu 'yo 'bà ìri buti bì'bà vi ini yì: “Agú àloo lonyi be vī vi awo àzì drìlè vi 'bà tó ò ìri nì rilè ìri awo lonyi òmvalè vi yì. ² Acete omve agú ndée ni bu, díká zì ìri, ‘E'yö ma nì irilè mi drì-a 'dì vi àri e'yö ni? Mí fè má yì àzì mi nì ibilè ngalè vi òtízàa kambua, àriyìku mi icoo ovu ma awo àzì drìlè drü díká ku.’

³ “Àzì drìlè 'yo ni yì, ‘Ma te ace nòo mụu oo ngóni? Ma awo ose ni ma awo àzì 'dụ 'du. Ma òkpò caa ngà àjü ku, díká à'í'í'á má yì drìnza drü. ⁴ Ma nì ma mụu oo ngóni yà vi rá,

àngù iri nì ovujù
 ali-a nàa-a. I'do ru
 àzàkoma ndrù. ¹⁵ Jì
 ndràá ace ni fè agù
 àloo ànyàfa apíri drù
 vî vi yí. Agù ndée pè
 ìri tì mụ nì awo ìzò tà
 mbà. ¹⁶ Lè a'baa tà ìzò
 nì nyalè vi nyà i, te 'bà
 àloo fèe ìri yí àfa àloo ku.

¹⁷ “Ìri omì nì caria kíflí, 'yo, 'Atámà awo àkú-a atí'bà sí í tà
 nya kpé í kú cí, te ma ma ni drària àbírí yí 'dò! ¹⁸ Ma ace drì
 kàa atámà bu ma mụy 'yoo ìri yí: Atà, ma o ònzi rà 'bù mụlè-a
 díká mi mụlè-a ìndì. ¹⁹ Ma sị tà 'bà nì ma omvejù mi awo mva
 drù dí ku; mi 'dụ ma atí'bà mi awo vi ini àloo drù.’ ²⁰ Acete ko
 drì mụ atàpi bu rà.

“Te dèè ngà ìri vâlà, atàpi nè ìri, kùsà ga ìri así-a tre; dù
 mvápi bu, àmbú ìri rù ni agati-a.

²¹ “Mvápi kìmì ìri yí, 'Atä, ma o ònzi rà 'bù mụlè-a díká mi
 mụlè-a ìndì. Ma sị tà 'bà nì ma omvejù mi awo mva drù ku.’

²² “Te atàpi 'yo ni awo atí'bà vi ini yí, 'Mbele! Àmi jí kànjù
 ònyì be tù vi vi àmi sù ìri rüà; àmi sù àyèé ìri gíámvá rüà,
 díká wàrà ìri ka-a. ²³ Àmi jí t́ámvá à'bùzà vî vi, àmi lí ìri. Àma
 nyà òmù àma ovù àyì yí. ²⁴ Àrìyíku mva ma awo 'dì vi drà
 ndràá rà, ìri ìdri drù dí; àvì rà, àìoo isù nì 'bà.’ Acete i'dó àyì
 ò.

apíri yí sèndè 'bà 'bà nì kilè ndée àzàà kojù, kìnì, 'Mí mba ìri
 tà kíflí; ma nì drì kària, ma mụy sèndè mi nì àyüé ìgatizà vi
 òfèe káyì rà.’

³⁶ “Bà naa vî ini ìsilè-a, mi nì igalè agù kilè vi awo jó-ìjèlè
 drù vi àri i yà?”

³⁷ Ònduou kìnì, “Agù ìri nèe ìzaizà drù vî i.”
 Yesu òmvi ìri kìnì, “Mì mụ te o bèbè vîni.”

Àkú Marita 'yoo wo Mariamu be vi-a

³⁸ Yesu i nì mụria 'bà ìri buti bî'bà vi i be, ca càalù àloo-a.
 Izí àlu rù be Marita i vi à'í ìri ni awo àkú-a. ³⁹ Ambùpi omvelè
 Mariamu i vi ìndì, ri Opì kèlè-a e'yò ìri nì òlùlè vi ini ìri. ⁴⁰ Te
 àzí Marita drì-a omù à'fjù vi ìdìdià ìgàti tù. Mụ ace Yesu bu
 àlòo zi, “Opì, mi asii ambumà nì ma kulè àzí tì-a a'dúle vi yì
 ku? Mì 'yo ìri yí ìri ko ma àzà.”

⁴¹ Opì òmvi ìri, “Marita Marita, mi mì alè dee, àlòo mi así ni
 lîjì e'yò tree yì àri yí, ⁴² te e'yò lèlè vi ìri àlu. Mariamu pè e'yò
 'yèè ìgàtìi rà díká 'bà ni mụlè 'dùlè ìri gí-a ku vî vi i.”

À'izà Opì nì imbalè vi

11 ¹ O'dù àloo yì Yesu ni Ori zizà dejù 'bà, 'bà ìri
 buti bî'bà vi àlu-a 'yo ìri yí, “Opì, mi imba àma yí
 Ori zizà Yohana nì 'bà ìri buti bî'bà vi ini imbalè vîni.”

² Yesu 'yo ini yí, “Àmi tè Ori ni zi, àmi 'yó:

“ ‘Atä, mi rù ìri òvu ìnzizà drù,

^{10.35 sèndè:} Giriki 2 *denarii*. 'Denarii' àlu vi ìri òya àzí leja drù o'dù àlu ni
 ni.

Kárí mi awo vi ìri ca àma bu.

³ Mí fè àma yí tà ọ'dú àlu àlu bu yí.

⁴ Mí fè àma trú 'bà alöö 'yoo e'yö ònzi, mi nì àma awo ònzi vi ini trülè vîni.

Díká mi fè àma fí obetää ali-a ku.' ”

⁵ Acete 'yo ini yí, “Àmi àloo te àdrîi àrípionyi be, te mụ̀ ịri bu iní sawà azia 'yojü ìri yí, 'Àrimee, mi ko ma àzà tà yí,

⁶ àriyiku àrimànyì ca 'dò àfa àloo fèzà drü ìri yí yü.’

⁷ “Acete jó apíri òmvi ìri, 'Mí ìcàndi ma ku: Jótílè ma ìci 'bà, díká àma òla àma anzi be 'bà; ma ícoo ngaa ùrụ àfa àloo fèjü mi yí ku.’ ⁸ Te ma 'yo àmi yí, te kádí ngaa ùrụ àfa àloo fèe àrípionyi e'yö yí ku kpé, agú ndée nì jótílè pàlè nánínáni vi yí, jó apíri ni mụ̀ jótílè nzịj àfa ìri nì lèlè vi fèjü rá.

⁹ “Ma 'yo àmi yí: Àmi zí, ìri mụ̀ ovu fèzà drü àmi yí; àmi ndrú, àmi mụ̀ isú rá; àmi pá jótílè, ìri mụ̀ ovu nzìzà drü àmi yí rá. ¹⁰ Te vîni 'bà àlu àlu zii vi yí 'bà fè rá; ndrù ụ vi i isú rá; díká pàà vi yí, jótílè ni mụ̀ ovu nzìzà drü.

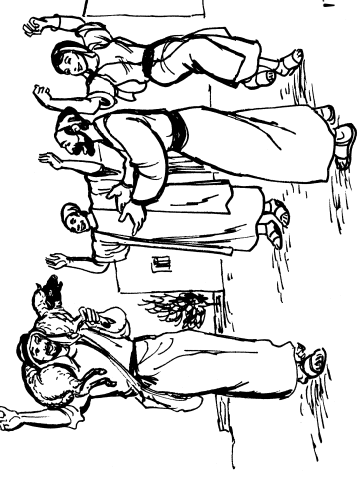

¹¹ “Atā ngoo àmi ìsilé-a mvápi tē ì'bi à'í, i ìri yí ọrí fè karaa f? ¹² Tèniku, tē aú ìlè à'í, i mụ̀ ìri yí itondóo fè i yà?

¹³ Te vîni acetè àmi 'bà ònzi drü, àmi tē nìi àfa ònyì be fèlè anzi àmi awo vi ini yí rá; àmi iga Atā àmi awo 'bù-a ònyì be tū vi ícoo Orindi Àlátará drü fè 'bà ìri zì'bà vi ini yí ku yà!”

rākā kuú? ⁵ Díká tē isúu 'bà, i ìri a'dú àyì yì ni ombeti-a ⁶ mvi i be àkú-a. I te ace arípionyi ni omve jó-ìjèlè i be túálu 'yojü,

‘Àma ó àyì; ma isú kàbèlè àlu ma awo

àvii vi 'bà.’ ⁷ Ma 'yo àmi yí 'bà mụ̀ àyì oo 'bù-a bèbè 'dì vi lé 'bà ònzi àlu awo así ojatää vi e'yö-a yì ìgàti 'bà mụ̀drì óròmì drì-a óròmì àlàtará así ojale 'bà vi ini yì vi ra.

E'yö o'bezà séndè ìkí àvii vi drì-a vi

⁸ “Tèniku izi àloo tē séndè ìkí be mụ̀drì, àlu tē àvii ìri yí rá, ícoo tálà ì, jó alé we, séndè ìkí àlu ndée ndrùju kpere ìri ni isúria kuú? ⁹ Díká tē isúu 'bà, i arípionyi omve, jó-ìjèlè i be túálu 'yojü, ‘Àmi ó àyì ma be; ma isú séndè ìkí ma awo àvii vi 'bà.’ ¹⁰ Bèbè vîni ma 'yo àmi yí, málàikà Ori awo vi ini mụ̀ àyì oo 'bà ònzi àlu vi awo así ojazà yí.”

E'yö o'bezà mva àvii vi drì-a vi

¹¹ Yesu mụ̀ drìlè, 'yo: “Agú àloo anzi be ìri. ¹² Mva àvalèä vi kìnì atäpi yí, ‘Atámà, mi fè ma yí lonyi ma rülè vi.’ Te vîni atäpi awa lonyi anzípí ìrì ndée ini yí.

¹³ “Ọ'dú were buti-a mva àvalèä vi òku lonyi ìri rülè vi ò-a, ko drì mụ̀ i be àngù valà vî vi-a, lonyi ndée òmva létì tòò yí.

¹⁴ Ìri nì lonyi ndée òmvaria deria 'bà, mùrùà zò ìmgbélé drü

²⁸ “Ìcetaä yì àmi àloo tè lée jó gòrofà drü vî vi sîj, icoo muu rii nyää òkò nējü jó ndée i àjè nya ngòpi, àlöö ni gí-a séndè vi ca jó ndée sîjü kpere deria rà yà vî vi kuú? ²⁹ Tè te jó ndée sotia 'baa rà, díká icoo sîj dee ku ni, 'bà àlu àlu iri nèe vi ni muu iri ìdee ìde, ³⁰ 'yoria, 'Agú 'dì vi 'ì'do jó sî rà, te icoo de ku.’

³¹ “Tènìku opí àlu tè koo lée muu a'dí-a opí àloo be, muu ri nyää ònjü òkò ni ico ca ni awo àsikari àlifü mùdrî vi i be opí àloo nää awo àlifü mùdrî nää ini ìcòpi rà yà vi räkä kuú?

³² Tè icoo ku ni, iri muu 'bä tî pèe nî gurää dèè ngà àloo vi kíri zîrî iri bu vi yì, díká iri muu tî ìcitàä así anzú ni à'í. ³³ Trötrò vîni, àmi àloo tè àfa káyì kuu ma e'yö yì ku, icoo ovu 'bä ma buti bî'bä vi ini drü ku.

³⁴ “À'í iri 'lye, te sîfà tè pùu 'bä, ícò sîfà drî-a ka iri ni cajü sí be díká ngóni ngóni? ³⁵ À'í 'dàà nää ovuu ònyì be nyöò àzà kojü ku, ká'dí àfa idèlè nyöò àzà kojü vi idējü ku; 'bä`iri 'be àja.

“Bä bílè be e'yö irijü vî, iri`iri.”

E'yö o'bezà kàbèlè àvii vi drî-a vi

15 ¹ Acete 'bä mùsorò òku'bä vi ini 'bä ònzi o'bä vi ini be rí àni òku Yesu àga-a iri tjä e'yö iri. ² Te 'bä Farasayi nî vi ini imba 'bä àzítää nî vi i be onó àni ìsilè-a, “Agú 'dì vi i 'bä ònzi o'bä vi ini à'í díká tà nya ini be tuálu!”

³ Acete Yesu 'yo e'yö o'bezà 'dì vi: ⁴ “Àmi ìsilè àlu-a kàbèlè be moni àlu vi yì àlu-a te àvii rà, icoo mùdrî òròmì drî-a òròmì vi ini ku àva àlu ndée buti-a bî kpere iri nî ìri isúria

Yesu ini Belèzèbúbì be

¹⁴ Yesu ri orindi ònzi tî kòko vi ìpü, àlöö e'yö orindi ònzi ndée tè pùu 'bä, agú tè itàa ku vi ità, díká ò'bî òsú tù. ¹⁵ Te ini alöö kíni, “Íri orindi ònzi ìpùu Belezebubi, opí orindi ònzi 'yoo wo vi òkpòà yì.” ¹⁶ 'Bä alöö vi ò'bî iri, zí iri ìcetaä ngaa 'bù-a vî vi 'ì'dajü àni yì.

¹⁷ Yesu nî ini asíslé rà, díká 'yo ini yì, “Kári ni ìsilè awaa awa vi i mu zo rà, àlöö jó àlu ali-a ìsilè cozà tè ovuu ci, sòò kà ku. ¹⁸ Setani tè ni ìsilè awaa awa kári iri awo vi i kà sò ngóni ngóni? Ma 'yo vîni àriyìku àmi kíni ma orindi ònzi ìpü òkpò Belezebubi awo vi yì. ¹⁹ Ma tè ace orindi ònzi ìpùu Belezebubi awo òkpò yì, 'bä àmi buti bî'bä vi í ìpü àri òkpò yì? Tè acetè vîni, ini muu àdrìi 'bä àmi e'yö lì'bä ni. ²⁰ Te ma tè orindi ònzi ìpùu gíamvÁ Ori awo vi yì, 'ì'da kíni kári Ori awo vi ca àmi bu 'bä.

²¹ “Agú òkpò be àloo gíà ànyàfa patí be vi tè ni awo àkú àga tèe, àfa iri awo vi ini àvii ku. ²² Te 'bàruu òkpò be iri ìgàtì rà vi tè ìri ndée rà i ànyàfa patí iri ni así 'bàlè drî-a vi ini òpa rà àlöö i àfa iri awo vi ini lì káyì rà.

²³ “Bàruu ovuu ma be ku vi iri ma awo àri'boo ni, díká 'bàruu àfa òkuu ma be ku vi i àfa ire ire.

²⁴ “Orindi ònzi tè pùu agú alè-a 'bä, i mu ací àngù ìndí drü vî vi ali-a yì àva lìzà ndrjü, díká isúu ku. Acete i 'yo, 'Ma muu drî kaa jó ma nî kulé nää.’ ²⁵ Íri nî caria isú jó alé 'bä wé àlátará drü díká 'bä otú kílfí. ²⁶ Ace i drî kà orindi ònzi alöö

azɪrɪ ɪrɪ ndɛ'ɓä e'yö ònzɪ yɪ rã vi ini be, í fɪ mɪ ovü agú náa awo díká i ca ònzɪ ìgàtɪ tɛ òkò vi rã.”

²⁷ Yesu nĩ e'yö 'dì vi ini 'yoria ízɪ àloo ò'bi ìsilè-a vi vi tre, “Así anzú ɪrɪ rɪ ayèè mi tɪ àlòo mi ìndruu vi drɪ-a.”

²⁸ Òmvi ɪrɪ, “Ìndia así anzú ɪrɪ rɪ 'bä e'yö Ori awo ɪrɪ'ba díká buti-a bɪ'ba vi ini drɪ-a.”

Ìcɛtää Yona awo vi

²⁹ Ò'bi nĩ àni òkuria tre, Yesu kìnì, “dì vi ini a'bíánzi ònzɪ ni. Í wúrá òsùtää drü vi zɪ tɛ 'bä múú fɛ ini yɪ ku pè lü ìcɛtää Yona awo vi i, ³⁰ Kilè Yona nĩ ovulè ìcɛtää drü 'bä Nineve-a vi ini yɪ vɪnɪ, 'Bä Mvápɪ nĩ mɪvü ovü ìcɛtää drü a'bíánzi ndéè ini yɪ. ³¹ Kárí ízɪ àngù Se'ba-a andralé drü vi-a vi ni mɪvü ngaa ɪdri drü o'dú e'yö lizà ni vi nĩ caria àgù a'bíánzi 'dì vi-a vi ini be ɪrɪ mɪvü ini e'yö lɪj; àrɪyɪku nyawú tɪ ni àsɪria mɪ Sulumani awo òndhù vi e'yö-a ɪrɪ, acetɛ 'bä Sulumani ni ìgàtɪ rã vi ɪrɪ nõo 'dò. ³² Àgù Nineve-a vi ini a'bíánzi 'dì vi i be ini mɪvü kã sòp e'yö lizà drɪlè-a a'bíánzi 'dì vi ini ndɛjü; Yona nĩ ini yɪ e'yö òlùjü náa yɪ ojá así rã, ànɪ 'baruu Yona ni ìgàtɪ rã vi ɪrɪ nõo 'dò.

Talà rüä ni

³³ “Bä àloo talà tɪ ìj díká 'bàa kara zizà-a tènɪku bàkùlɪ soti-a yü. Í ìndia ɪrɪ 'ba kara rɪjü ɪrɪ 'bàjü vi drɪ-a, azílá 'bä fɪ'ba jó-a vi i né àngù nditiri bɛnɪ. ³⁴ Mɪ mɪlè ni mi awo talà ni. Mɪ mɪlè tɛ ovuu ònyɪ be, mi rüä káyɪ i ovu dízà drü. Tɛ tɛ ovuu ònzɪ, mi rüä i ovu dúmú ose ali-a. ³⁵ Le tɛ ace mi nè kíflɪ dízà mi

¹⁶ Yesu òmvi: “Àgù àloo rɪ òmù ìmgbélé vi vi 'ba, díká omve omü tree. ¹⁷ Òmù sawà ca 'bä dɛɛ pè ɪrɪ awo àtiäu vi tɪ-a 'bä ndrää omvelè vi ini yɪ 'yo, ‘Àmi mú ace, àfa káyɪ ngónde.’

¹⁸ “Tɛ ini káyɪ i'dó rü àni ona. Òkò vi kìnì, ‘Ma je ngà ngà 'dì i, díká lè ma mɪ nè ìcɛkòko drü. Kírɪkírɪ, mi trù ma rã.’

¹⁹ “Àloo vi 'yo, ‘Ma je tɪ ngà àa vi ini àkpakpà drü àkpakpà drü tòwí, ma nõo ìndia mɪvü ini 'yoo wo àzɪ ngatää amää. Kírɪkírɪ, mi trù ma rã.’

²⁰ “Kírɪ àloo 'yo, ‘Ma rɪ ngà ízɪ o'di drü, ma icoo mɪvü ku.’

²¹ “Àtiäu kà drɪ àva e'yö vi ini olü ɪrɪ awo ose vi yɪ. Jó apírɪ ca ace àako yɪ díká azɪ ɪrɪ òkpò yɪ, ‘Mɪ pù mɪ mbèlèmbelè ngù'dù-a àlòo jó ìsilè àkú ìmgbélé ali-a vi ini yɪ, mi mɪ 'bä àlɪvü drü, 'bä omberé, 'bä mɪlè ko díká 'bä acozà vi ini jɪ.’

²² “Àtiäu 'yo, ‘Ose, e'yö mi nĩ azílè vi o ni 'bä, tɛ kara ace ngà kírɪ ci.’

²³ “Acetɛ ose 'yo ni awo àtiäu vi yɪ, ‘Mɪ mɪvü ngù'dù ini-a, àlòo póli àngù àjalè vi ini-a, díká mi fè i fɪ àkú-a, ma awo jó ɪrɪ ga tree bɛnɪ. ²⁴ Ma 'yo àmi yɪ, àgù ndrää 'bä ni omvelè vi ini àloo àlu vi vi mɪvü ma awo òmù àjɪ 'da ku.’”

Àjè ovujü 'bä Yesu buti bɪj drü vi

²⁵ Ò'bi tre rɪ acɪ Yesu be, díká ɪrɪ ni tɪ joria ini bu 'yo: ²⁶ “Bä àloo tɛ mɪvü ma bu, tɛ atäpi ni, àlòo ayopi ini, izípi ini, àlòo anzípi i be, adrípi ini ambúpi i be – èè, ká'dí ɪrɪ ngíá awo ɪdri ngùvü ku vü, icoo ovu 'bä ma buti bɪ'ba vi ini drü ku. ²⁷ Díká 'bä àloo patɪ àlazà ni awo vi 'dɪvü ku, tɛ bää lè ma buti bɪ vi, icoo ovu 'bä ma buti bɪ'ba vi ini drü ku.

⁵ Zi acetate ini, “Àmi ìsilé àlu-a awo mva agú, tènìku tí ranya tẹ zòo yí à'dí alí be-a o'dú Sàbatù nì yí, mụọ ìrì nze àja coticoti kuú?” ⁶ 'Bà ndée ini bu e'yò àlòo 'yozà drü díká yü.

⁷ Yesu nì létí omü ni kara ìnzitàä ni vi ini o'düjü vi nèria 'bä, òlù ini yí e'yò o'bezà 'dì vi: ⁸ “'Bä té mi omvee òmù izí rüjü vi vi-a, mi mụ ri kara ìnzitàä ni vi-a ku, alóo 'bä icó 'bä àlòo ìnzilé mi drilè yí tù vi vi omvee ìndì àlè 'dì. ⁹ Te v́ni nìi, agú àmi omvee iritro vi ni mụọ caa 'yoo, 'Mì fè agú v́i yí kara mi awo vi.' Acete drinza be mi mụọ rii kara ilèè vi drì-a. ¹⁰ Te 'bä té mi omvee, mi ri kara ilèè vi vi-a, 'bä mi omvee vi tè caa ìrì mụọ 'yo mi yí, 'Àrimàonyi, mi nga mụ ri kara ònyì be urülè nàa drì-a.' Acete 'bä mụọ mi ìnzìlè ìgàtizà drü orri omü andreti-a. ¹¹ Tè v́ni 'bä àlu àlu ni òtuu ni drì yí vi, 'bä mụọ òmvii ilèè, díká ni òmvii ilèè vi 'bä mụọ òtuu ürü.”

¹² Acete Yesu 'yo àkú apíri yí, “Mì tè òmù 'bàa tà nyajü, ìtú àga-a tènìku òndròtí, mi omve aríyìonyi, adríyì, ori'ba be, tènìku mi awo jó-ìjèlè málì be vi ini i ku. Mì tè oo rà ni, icó mụ mi omve otää mi awo vi àrootiä òfèjü. ¹³ Te mì tè òmù 'bàa ni, mi omve 'bä àlụọ drü, 'bä omberé, 'bä acozà, díká 'bä mülè ko vi ini i, ¹⁴ àlòo mi mụọ drilèba isúu. Té ká'dí mi òfèe ku kpè, mi mụọ ovuu òfèzà drü 'bä alatará vi 'yoo wo ngatää vi sawà-a.”

E'yò o'bezà òmù ìmgbélé vi drì-a vi

¹⁵ 'Bä òrì'bä Yesu be mezà àlu tí-a vi àlu-a tè e'yò vi irii 'bä, 'yo Yesu yí, “Agú mụọ òmù nyaa ká'ri Ori awo vi ali-a vi drilè-a ba.”

ali-a vi ovuu dúmú ni ku. ³⁶ Tè v́ni mi ìdri ndulu vi tè gaa tre dìzà yì, díká ìsilé àlòo ovuu ìnjì drü ku, ìrì mụọ ovuu ìzà drü táatáa, tálà àci nì mi ìlè v́ni.”

Àcandi azia vi ini

³⁷ Yesu ità de 'bä dèè, Farasayiu àlu omve ìrì mütè tà nya ni be; fi te ace jó-a, ri mezà tí-a. ³⁸ Te Farasayiu ndée òsü òsü, ìrì nì nèria Yesu òjìi gí räkä tà nyajü ndò ku.

³⁹ Opì 'yo te ace ìrì yí, “Àmi 'bä Farasayì nì drü àmí kópü nguu òjì bàkùlì nguu i be, te àmi así ga tree àwànyà yì e'yò ònzi be. ⁴⁰ Àmi 'bä azazà vi ini! 'Bä rüä àjalé idée vi, idée ali-a vi nì ku? ⁴¹ Te àmi fé àfa bàkùlì ali-a vi àlụọ yí, díká e'yò káyì nì mụọ caa àlá drü àmi yí.

⁴² “Càndì àmi drì-a 'bä Farasayì nì drü, àriyìku àmí Ori yí ìsilé àlu mụdrì ni jírìbì sùrùtì ngà ali-a mgbì àmi 'yoo wo vi ini fè, te àmi asii e'yò ìzà ndépi díká alè Ori awo vi yì ku. Lè tè àmi 'dú e'yò àvalé vi ini o, òkò vi ini otää drì-a e'yò àviä ku drü.

⁴³ “Càndì àmi drì-a 'bä Farasayì nì drü, àriyìku àmi lè komi ìnzitàä ni jó Yahudi nì àni òkujü vi ali-a vi ini, díká izítää sektú cùü ali-a vi i be tù.

⁴⁴ “Càndì àmi drì-a, àriyìku àmi o àmi nyädri e'yò silé drì-a ku 'bä ndépi nì acilé drì-a yì nà ku drü vi ini lé.”

⁴⁵ Onduou àzítää nì àlu-a òmvi ìrì, “Ìmbare, mì tè rii e'yò vi ini 'yoo, mì àma i'dä ìndì.”

⁴⁶ Yesu òmvi, “Àmi onduou àzítàà nǐ drǔ cǎndi àmi drǐ-a, àriyǐku àmí tǎrí 'bǎ ndépi nǐ jǐlǐ kpè vǐ vi ini òdrò ini drǐ-a, te àmi ngǎ vi icóó ini àà ko jǐjǔ àluá'dí'diaa ku.

⁴⁷ “Cǎndi àmi drǐ-a, àriyǐku àmí nyǎ bi nàbiá e'yó igajǔ dèè à'bǐi òkǐ ndrǎá ini nǐ. ⁴⁸ Te vǐni àmi 'yoo wo otǎá vi àti à'bǐi nǐ nàbiá òkǐjǔ díká àmi 'yoo wo nyǎdrǐ síria. ⁴⁹ 'Dì vǐ yǐ, Ori awo òndùu vi yǐ kǐnǐ, 'Ma mụu nàbiá tǐ pée 'bǎ tǐ òpèlè vi i be, ini ìsilé àlöö ini mụu òkǐjǐ rá, àlöö ini mụu ìcǎndi ìcǎndi.’ ⁵⁰ Tè vǐni, a'bǎanzi ò'dí'dò nòo ini mụu pángá nàbiá òkǐlè i'dojǔ wúdrǐkúrù ni soti dǐria 'dà vi isúu nǐ, ⁵¹ i'dojǔ àrǐ Habili awo yǐ kpere àrǐ Zakaria 'bǎ nǐ kǐlè kara Ori itejǔ vi ini ìsilé-a kara àlátará vi be Ori-jó ìmgbélé vi-a vi. Èè, ma 'yo àmi yǐ, a'bǎanzi 'dòò nòo ni mụu kǎ sòo ini tǐ-a mgbǔú.

⁵² “Cǎndi àmi drǐ-a onduou àzítàà nǐ vi ini, àriyǐku àmi 'dú fǔngǔia nítǎa ni vi rá. Àmi nyinì vi fǐfǐ ká'dí ku, díká àmi òga 'bǎ ko'bǎ fi'bǎ vi ini yǐ filé sǐ.”

⁵³ Yesu dà ni nàa 'bǎ dèè, 'bǎ Farasayi nǐ vi ini imba 'bǎ àzítàà nǐ vi i be i'dó e'yó ìrǐ tǐ-a vi ini gǎ òmbà yǐ díká ìrǐ izǐ zítǎa ò'bǎnyá yǐ, ⁵⁴ mbàjǔ ìrǐ rujǔ e'yó ìrǐ nǐ icolè 'yolè vǐ vi yǐ.

Bǐlè soti lǐzà àlöö así òmizà

12 ¹ Dèè ò'bǐ àlǐfù àlǐfù nǐ àni òkuria túalu 'bǎ ni jǐria alöö ini ikapà ika, Yesu i'do e'yó 'yo òkòà 'bǎ ìrǐ buti bǐ'bǎ vi ini yǐ, “Àmi ovú mùlè be àkúfǐ 'bǎ Farasayi nǐ 'yoo wo omvelé ileti ileti drǔ vi yǐ. ² E'yó àlöö zǐlè dǐjǐ mùlè ìpùlè àja ku vǐ vi, tènǐku zǐzà drǔ mùlè nǐlè ku-a yǐ. ³ E'yó àmi

Yesu awo otatǎà Yerusalemu yǐ vi

³¹ Sawà nǎa yǐ 'bǎ Farasayi nǐ alöö mụ Yesu bu, díká 'yó ìrǐ yǐ, “Mǐ ku àngù vi díká mǐ mụ àngù àlöö-a. Herode lè mǐ kǐ.”

³² Òmvi, “Àmi mụ 'yó òba nǎa yǐ, 'Ma mụu orindi ònzi ìpùu, àlöö 'bǎ àti ò'dú àndrù díká drǔ vi ini ali-a, àlöö ò'dú nǎa vi yǐ ma mụu àzi ma awo vi ini dee.’ ³³ Tè ká'dí ngóni kpè lè ma mụ i be àndrù àlöö drǔ díká drúsí, àriyǐku nǎbi àlöö dràa àja Yerusalemu-a vi yǐ-a yǐ!

³⁴ “Yerusalemu, Yerusalemu, mǐ nàbiá òkǐjǐ, àlöö 'bǎ 'bǎ ni ini tǐ pèlè mǐ bu vi ini ò'bee irà yǐ vi là, ma ibíí àva 'bǎa kaangele sí lejǔ anzi mǐ awo vi ini òkujǔ àlu, aú awo nǐ ni awo anzi òkulè ni òpǐlè soti-a vǐni, te àmi lée ku! ³⁵ Àmi né, àmi 'yoo wo jó opu ace andrǔ drǔ. Ma 'yo àmi yǐ, àmi mụu ma nè díká ku kpere àmi nǐ 'yoria, “Baruu caa Opǐ rǔ yǐ vi ìrǐ drǐlèba drǔ.’”

Yesu ni Farasayiu awo jó-a

14 ¹ Ò'dú Sábaturǔ nǐ àlöö yǐ, Yesu mụ tǎ nya Farasayiu rǔá nǐ kulè tǔ vǐ vi awo jó-a, 'bǎ rǐ ìrǐ mba ìrǐ àrǐ oo yà vi. ² 'Bǎ jí agǔ àlu àzo rǔá tuzà ni be vǐ vi ìrǐ drǐlè-a nǎa. ³ Yesu zi 'bǎ Farasayi nǐ vi ini àlöö onduou àzítǎa nǐ vi ini be, “Àzítǎa à'ì 'bǎ ni 'bǎ rǔá àtǐjǔ ò'dú Sábaturǔ nǐ yǐ rá, tènǐku yǐ?” ⁴ Te 'bǎ ndèe ajǐ círǐ. Ìrǐ ni agǔ ndèe rurǐa gǐ yǐ, àti ìrǐ rá, díká pè ìrǐ tǐ mǐ rá.

àri be? ²¹ Ìri kilé àkúfí izí nì 'dulé, àlöö òsolé ngánufúrá lelè vi alé-a yì káyì, kpere ìri ni asuria ngánufúrá ndée inzolè 'bä vi alé-a yì mgbúú vi lé.”

Jótìlè izíá vi

²² Yesu mu te ace àkú imgbelé, àlöö nyírí vi ini alé yì ìri ni muria Yerusalemu-a, ri ji 'bä imbapà. ²³ 'Bä àlöö zi ìri, “Opì, 'bä were ni ndùù lüü muu àni opaa ní?”

'Yo ini yí, ²⁴ “Àmi 'bá así káyì fíjü Ori awo kárá-a jótìlè izíá vi yì, àriyìku 'bä kárá kàrà ni muu lèe fii rá, díká icóó fi ku. ²⁵ Jó apírí nì ká sòria ùru, àlöö jótìlè òpìria 'bä, àmi muu ká òsòò àja jótìlè pària, díká àmi tìlè pèe, 'Opì, mi nzì àma yì jótìlè.’

“Te ìri muu òmvii, 'Ma nìi àmi ku, tènìku àmi nga ngòo.’

²⁶ “Àmi te ace muu 'yoo, 'Àma nya àlöö àma mbu ndráá mi i be, díká mi imba ndráá 'bä àma 'yoo wo ngùdù vi ini alé yì.’

²⁷ “Te ìri muu òmvii, 'Ma nìi àmi ku, tènìku àmi nga ngòo. Àmi dá àmi ma bu vi yì rá, 'bä káyì ònzi o'bä vi ini!’

²⁸ “Àwu ni muu ovuu ìndí àlöö sí nyazà be, àmi tè muu nèe dèè Ibirahimu ini, Isaka ini, Yakobo i be àlöö nàbià káyì ini dèè kárá Ori awo vi ali-a, te àmi drü-a 'bä ò'bee àja. ²⁹ 'Bä muu caa ngajú ìtú ni pùria, ìtú ni zòria, àlöö ngajú ùrú díká andra, ini muu òrii kara òmù ni kárá Ori awo vi ali-a nì. ³⁰ Tàándí 'bä àsjü vi ini muu ovuu 'bä òkò ni, àlöö 'bä òkò vi ini muu ovuu 'bä àsjü ni.”

nì 'yolè dúmú-a vi ini muu ovuu irizà drü ìtú ali-a, díká àmi nì 'yolè òyòlè yì bflè-a jó kujurà-a vi ini muu ovuu oyuzà drü ngajú jó drì-a ùru.

⁴ “Ma 'yo àmi yí, arimàònyi, àmi ovú òrì yì 'bä rüä kí'bä vi ini yì ku, àlöö nàa buti-a óó àfa àloo díká ku. ⁵ Te ma muu ì'daa àmi yí àmi ó òrì àrì yì yà vi: Àmi ó òrì ìri rüä kíjü 'bä vi buti-a, ìri òkpò ci àmi 'bejú àci nánínáni vi ali-a. Èè, ma 'yo àmi yí, àmi ó òrì ìri yì. ⁶ 'Bä ozíí àmamù towí séndè 'íkí ìrì yì ku? Te nga ká'dí Ori àvii ini àlu vi vi e'yö-a ku. ⁷ Tàándí tàándí, drìbì mi drì-a vi ini káyì kàláfè be. Mi ovú òrì yì ku; mi òròdrí ìgàti àmamù ò'bíányá rá.

⁸ “Ma 'yo àmi yí, 'bä ma ì'daa 'bä ndépi andreti-a vi, 'Bä Mvápí ni muu ìri ì'daa màlèikà Ori awo vi ini andreti-a. ⁹ Te 'bä ma gaa 'bä ndépi andreti-a vi 'bä muu ìri gaa Ori awo màlèikà vi ini andreti-a. ¹⁰ Díká 'bä àlu àlu 'Bä Mvápí rüä e'yö ònzi 'yoo vi, ni muu òvuu trüzà drü, te 'bä àjídìmara oo Orindí Àlátará rüä vi, muu òvu trüzà drü ku.

¹¹ “'Bä té àmi jii jó Yahudi nì àni òkujü vi ini ali-a, 'bä àngù nya' 'bä díká 'bä òpi drü vi ini drìlè-a, àmi dé àmi alé àmi muu àmi àgàtá gaa ngóni ngóni-a, tènìku 'yoo ngóni-a vi yì ku, ¹² àriyìku Orindí Àlátará drü ni muu àmi imbaa àmi 'yó sawà nàa yì ngóni-a vi nì.”

E'yö o'bezà lonyi apíri azazà vi drì-a vi

¹³ Agú àloo àlu ò'bì isilè-a vī vi 'yo iri yí, “Imbare, mi 'yo adrimà yí iri awa kòlónzi^k ma be.”

¹⁴ Yesu òmvi, “Agú, àri pè ma 'bà e'yö lire drü, tèniku e'yö tí awajü àmi isilè-a nì?” ¹⁵ Acete 'yo inì yí, “Àmi né kílí! Àmi mbá àmi tà àwànyà isilè mgbi vi inì yì; 'bà ndépi ìdri sọp ká lonyi iri awo vi òmgbò-a yì ku.”

¹⁶ “Díká òlù inì yí e'yö o'bezà 'dì vi: Agú àloo lonyi be vī vi awo ngà-a àngù ipù tà ònyì be tù. ¹⁷ Iga e'yö nì yì, ‘Ma mụọ oo ngóni? Kara má yí tà kaa vi tàa mbajü yü.’

¹⁸ “‘Yo te ace, ‘Ma mụọ oo nóni. Ma mụọ dùlà ma awo vi inì àsuu káyì àlöö ò'dià àmbùù be igàtìi rà vī vi inì sịj, tà ndéé inì àfa alöö i be ò'bàa inì ali-a nàa. ¹⁹ Díká ma mụọ 'yoo ma ngá yí, ‘Mi bu àfa ònyì be lèlè icoo mi tà mbaa ili kára kàrà vī vi ci. Mi ndrò ace gí ci; mi nya, mi mbụ, díká mi ovu àyì yì.’”

²⁰ “Te Ori 'yo iri yí, ‘Áza apíri! Iní bàà 'dì vi yì mà tè mi ìdri 'dụọ rà, àri nì te ace mụọ àfa mi nì idèlè mi yí vi inì 'dụọ nì?’

²¹ “Ìri mụọ ovuu vīni 'bà àfa òkuu nì ngá yí vi be, te ovuu lonyi be Ori mülè-a ku.”

Àmi dé àmi alè ku

²² Yesu 'yo ace 'bà iri buti b'ìbà vi inì yí: “Tè vīni ma 'yo àmi yí, àmi dé àmi alè ìdri àmi awo vi yì ku, àmi mụọ àri nyaa yà; tèniku àmi rüà yì, àmi mụọ àri sụọ yà. ²³ Ìdri igàtì tà rà, díká rüà òròdrì igàtì bongo rà. ²⁴ Mi iga nga e'yö ròo drì-a: Áá ngá

^k12:13 kòlónzi: kárfi áfa.

Izì acozà àtjü ò'dú Sàbatù nī yì vi

¹⁰ O'dú Sàbatù nī yì Yesu rì 'bà imba jó Yahudi nī àni òkujü vi ali-a, ¹¹ dèè izì àlöö ìndì ibí ovuu acozà drü orìndì ònzi yí ca ili mụdrì drì-a àrò, gụ be tizà drü icoo ni ijüü ürü túá ku.

¹² Yesu nī iri nèria 'bà, omve ìri mụ drìlè, 'yo iri yí, “Ìzì, mi ace trüzà drü àzo mi awo vi yì.” ¹³ 'Bà te ace ni gí iri drì-a, cotìcotì ijü ni kpìkpi, ìnzì Ori ni.

¹⁴ Drìlè jó Yahudi nī àni òkujü vi ni ovuria àako yì Yesu nī 'bà àtlìè ò'dú Sàbatù nī yì vi yì, 'yo 'bà àni òku'bà vi inì yí, “O'dú àzì ngajü vi inì azia. Tè vīni àmi jí mụ àmi àtì ò'dú 'dàa nàa inì yì, ovuu ò'dú Sàbatù nī yì ku.”

¹⁵ Opí òmvi iri, “Lókírì àpià! Àmi àlu àlu ò'dú Sàbatù nī yì trüu ni awo tí ranya tèniku àkànyà kali-a vi yì jì iri yí yì fè ku? ¹⁶ Acete izì Ibirahimu zàpi drü Setani nī ìbílè ombèlè ili mụdrì drì-a àrò vi, iri ovu trüzà drü ò'dú Sàbatù nī vi yì kuú?”

¹⁷ Ìri nī e'yö vi 'yoria, 'bà iri tjà e'yö vi inì gà'bà sì vi ovú drìnza yì, te 'bà mgbúú ovú àyì yì e'yö káyì òsütää drü iri nī olè vi inì yì.

E'yö o'bezà hàràdali ìkí yì àlöö àkúfí yì vi

¹⁸ Yesu zi acetè, “Kárfi Ori awo vi iri àri lé?”

Ma mụọ iri ò 'bìj àri be? ¹⁹ Ìri kilè hàràdali ìkí agú nī 'dùlè, àlöö salè ni awo ngá ali-a vi lé. Cò rà, díká ca patí drü, àlöö àrtá òlì-a a vi rí jó sị àràkàle-a.”

²⁰ 'Yo díká, “Ma mụọ kárfi Ori awo vi ò 'bìj

Àmi ojá àmi así tènìku àmi já drì

13

¹ Sawà 'daà náa yì 'bà alóo náa vi vi òlú Yesu yí e'yò Pilato ni 'bà Galili drü vi ini yí fèjü òdràjü dèè ini àlitàrí tì-a Ori itèe ànyàfa ivetää yè vi. ² Yesu òmvi ini,

“Àmi ni igalè vi yì, 'bà Galili drü 'dì vü ini òdrälè létì 'dì vi vi yì yì, 'yoo wo ònzì igàti 'bà Galili drü alóo vi ini káyì rá?

³ Ma 'yo àmi yí, yü! Te àmi tề àmi así ojaa ku ni, àmi káyì pàbaa mụọ drì jàa rá. ⁴ Tèku 'bà mụđrì drì-a àrò òdrà 'bà Siloamu-a dèè gòrofà asu ni ini drì-a nì náa 'yoo wo ònzì vi igàti 'bà káyì ovu 'bà Yerusalemu-a vi 'yoo wo vi rá? ⁵ Ma 'yo àmi yí, yü! Te àmi tề àmi así ojaa ku ni, àmi káyì pàbaa mụọ drì jàa rá.”

⁶ Òlù te ace e'yò o'bezà 'dì vi: “Agú àloo àlu sa iltüü patí ni awo ngà ali-a, díká mụ patí íkí ndrü patí ndèe sí-a te isúu ku.

⁷ 'Yo agú ngà àga tề vi yí. 'Ca ili naa, ma ni ibíjü patí íkí ndrüjü patí 'dì vü sí-a vi, díká ma isúu ku. Mi ga ìri nyää, ìri nyawú òmvaa tòò ajú?”

⁸ “ 'Ose, ' agú ndèe òmvi,

'mi ku ngà ìri ovu ili àlu díká, ma ngà mụọ àga-a àa tóo tóo àlòo ma mụọ nyawú osà 'bàa soti-a ìndì. ⁹ Tề íkí kaa ili drü vi ali-a rá, 'yèe! Tề kaa ku, mi ga te ace ìri nyää.”

ku tènìku lóó tà ku, 'yoo wo dùlà yü; te baa Ori i ini yí tà fè rá. Díká àmi òròdrì igàti àríá ngòpi! ²⁵ Àmi ìsilé ngoo ico ni ìdri ìre alé detaa yì sawà àlu rá? ²⁶ Àmi tề icoo e'yò ndéteä 'dì ní nì oo ku, àmi àmi alé dee e'yò alóo vi ini yì àri e'yò yì?

²⁷ “Àmi igá e'yò òjo 'yoo wo còtää drì-a. Ngáá àzì ngà-a, tènìku sóo bongo ku. Te ma 'yo àmi yí, kádì Sulumani ni lonyi ò'bíányá vi be, sùu ni ini ìsilé àloo lé ku. ²⁸ Ori tề asé ngà alé yì vi ini òsùu vîni, dèè isú ini lüü nòo àndrù àlòo drü 'bà ini 'bee àci-a, ìri mụọ àmi tà mbaa igátizà drü ngòpi, àmi 'bà à'itää be wereä vi ini lá! ²⁹ Díká àmi 'bá así àmi mụọ àri nyaa, tènìku mbụọ yà vi ku; àmi dé àmi alé àni ku. ³⁰ Àriyüku 'bà wúdrìkürü-a rüä ni vi í ìdu áfa 'dì vi ini buti yì, te àmi Atäpi nì àmi lè ìni rá vi rá. ³¹ Te àmi ndrü ìri awo kárí vi i, díká áfa 'dì vi ini mụọ ovuu ò'bàzà drü drì-a àmi yí ìndì.

³² “Òrì ìri o àmi ku, kabèlè anzi, àyì ni àmi Atäpi ni kilé 'bà àmi yí kárí fèjü vi yì. ³³ Àmi ozí áfa àmi be ci vi ini àmi fè séndèä àlụọ yí. Àmi idé àmi yí màngálà dè'bà ku vi vi ini i, lonyi 'bù-a mụọ ni dee ku, 'balé àngù ògírúu ni cajü ku, àlòo ògüü ni òmvajü ku vi vi ali-a. ³⁴ Kara mi awo lonyi ni ovujü vi-a mi así i pàbaa ovu náa.

Ovujü ngónde, Opí drì tējü

³⁵ “Àmi òsú àmi ngónde àzì ngajü àlòo àmi mba talá tà dízà drü, ³⁶ kilé agü ria 'yoo wo ose mụọ òmù izí ruzà ni-a vi awo drì kátää tèle vi ini lé, azílá ìri nì caria jótílié pària, í àni nzì coticoti benì. ³⁷ Ìri mụọ ovuu ònyì be atí'bà 'daà náa ini yí 'yoo wo ose tề ini isúu mülè be ngónde ìri nì caria. Ma 'yo

àmi yí e'yò táándí ní, ìrì mụ̀ ọ̀ ní ọ̀sù ọ̀tiáú lé, ìní ò'bajú mezá tí-a tà fẹ̀jú ìní yí. ³⁸ Ìrì mụ̀ ọ̀vuu atí'ba ndée ìní yí ọ̀nyí be, 'yoo wo ose ní ìní isúria ngónde, tẹ́ ká'dí caa ìní-a yí, tènìku àngù trà kpẹ́. ³⁹ Te àmi vá 'dì ní: jó apírì tẹ́ ndrára ní ọ̀gírúu ní caa sawà sí yà vi rá ní, icoo tẹ́ ndrára fẹ́ ọ̀gírúu ndée yí jótílé nọ̀jú ku. ⁴⁰ Àmi ọ̀vú pàbaa ngónde, àriyíku 'Bà Mvápí ní mụ̀ ọ̀ caa sawà àmi ní igalé ku vī vi ali-a.”

⁴¹ Petero zì, “Opí, mi e'yò o'bezà 'dì vi òlùu àma yí, tènìku 'bà káyí yí?”

⁴² Opí òmvi, “Àrì ní acetẹ́ à'itàá be àlọ́ e'yò oo 'yẹ́ ọ̀ndùù yí, ose ìrì awo vi ní 'bàlẹ́ atí'ba drìlẹ́ drú, ìní yí 'yoo wo tà vi fẹ̀jú sawà kífífí vi yí nì? ⁴³ Ìrì mụ̀ ọ̀vuu 'yẹ́ àtiáú ndée yí ose ní drì kària tẹ́ ìrì isúu oria bèbè v́ní. ⁴⁴ Ma 'yo àmi yí e'yò táándí ní, ìrì mụ̀ ìrì 'bàa lonyi ìrì awo vi ìní drìlẹ́ drú káyí.

⁴⁵ Te àtiáú ndée tẹ́ acetẹ́ 'yoo ní yí cenì cenì, 'Ma awo ose vi 'dú ọ̀'dú izuu drì kájú,' àlọ́ tẹ́ ace i'doo atí'ba àgù drú díká zì drú vi ìní coo, àfa nyaa, àlọ́ m̀bụ́ iwa ní ìrì kījù drú. ⁴⁶ Ose àtiáú nàa awo vi ní mụ̀ caa ọ̀'dú ìrì nì igalé ìrì drì kàa àni díká sawà ìrì nì nìlẹ́ ku vī vi yí. Ìrì mụ̀ ìrì oo ònzi tù díká ìrì mụ̀ kara fẹ́ ìrì yí 'bà à'itàá ko vi ìní be.

⁴⁷ “Àtiáú e'yò ìrì awo ose así ní lẹ́lẹ́ vi nì rá díká otuu ní ku, tènìku oo e'yò ose ní lẹ́lẹ́ vi ìní ku vi, 'bà mụ̀ ìrì kījì ònzi. ⁴⁸ Tẹ́ nì ní ní ku, díká e'yò oo 'bà ní ìrì yí drìrima fẹ̀jú drú vi, 'bà mụ̀ ìrì coo agabu yí. 'Bà àlu àlu 'bà ní ibílẹ́ fẹ́lẹ́ ìrì yí imgbélé vī, 'bà mụ̀ à'fí ìrì bu imgbélé drú; àlọ́ 'bà 'bà ní ìgènilẹ́ àfa tù yí vī, 'bà mụ̀ zii ìrì bu tù ìgàti rá.

Así anzú ní yú, te isilé cozà ní

⁴⁹ “Ma ca àci jì nyawú drì-a, àlọ́ ma yí-a tẹ́ tì koo 'bà ní 'yẹ́! ⁵⁰ Te ma así ní mụ̀ drì cii càndì nyazà be, àlọ́ mụ̀ rì ku dẹ́ ngà pódí oo ní ku. ⁵¹ Àmi ní igalé vi ma ca nyawú-a nòo así anzú jì? Yú, te ma 'yo àmi yí, isilé cozà ní. ⁵² 'I'đójú 'dò kpere drìlẹ́, 'bà mụ̀ ọ̀vuu tòwí àkú àlu vi ali-a isilé cozà drú, naa vi ìní isilé-a ìrì vi be, díká ìrì vi ìní isilé-a naa vi be. ⁵³ Ìní mụ̀ isilé coo, atà ìní mva be díká mva ìní atà be, ayo ìní òdrüämvä be díká òdrüämvä ìní ayo be, ìdrä ìní mvä izípi be díká mvä izípi ìní ìdräpi be.”

Wàngì mgbi mgbi vi ìní ikí 'dajú

⁵⁴ 'Yo ò'bì yí, “Àmi tẹ́ ìrítí nẹ́e àní ò'bària ngajú ìtú ní zòria lẹ́ drú, cotícotí àmí 'yó, ‘Ozoo ní oo mụ̀ sùu nì,’ díká i sù rá. ⁵⁵ Díká àlúlúà àngù andra ní vi tẹ́ líi nì, àmí 'yó, 'ítú ní oo mụ̀ drìi drì,' díká i drì rá. ⁵⁶ Àmi 'bà ileti ileti vi ìní! Àmi ní 'dataá nyawú 'yoo wo 'bù be vi ìní ikí rá. Acete àmi nì wàngì 'dò nòo awo 'l'dataá vi ikíá ku àrì yí?

⁵⁷ “Àmi líj nòo e'yò kífífí ní vi àmi drì-a ọ̀ndùù vi yí ku àrì e'yò yí? ⁵⁸ Mì ní m̀ria 'bà mi tòo vi be kótì drìlẹ́-a, lẹ́ mì ò'bì ọ̀kpò yí mì ní tì icijú ìrì be létì-a, tẹ́ mụ̀jù mì sījù jījù 'bà e'yò líj vi drìlẹ́-a ọ̀kpò yí, díká 'bà e'yò líj vi i mì 'dú fẹ́ àsikarì yí, àlọ́ àsikarì i mì 'be m̀búsù-a. ⁵⁹ Ma 'yo mí yí, mì mụ̀ pù àja ku, kpere mì ní sèndè ikí mì bu àsījù vi fèria.”